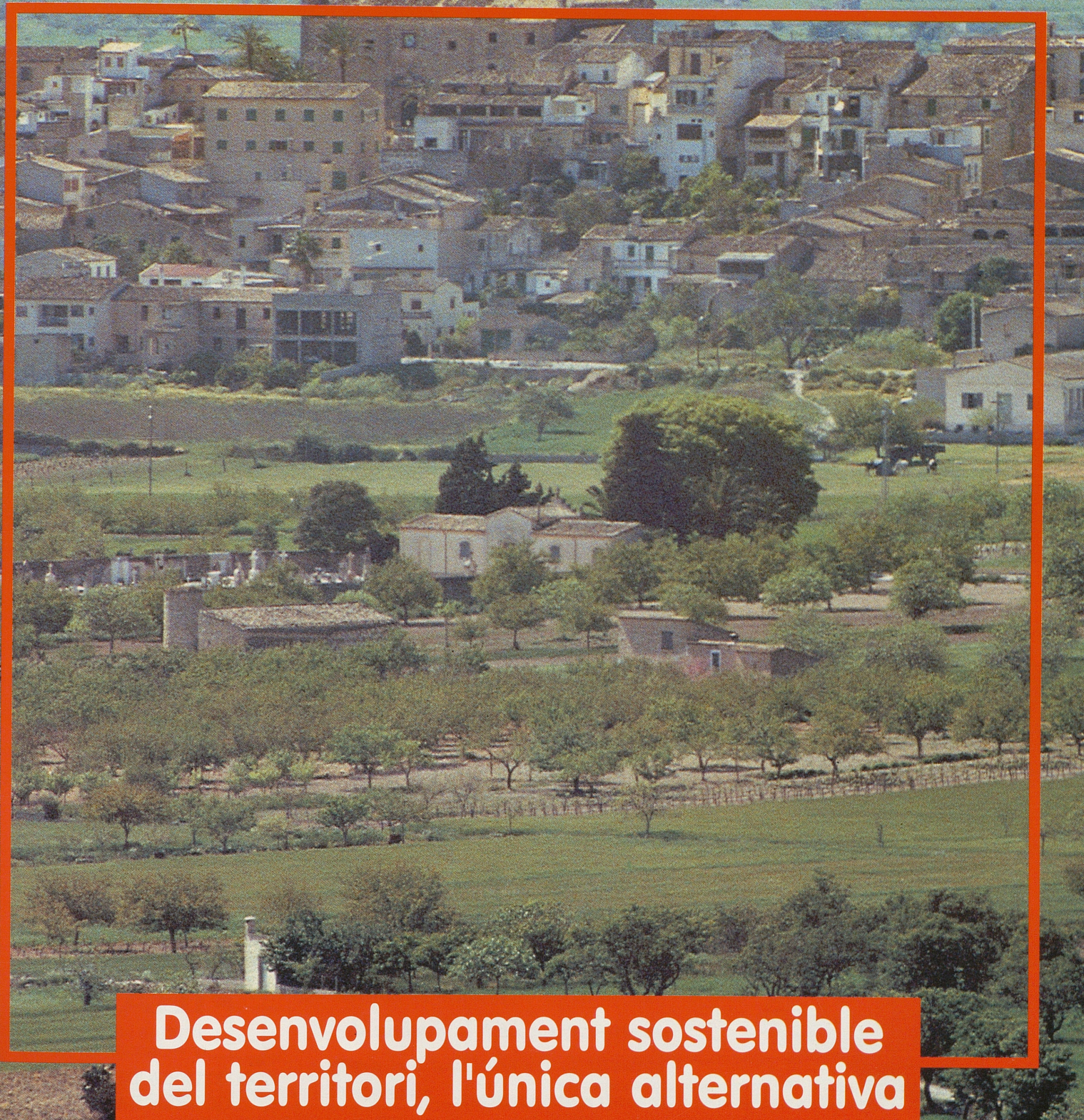

ona

Quadern de debat

42 | novembre 1996 - 500 pta.

**Desenvolupament sostenible
del territori, l'única alternativa**

Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Compromeses amb la naturalesa

El nostre compromís és de preservar la nostra major riquesa, la naturalesa. Per aquest motiu, s'ha protegit especialment més d'un terç del nostre territori. Es tracta d'un esforç constant encaminat a conservar, protegir i embellir el nostre entorn turístic, amb la finalitat de garantir la tranquil·litat i el descans als nostres visitants.

*Aquí, a les Illes Balears,
la naturalesa segueix
el seu curs.*

IBATUR
INSTITUTO BALEAR
DE PROMOCION DEL TURISMO
CONSELLERIA DE TURISME
GOVERN BALEAR

ona

Quadern de debat

n. 42, novembre 1996

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Pedro Calvo (administratiu).
Miquel Capellà (advocat).
Mateu Carrió (arquitecte).
Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg).
Sinfo García (dtra. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista).
Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Constanza Forteza.
Gina Garcías.
Antoni Llompart.
Miquel Massutí.
Antoni Oliver.
Caterina Ortega.
Joana M. Roque.
Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro.

Impressió: Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat: Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 71 16 61 - Fax 71 91 94
07012-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 500 pessetes

Subscripció: 4.500 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Cap a un desenvolupament sostenible

La societat balear urgeix avançar cap a un desenvolupament sostenible del territori que posi fi a un model que si bé en el passat pogué ser econòmicament satisfactori va ser, i continua essent-ho, absolutament depredador de l'entorn natural i, conseqüentment, ha esdevingut un perill per al futur.

Les Directrius Territorials són l'instrument legal que ha d'afavorir un ordenament de l'espai més respectuós amb el paisatge i amb la utilització dels recursos. Des de fa uns mesos les "hipòtesis" del Govern, en les quals s'han de basar, són a l'abast de tothom per ser debatudes abans de l'aprovació.

En aquest número, a través de les entrevistes a polítics i tècnics, es fa un balanç de la situació actual.

Í N D E X

Els límits del creixement 4

Editorial

Un país a mig fer 6-11

Avel·lí Blasco

Ordenació Territorial: de l'abstracció a la síntesi 12-17

Bartomeu Reus

Entre la realitat i el disseny 18-23

Antoni Borrás, Mateu Picornell,

Margalida Rosselló i Alfonso Vegara

Creixement sostenible 24-29

Francesc Quetglas

Necessària com la brisa 30-35

Pilar Costa

Un incert paradís 36-40

Antoni Mora

La clau d'Ona 41-50

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al 71 16 61 (Fax 71 91 94)

Els límits del creixement

El pensament del Govern balear i, per extensió el pensament del centre-dreta de les Illes, ha evolucionat molt ràpidament en els darrers anys en matèria de protecció del medi ambient i d'ordenació del territori. Si més no s'ha passat de restringir els avanços aconseguits per la Llei d'espais naturals a plantejar unes hipòtesis de Directrius Territorials que aposten pel "desenvolupament sostenible". Clar que només són unes hipòtesis i que, per tant, els afanys proteccionistes no deixen de ser, ara per ara, més teòrics que pràctics. La qüestió, no obstant això, és que s'ha obert un camí cap a la racionalització. Avui, segons s'ha pogut constatar a les enquestes fetes per l'equip redactor de l'esmentat document, la major part de la societat balear es mostra decididament partidària d'ordenar els usos territorials per protegir el paisatge i posar punt i final a la urbanització indiscriminada de la costa o, com és el cas actual, de les zones de l'interior que fins ara s'havien mantingut al marge del desenvolupisme.

És evident que les mesures per ordenar adequadament el territori han arribat molt tard -de fet, encara no han arribat més que en comptagotes- però... bé!, per als que durant les tres darreres dècades no s'han cansat de denunciar el abusos d'un model econòmic que s'ha comportat com a depredador del medi natural, aquest canvi d'actitud convida a ser optimista de cara al futur, tal volta per primera vegada a tota la història recent. Dissortadament, no obstant això, molts dels problemes plantejats pel desenvolupisme ja no tenen solució, però sí és possible introduir elements d'equilibri que facin que, d'ara endavant, no es pugui consumir més territori del que sigui estrictament necessari. Les hipòtesis territorials, com el pla Mirall que acaba de fer públic el Govern, tenen una bona música, com diu a aquest número un destacat membre de l'oposició. És cert i, no obstant això, ens hem de demanar si aquesta música és suficient per arribar a la fita a la qual teòricament aspiren les DOT (Directrius d'Ordenació Territorial).

Donar una resposta a tots els interrogants suposa haver de definir, prèviament, el model d'ordenació que les Illes volen per al seu futur. I, de moment, quasi només tenim declaracions d'intencions. Des d'ONA no volem dubtar de la voluntat del Govern per dur endavant una estratègia de desenvolupament sostenible, com hem dit abans -és més, ens alegrem profundament dels canvis que hem vist en els darrers temps- però sí contemplam un excés de timidesa a l'hora de plasmar la filosofia a la realitat del territori i, sobretot, a la regulació del marc legal en el qual s'ha de moure el futur urbanístic de les Illes. En aquests moments hi ha moltes peces en joc i cap d'elles no encaixa perfectament. El pla del Pla, per exemple, s'ajorna de manera preocupant, mentre que la pressió de compra per part d'inversors estrangers fa témer que aquesta reconversió ecològica de la dreta de la qual parlem resti també ajornada a causa dels interessos econòmics immediats.

Al cap i a la fi, el que realment és o hauria de ser en joc en aquests moments no són els interessos privats -per molt respectables que siguin- sinó una visió col·lectiva del problema. Teòricament s'entén així, però costa posar-se a la feina. En aquest sentit, cal definir d'una vegada per totes quins són els límits reals de creixement per no provocar, mitjançant accions aïllades, un desenvolupament econòmic que a la llarga s'acabi tornat contra els mateixos que volen impulsar el nou ordre territorial de les Balears, és a dir, contra l'objectiu d'un territori més ordenant i equilibrat. S'ha de tenir ben present que una societat, un poble -com el d'aquestes illes- pot tenir moments d'expansió econòmica i de prosperitat social però també pot ser en perill de fallida. La situació pot no ser diferent a la d'una gran empresa que equivoca el ritme de producció, satura el mercat amb els seus productes

i, finalment, havent-se expandit massa veu com es redueix la demanda i entra en crisi. Les Balears urgeixen definir quin és el seu límit de creixement, evidentment no per aturar-se a mig camí i fer anques enrera, sinó simplement per reduir-ne el ritme i fer de veritat possible el tantes vegades reclamat desenvolupament sostenible.

Tothom sembla d'acord en aquest punt, però hi ha matisos que ens preocupen fort i ferm. Per exemple: hem sentit dir a destacats membres del Govern, inclòs el seu president, que l'únic límit real és el territori i que, per això, se n'ha d'impedir tant com sigui possible l'increment del seu consum. L'estratègia de fer campanya per la rehabilitació és, en aquest sentit, molt oportuna i plenament d'acord amb aquest plantejament segons el qual la resta de límits -com l'aigua, l'energia, la qüestió demogràfica... etcètera -no serien realment factors limitants del desenvolupament sinó només condicionants. És una qüestió de matís que en circumstàncies normals, si no estiguéssim tan escalivats pel passat desenvolupista, no tendria cap importància, però que en el nostre context sí pensam que en té. Si l'aigua només fos un condicionant, si la poguessin potabilitzar o dur en vaixell sense cap altre problema que el seu cost, llavors podrien resultar inútils tots els intents de frenar l'urbanisme, perquè entre altres coses tampoc no hi hauria sostres per al creixement demogràfic. Sense definició de límits, els "lobbys" econòmics s'encarregarien, tal com ja fan, de continuar pressionant per poder anar sempre una mica més enfora, per transgredir cada vegada un poc més un equilibri natural que, de totes maneres, ja s'ha trencat de manera irreversible.

Volem dir amb aquest raonament que la pretensió de fixar uns límits de creixement és un procés lògic que, endemés, ha de procurar una seguretat jurídica de cara a les futures inversions, que per contra hauran de ser més selectives. Les futures directrius territorials, almanco pel que es dedueix de les hipòtesis, van per aquest camí. Tant de bo que no ens equivoquem. A pesar de tot, i contra del que s'ha dit en el paràgraf anterior, coincidim amb el Govern que l'únic límit és el propi territori, però amb una concepció més àmplia d'aquest terme. En efecte, per a nosaltres el territori és quelcom més que un immens solar, el territori ho és tot: és l'espai on vivim tots els que formen una determinada col·lectivitat i, per tant, nosaltres som els responsables d'establir les regles per a una correcta interrelació entre l'home i el seu entorn i per a la nostra pròpia convivència. No podem fer créixer el territori, és cert, i, per tant, hem d'impedir que es trenqui l'equilibri natural que el regeix. Un equilibri del qual nosaltres mateixos -els habitants- en formen part activa. Una excessiva pressió demogràfica pot ser desastrosa com, en un altre ordre de coses, també ho és el trencament de la identitat cultural, encara que aquesta és una qüestió que mereix un capítol a part.

En definitiva, tal com hem sentit dir darrerament tantes vegades, el territori no només és un límit per si mateix, és a dir, pel creixement urbanístic, sinó que un territori limitat redueix també les possibilitats de qualsevol model de desenvolupament quantitativament expansiu. L'única possibilitat de creixement és, en definitiva, la qualitat. Una qualitat no només en els serveis sinó també, sobretot, en el model de vida d'una societat que per la limitació del seu espai físic s'ha de decantar inexcusablement cap a un gran respecte per la naturalesa i per les regles que la regeixen. Els canvis tecnològics poden ajudar a incrementar la millora de la qualitat de vida, però mai no poden servir per incrementar els desequilibris naturals, perquè si així fos la fallida de la societat, almanco com a societat amb identitat pròpia, seria inevitable. I això és el que de cap manera ningú no hauria de voler per a aquestes illes.

Les Directrius, l'eterna assignatura pendent

Les Directrius Territorials són, indiscutiblement, la gran assignatura pendent de les Illes Balears i ho són no només des del 1987, any en què el Govern balear rebé el mandat del Parlament d'acometre la seva redacció, sinó des de molt abans. En realitat, l'ordenació global del territori arrossega tres dècades de retard o, com a mínim, des de 1973 ençà ja que per increïble que sembli les darreres normes que pretenen abastar tot el territori i que encara vigeixen són les del Pla Provincial datat dos anys abans de la mort de Franco, quan el primer "boom" turístic encara no havia topat amb la que seria la seva primera gran crisi.

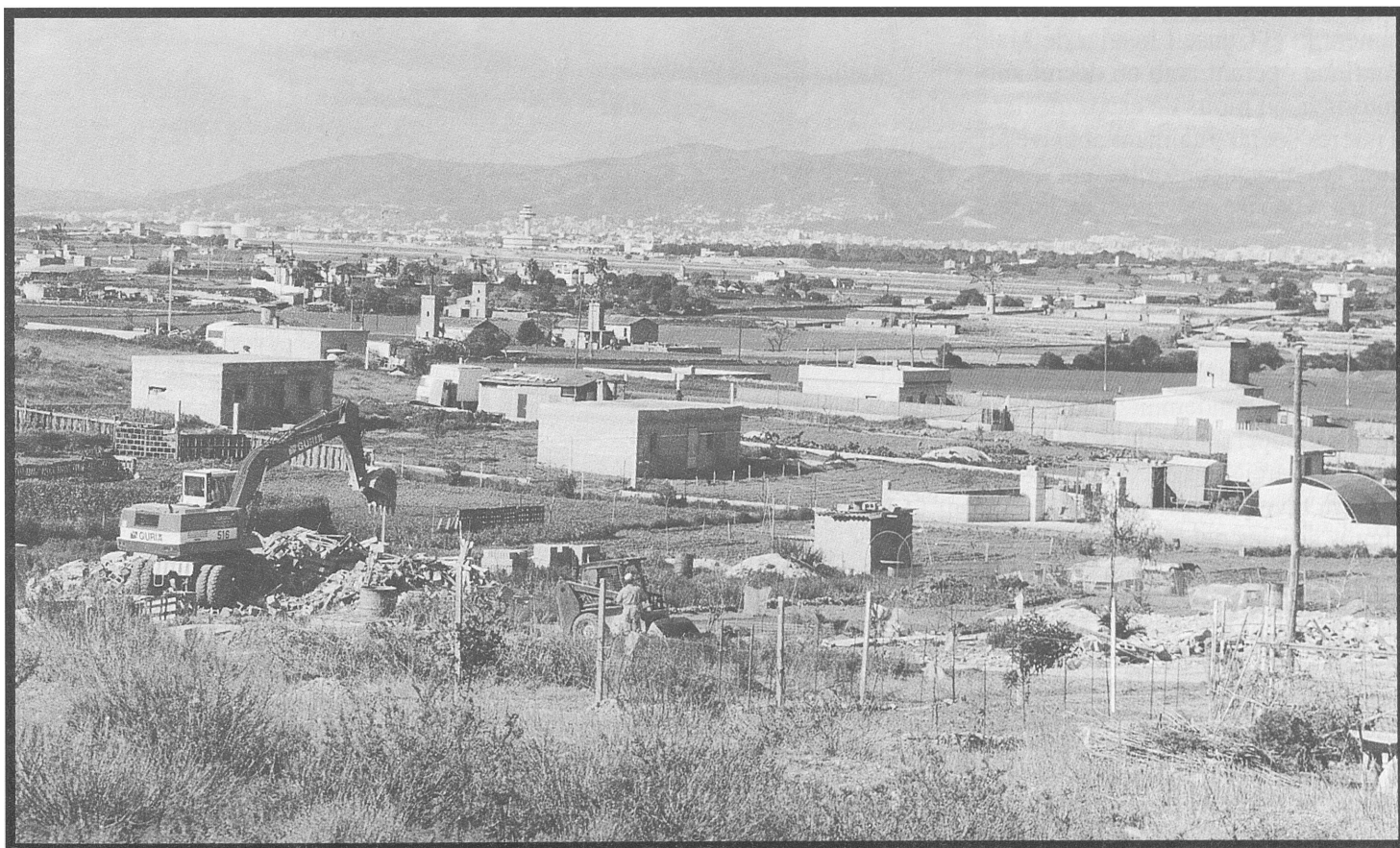
El Pla Provincial de 1973 era notòriament expansiu, legitimava molts dels desbarats urbanístics que s'han comès a les costes de Mallorca i Eivissa, així com, en menor mesura, també a les menorquines. Era evident, per tant, que vists els seus resultats es procedís tot d'una a la seva revisió o substitució per uns planejaments més democràtics i, sobretot, més d'acord amb una utilització racional dels recursos naturals. Amb la transició política s'intentà iniciar un procés de canvi. En els primers anys, durant l'Assemblea de Parlamentaris i de Consell General Interinsular, consellers d'Ordenació del Territori de la preautonomia, socialistes i de la UCD, intentaren obrir un procés que havia d'haver dut a un Pla Director Territorial. No hi va haver temps.

Ja amb l'Autonomia, amb els Governos populars, els treballs quedaren interromputs o, si més no, s'entrà en una nova dinàmica territorial que volia aprofitar a efectes econòmics el període de l'anomenat segon "boom", els dels anys vuitanta, que serien al cap

i a la fi els de majors expansió urbanística de tota la història de les Illes. Va ser aquest un període difícil, en el qual els grups ecologistes i els sectors més conscienciats de la societat tingueren una feina extraordinària per poder evitar un consum abusiu del territori. No ho aconseguiren, però sí obtingueren alguns triomfs parcials prou importants. Entre d'altres: la preservació d'Es Trenc, els parcs naturals de l'Albufera, el Grao i Sa Dragonera, i sobretot la Llei d'espais naturals. Però de directrius, res de res, a pesar que el 1987 -com ja hem dit- es va aprovar la Llei d'ordenació territorial que obligava el Govern del president Cañellas a redactar-les en vuit mesos.

Han transcorregut aquests vuit mesos i molts més. Duim ara nou anys d'incompliment de la Llei quan, finalment, tenim entre les mans unes hipòtesis territorials que ens parlen de desenvolupament sostenible. Les va presentar a principis d'any l'expresident Soler i les ha heretat el president Matas qui ha afirmat la seva voluntat de procedir, tan aviat com sigui possible, a la presentació dels criteris i, posteriorment, de les Directrius. Aquesta continua essent, per tant, una assignatura pendent, però si més no ja semblen a prop, tan a prop que justifica una intensificació del debat social entorn del seu contingut. ONA, a través de les següents pàgines, ha tractat, justament, d'escoltar diferents veus entorn d'aquesta qüestió. Hem intentant, en definitiva, clarificar les diferents postures existents i que es mouen, com es pot comprovar, entre l'esperança i l'escepticisme.

Posar ordre a l'urbanisme, una necessitat.

Un país a mig fer

Entrevista a Avel·lí Blasco

per Antoni Rosselló

La manca d'instruments per ordenar i cohesionar el territori és un exemple més de la incapacitat dels dirigents polítics per afrontar els reptes de futur que es plantegen a les Illes. Tretze anys després de la constitució del Govern regional, la societat de les Illes Balears i Pitiüses no disposa encara d'unes Directrius d'Ordenació Territorial que assegurin la distribució moderna i eficaç dels usos a implantar sobre la geografia insular, aspecte aquest que, a més de suposar un flagrant incompliment de la Llei d'ordenació territorial, compromet la integritat del sòl rústic en permetre la colonització del medi rural per milers d'habitatges. D'altra banda, i a pesar dels esforços que darre-rament fa el Consell Insular de Mallorca, es continua operant amb un decret autonòmic que autoritza, en molts de casos, declaracions d'interès social totalment abusives i injustificades. Tot plegat conforma una situació que ens obliga a pensar que vivim en un país encara a mig fer.

El catedràtic Avel·lí Blasco, expert en temes d'urbanisme i ordenació territorial, comenta els aspectes més rellevants de la legislació vigent, analitza les figures jurídiques que poden evitar l'abonament d'indemnitzacions com a conseqüència d'operacions de desclassificació de sòls amb pla parcial no executat i interpreta de manera favorable per a les corporacions locals alguns articles del Pla d'Ordenació de l'Oferta Turística (POOT) en relació a la possibilitat d'incrementar els graus de protecció de les zones turístiques.

- En quin estat de tramitació es troba l'avanç de les Directrius Territorials presentades pel Govern ara fa un any?

- Actualment es troba en una primera etapa quant a la seva tramitació, perquè després de la presentació de

l'avanç sembla que no s'ha progressat molt més. L'avanç és redactat per un equip multidisciplinar que encapçala un grup de tècnics de Madrid, el mateix que enllestí les directrius del País Basc. Per tant, el nivell de principis en què es troba m'obliga a referir-m'hi amb opinions molt genèriques.

- Amb quins grans eixos s'ha de basar la redacció de les Directrius d'Ordenació Territorial perquè tinguin l'efectivitat desitjada?

- Els grans eixos estan en la ment de tothom, ja que les Illes han patit un grau de desenvolupament territorial bastant desordenat, especialment des del "boom" turístic dels anys 60. La fortíssima pressió sobre el territori ha provocat que la realitat fàctica superi la regulació jurídica, situació que es reproduï en els anys 70 i 80 amb les diferents onades urbanitzadores que s'han produït en funció de l'evolució dels cicles econòmics. El

principal eix de les Directrius ha de ser, per tant, la protecció del territori, punt essencial de qualsevol política territorial a les Illes.

- No obstant això, pareix que el creixement urbanístic no minva.

- Pel que es pot veure, el creixement no s'està contenint, perquè continua l'aprovació de grans urbanitzacions, camps de golf, etcètera. Sobre els camps de golf vull dir que no hi estic en contra, sinó que no és racional que se n'aprovin a llocs on el territori té un gran valor paisatgístic. La idea proteccionista, per tant, em sembla clau, i dins d'aquesta idea hi ha moltes aplicacions concretes, per la qual cosa les directrius haurien d'intentar introduir una mica d'ordre.

- No considera urgent paralitzar el creixement desbocat que viu Mallorca?

- Ara ens trobam en un moment decisiu per tal d'aconseguir frenar aquest creixement sense mesura. Al llarg dels darrers anys hi ha hagut uns fites clau en aquest procés de control, com són els decrets Cladera, per exemple.

- Quina tramitació hauran de seguir les Directrius?

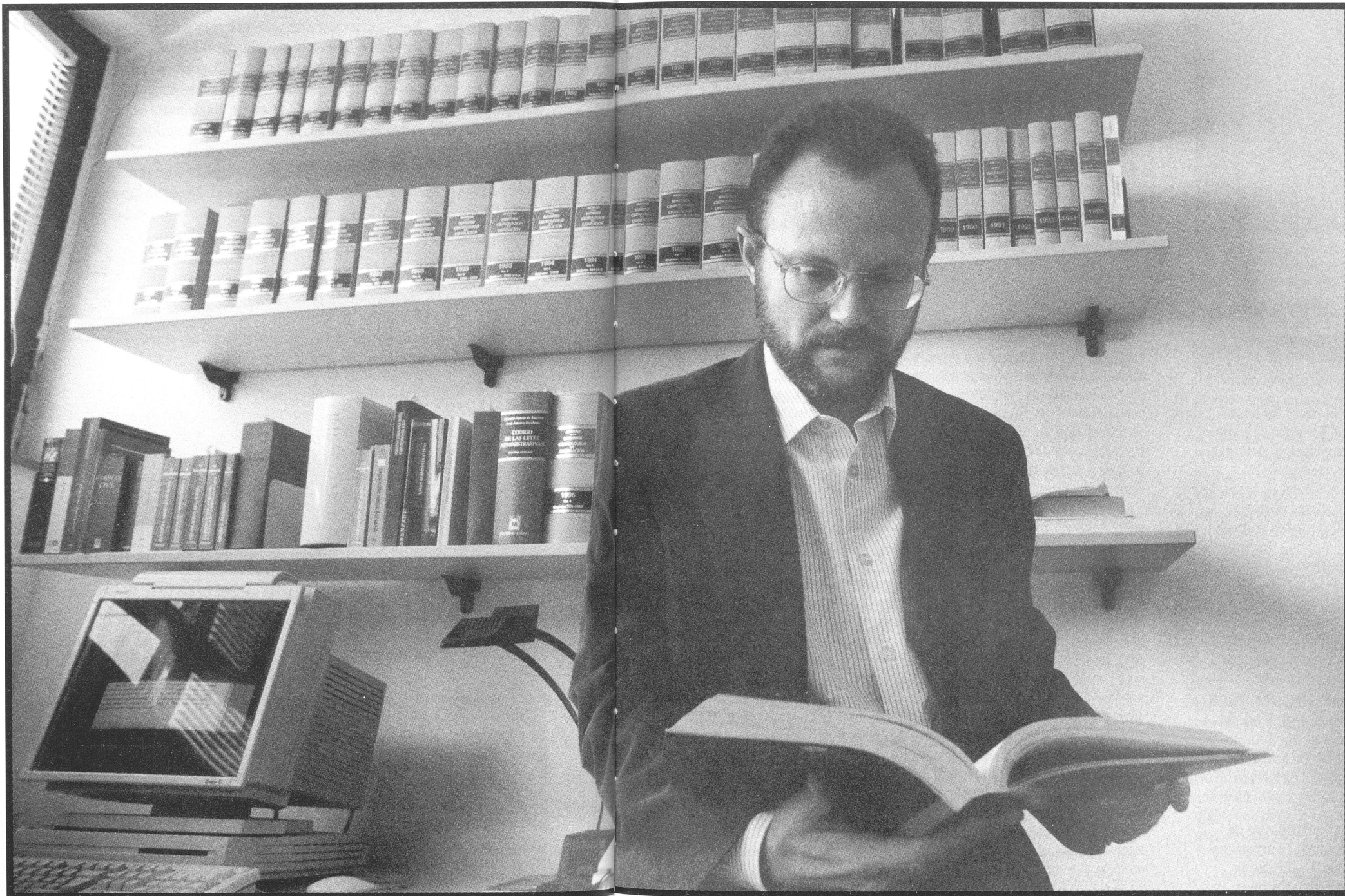
- Tenen una tramitació ben definida, tal com marca la Llei d'ordenació territorial, i s'aproven pel Parlament mitjançant una llei. Una vegada que el Govern n'aprovi el projecte entrarà a la cambra legislativa i aquesta el tramitarà com una llei qualsevol. Per tant, encara ens queda molt de temps per tenir les Directrius aprovades. És impossible fer un calendari sobre quan pot entrar en vigor la llei perquè dependrà, fonamentalment, del temps que trigarà el Govern a redactar-la, de les esmenes que hi puguin presentar els grups parlamentaris, etcètera.

FORA DE TEMPS

- Com s'intenta pal·liar la manca de directrius ordenadores?

- L'únic que es fa són polítiques territorials a través dels Plans Directors Sectorials, com els de ports esportius, d'ordenació de l'oferta turística, de residus sòlids... i ara se'n tramiten d'altres, com el de carreteres. Això suposa que cada un dels plans directors va una mica pel seu compte i el que manca és una unitat de criteri superior, una visió general. A vegades, fins i tot hi pot haver contradiccions entre plans -i de fet n'hi ha- perquè cada un d'ells té una visió diferent de la realitat de l'illa, encara que quasi tots provenen de la mateixa conselleria, la d'Obres Públiques i Ordenació

Avel·lí Blasco, catedràtic de Dret administratiu de la Universitat de les Illes, nasqué a Iàtova (València) i es llicencià a Barcelona. Ha exercit la docència a les universitats Autònoma de la Ciutat Comtal, la madrilenya Alcalá de Henares i la de València, des d'on l'any 1988 arribà a Mallorca. Ha tengu diverses oportunitats per traslladar-se a universitats de la Península, però les ha descartat perquè se sent plenament identificat amb l'illa. Blasco és autor de diferents publicacions referides a la seva especialitat, i entre les darreres obres destaquen "Legislació d'ordenació del territori i urbanisme a les Illes Balears", un conjunt de seixanta-tres normes sobre legislació autonòmica, i "Legislació turística estatal i balear", amb la col·laboració de Francesc Segura.

del Territori, ara dividida. Manca, doncs, una visió a nivell general, que no és fàcil de fer, però que segurament és indispensable.

- *El retard en l'aprovació de les directrius pressuposa que hi ha una certa pressió en contra de determinades institucions o entitats?*

- No ho sé, però el que sembla evident és que no hi ha hagut una prioritat política per aprovar-les, perquè l'obligació legal existeix des de l'any 1987. Així, quan un tema com aquest es retarda tants d'anys vol dir que hi ha unes causes i, si no pressions, com a mínim no hi ha hagut una voluntat política prioritària, al contrari del que ha passat amb altres normes d'ordenació del territori que sí s'han elaborat de forma ràpida.

- *Pot posar un exemple de norma legal redactada de manera inusualment accelerada?*

- Hi ha hagut alguna llei que s'ha tramitat ràpidament, com és el cas de la Llei 1/1994, que regula les edificacions en sòl urbanitzable quan no disposen de parcel·la mínima com a conseqüència d'haver-se produït una expropiació. A part d'aquesta, hi ha hagut altres normes en la mateixa situació que s'han dictat per decret.

- *Unes bones Directrius Territorials poden evitar l'aparició de problemes futurs. Fins a quin punt aquesta afirmació és correcta?*

- Això és relatiu, perquè no podem oblidar el nostre punt de partida, que és un territori amb més de trenta anys d'urbanització intensa, una gran part del litoral transformat i una zona interior que fa uns quants anys que s'ha començat a moure. Per

tant, qualsevol actuació sobre el territori ha de comptar amb aquesta realitat i qualsevol instrument que hi vulgui actuar troba moltes dificultats. Les actuacions que es fan a zones consolidades o mig consolidades són compromeses i difícils d'executar.

- *Abans ha dit que existeixen directrius aprovades i en vigor al País Basc. Com es troben les directrius de Catalunya i del País Valencià?*

- A Catalunya operen amb una altra figura: el Pla Territorial, però no té l'abast i les pretensions de les Directrius, ja que aquestes són normes que volen ésser ambicioses i potser aquesta exigència fa que siguin difícils de redactar, en ser un document molt ampli i bastant exhaustiu, raó per la qual sols fa tres anys que estan en vigor al País Basc. Potser un dels problemes que ha generat aquest retard és que es tracta d'un document massa ambiciós. Segurament s'hauria d'haver pensat més en un instrument de principis, a desenvolupar mitjançant plans insulars, i així hauria estat més fàcil disposar de les Directrius. El País Valencià no té cap instrument d'ordenació a nivell global i també treballen amb plans sectorials.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

- *En quins àmbits podrien actuar millor les Directrius?*

- Sens dubte, a grans nivells, és a dir, sobre sòls encara no consolidats, sense planejament de detall i en zones on el planejament es pugui modificar sense problemes d'indemnització econòmica. També als sòls que admetin la implantació d'usos nous, etcètera.

- *De quina manera el planejaments antics condicionen el present?*

- Quan parl del passat em refereix a planejaments anteriors, aprovats des de fa molts d'anys, totalment expansionistes i que quan algun ajuntament intenta revisar-los es troba enfront dels drets adquirits de propietaris o promotors que no poden obviar, especialment en el cas de les indemnitzacions. Però vull remarcar que en altres casos són possibles les revisions. Hi ha situacions en què les administracions públiques -autònoma, insular o municipal- disposen de total cobertura jurídica per denegar peticions urbanitzadores.

- *Però malgrat això, a Mallorca es concedeixen nombroses declaracions d'interès social...*

- Aquí se'n concedeixen moltes que realment no són obligades. No és el mateix el cas d'un particular a qui determinat planejament confereix uns drets urbanístics i se li ha d'atorgar força a la llicència d'obra. Però, en canvi, quan es denega una petició d'interès social per fer qualsevol obra enmig del camp no existeix cap dret. De fet, pràcticament cada dia es concedeixen noves declaracions d'interès social, tot i que s'ha notat darrerament a Mallorca que hi ha hagut una certa rectificació en l'ús d'aquest criteri expansionista, que, així i tot, persisteix encara a Menorca i a les Pitiüses. Tal declaració és una facultat discrecional de l'Administració i quan aquesta considera que no hi ha interès social la denegació no té transcendència posterior.

- *Els ajuntaments, referint-nos a les administracions més acostades als ciutadans, no s'emparen a vegades en suposades indemnitzacions per atorgar llicències?*

- Potser sí, però aquest tema és molt complicat, perquè des del moment que existeix planejament de detall -un pla parcial aprovat- el procés d'edificació pot continuar fins al final. Quan un pla parcial s'ha executat i s'han fet les cessions de terreny corresponents el procés és quasi irreversible. Si hi ha solars buits i hom demana una llicència d'obra l'ajuntament està obligat a concedir-la, sempre d'acord amb els paràmetres urbanístics que permet el pla parcial.

- *En quins casos no existiria el dret d'indemnització?*

- Fins que el pla parcial no arriba al final de la seva execució hi ha etapes intermèdies, i sovint ens trobam amb un fenomen curiós, com és el pla parcial antic no executat que, a l'empara d'una bonança econòmica, el promotor intenta relançar-lo. Quan el pla és pendent d'execució encara s'hi és a temps de revisar-lo per tal de reduir-ne els paràmetres edificatoris o reconvertir la urbanització a models compatibles amb el medi natural. I aquestes actuacions no generen drets d'indemnització, com pot semblar, perquè mentre no s'urbanitza, mentre no es fan les cessions, mentre no hi ha el projecte de compensació... no existeix dret d'indemnització. És a dir, que si no es modifica el planejament s'afavoreix la continuïtat del projecte.

- *Aquesta possibilitat legal, però, no és normalment usada per les corporacions locals...*

- Normalment, no. Ara hi ha dos o tres casos emblemàtics en els quals s'està intentant fer una operació d'aquest tipus. És el cas de Calvià, que ha demanat al Consell Insular la suspensió del planejament no executat de sòl urbanitzable programat de determinades zones. No sé què farà el Consell, però aquest és un municipi que vol emprendre una actuació legal i es veu amb problemes perquè no troba el suport legal d'altres administracions. També hi ha l'exemple d'Es Canons d'Artà, on no s'hi havia fet res des de fa molts d'anys i quan l'ajuntament hi vol actuar es troba amb moltes dificultats per revisar-ne el planejament. Si en aquest cas darrer hi ha d'haver indemnitzacions, la quantia ha d'esser idèntica a les inversions reals fetes pels promotors, que generalment no són d'import molt elevat.

SÒL RÚSTIC

- *Què pensa de la utilització que es fa del sòl no-urbanitzable?*

- La pressió a què està sotmès aquest sòl -que és el gran valor patrimonial de les Illes- es revelarà en el futur com a una decisió molt equivocada. Tota aquesta onada de construccions d'habitatges unifamiliars aïllats que s'ha produït abans de l'entrada en vigor del nou Codi Penal -i sembla que continua, ja que cada dia surten al Butlletí Oficial noves autoritzacions-reclama un fre. Segons dades oficials, el darrer any s'ha autoritzat la construcció d'entre dos i tres mil habitatges al sòl no-urbanitzable de Mallorca. Això vol dir que si aquesta tendència prossegueix, d'aquí a pocs d'anys tendrem el camp ple de casetes.

- *Quan s'aprovarà la Llei del sòl rústic tantes vegades anunciada?*

- Aquesta és una llei tan necessària com les Directrius, a no ser que aquestes l'assumeixin, encara que seria millor desvincular-la de les Directrius per mor de la seva urgència. Moltes comunitats autònomes en tenen, i molt ben fetes, especialment pel que fa referència al sentit proteccionista. En la legislació estatal vigent, el sòl urbanitzable no està tractat amb excessiva profu-

sió, ja que tan sols li dedica uns quants articles, molts pocs. Llavors, hi ha autonomies que han aprovat lleis amb diferents tipologies d'aquest sòl, que atorguen més o menys graus de protecció, que regulen l'edificabilitat dels habitatges, l'atorgament de declaracions d'interès social, etcètera. Aquí, malgrat tenir una intensa pressió edificatòria sobre el sòl rústic, s'està operant amb un decret de 6 de juliol de 1989, que sempre he criticat amb molta energia perquè és una de les normes que ha possibilitat una allau de declaracions d'interès social totalment injustificable i abusiva.

- *Quin és el contingut d'aquest decret que considera tan nefast?*

- D'aquesta norma fins i tot pos en qüestió la seva legalitat, perquè la Llei del sòl conté una regulació molt estricta dels usos permesos en sòl no-urbanitzable, amb un profund esperit de protecció i per això les possibilitats de concedir declaracions d'interès social hi són de manera excepcional. Per contra, el decret al·ludit capgira la situació i en comptes de desenvolupar la llei en sentit restrictiu, n'obre la porta i estableix una sèrie de criteris genèrics i indeterminats que afavoreixen les declaracions a balquena. És un decret que s'hauria de revisar urgentment.

- *Creu que la major part de la societat és proteccionista?*

- Ho dubt molt a la vista de com van les coses, perquè malgrat les declaracions de persones amb projecció pública, en la pràctica hom pot comprovar que la seva actitud no és conservacionista, almenys en el sentit que jo consider que és protecció del territori. Si parlem no ja dels polítics, sinó de les persones en general, notam que no tenim tampoc un comportament massa adequat: qui comet actes no autoritzats, al marge de la legalitat, prohibits o no permesos, en relació a la transformació del sòl, evidentment no té l'existència de cap sentiment ecològic. Per contra, he de reconèixer que hi ha certs grups amb una gran consciència per la preservació del medi, segurament com a contrapartida a la destrucció del territori produïda.

- *Considera que les declaracions d'interès social que es concedeixen satisfan realment necessitats col·lectives?*

- És evident que hi ha projectes que són d'interès social o d'utilitat pública, però n'hi ha d'altres que són d'interès purament privat, i a Mallorca s'atorguen declaracions d'aquest tipus per a restaurants, camps de golf, hotels al medi rural... En resum, que en aquests casos no sempre apareix l'interès col·lectiu sinó el purament particular.

PLA D'ORDENACIÓ

- *Quin és l'àmbit d'aplicació del POOT?*

- El POOT té dos àmbits d'aplicació: el sòl urbà i l'urbanitzable programat amb pla parcial aprovat i, per altra banda, la resta de sòls. S'aplica íntegrament en el segon cas, però en canvi, en el primer, els paràmetres fonamentals no s'hi apliquen perquè hi havia por a les indemnitzacions. En aquest primer àmbit ens trobam amb sòl que en uns casos ja està edificat o urbanitzat, però en altres no, i és en aquestes darreres zones on el planejament podria ser modificat. El POOT no ha volgut actuar sobre sòls edificats o urbanitzats per evitar les càrregues econòmiques, per la qual cosa en aquests sòls es respecten els paràmetres edificatius que tenien abans.

- *Com s'imbrica el POOT en els planejaments municipals?*

GOVERN BALEAR

Abans

L'equilibri territorial de les Illes Balears comporta la necessària preservació de l'entorn i, a la vegada, la millora estructural de zones ja urbanitzades. Un objectiu que té una doble finalitat: proporcionar confort i qualitat de vida a tots els habitants de Balears i, a la vegada, assumir la responsabilitat de viure a una comunitat abocada a l'exterior, compromesa amb els seus visitants i obligada a mirar per la bona imatge. Amb aquesta inquietut, el Govern Balear posa en marxa el **Pla Mirall**. Un pla d'adequació i reforma que a partir

Després

de gener de 1997 desenvoluparà les seves línies d'ajudes, dirigides tant a ajuntaments com a particulars i entitats de Balears. Unes ajudes que contemplen importants inversions destinades a **reformes de façanes, adequació de nuclis antics, rehabilitació del patrimoni històric-artístic, remodelació de carrers i places**, entres altres actuacions.

Aprofitau aquesta oportunitat. **A partir de gener de 1997** trobareu tota la informació sobre el Pla Mirall disponible al vostre Ajuntament, Consell Insular o a les diverses conselleries del Govern Balear.

Pla global d'adequació i reforma

Miram per la bona imatge

- Hi ha determinacions del POOT que s'apliquen des del mateix moment de la seva entrada en vigor -estiu del 1995- perquè no necessiten desenvolupament, però hi ha altres articles que es remeten als planejaments municipals. Això suposa que mentre no se'n produeixi l'adaptació hi ha articles que no es podran aplicar. D'aquí deriven els problemes sorgits darrerament sobre la necessària adaptació dels plans municipals, i mentre no s'hi adaptin el POOT queda coix.

- *Com podria solucionar-se el rebuig dels ajuntaments?*

- No sé si realment hi ha hagut rebuig, encara que crec que sí hi ha hagut una certa passivitat, perquè el POOT ha estat una norma innovadora i els ajuntaments han trigat un cert temps a adonar-se del que significava. Ara ja hi ha consciència de la necessitat d'adaptar-s'hi. A més, la manca d'adaptació ha començat a tenir conseqüències jurídiques. Per exemple, la Comissió Insular d'Urbanisme (CIU) es nega a tramitar plans parcials o normes subsidiàries si no vénen adaptats al POOT. En aquest cas, els municipis no poden fer cap retoc del planejament mentre no s'adaptin al POOT.

- *La dificultat d'adaptació que tenen els ajuntaments no és un exemple de deficiència legislativa del POOT?*

- Jo no ho diria així. Crec que era inevitable que el POOT fes remissions als planejaments municipals, perquè si no ho feien l'alternativa era que el POOT s'encarregàs d'executar les operacions de desclassificació o requalificació municipi per municipi. Això hauria estat una tasca immensa que els redactors del Pla d'ordenació no gosaren fer. A més, el POOT ha volgut respectar l'autonomia municipal en matèria urbanística. Per exemple: el POOT assenyala que els ajuntaments han de crear una banda de protecció posterior a cada zona turística i fixa una amplària amb paràmetres mínims. Així, cada municipi podrà fer-la més gran o més petita, però han d'esser els ajuntaments els que han de dibuixar la zona de protecció.

- *Hi ha aspectes jurídics del POOT que afecten els ajuntaments de manera determinant?*

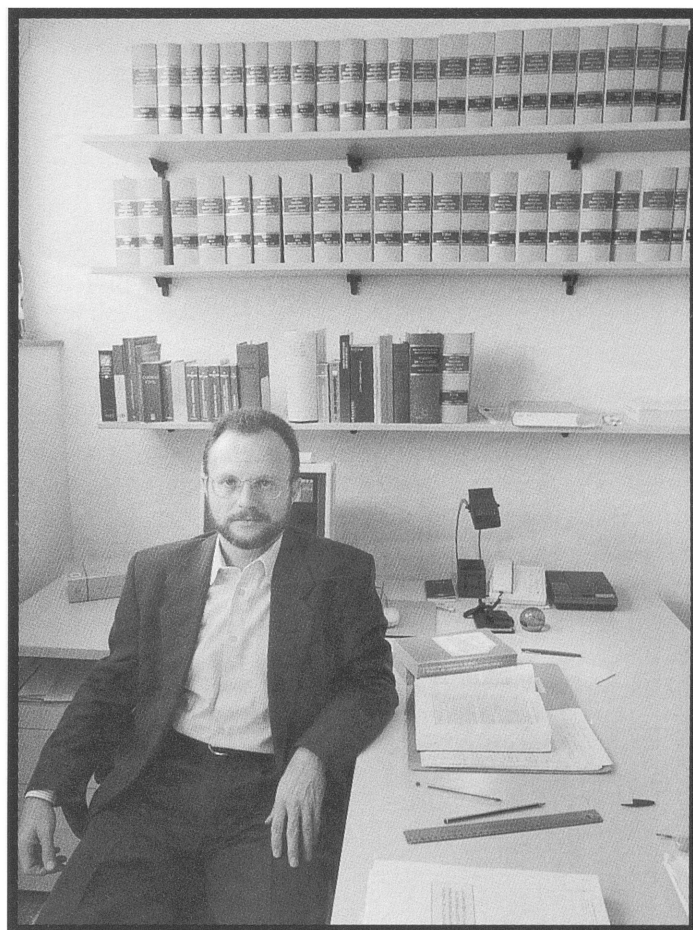
- La principal és que el POOT ha incrementat les possibilitats urbanístiques dels municipis. El pla d'ordenament faculta els ajuntaments a fer actuacions abans vetades: per exemple, limitar les declaracions d'interès social. L'article 19 del POOT diu que els municipis poden limitar les declaracions d'interès social al seu terme. Sobre aquest aspecte no hi havia cap norma general que ho digués així; al contrari, si un ajuntament hagués intentat limitar abans les dites declaracions al seu planejament hauria estat interferint competències de la CIU, i no se li admetria. Així, interpretant l'article mencionat del POOT, la pregunta que sorgeix és: podrien eliminar totes les declaracions d'interès social? Evidentment, sí que les poden restringir. Per exemple, el planejament municipal podria eliminar les declaracions d'interès social per a restaurants al medi rural. Seria això possible? Crec que amb el POOT a la mà, sí.

MÉS PROTECCIÓ

- *Podrien incrementar els municipis el grau de protecció de les seves àrees naturals, per exemple?*

- En la major part dels casos els paràmetres del POOT són de mínims i obliguen a aplicar els més restrictius. Això vol dir que els municipis poden incrementar el nivell de protecció, cosa que

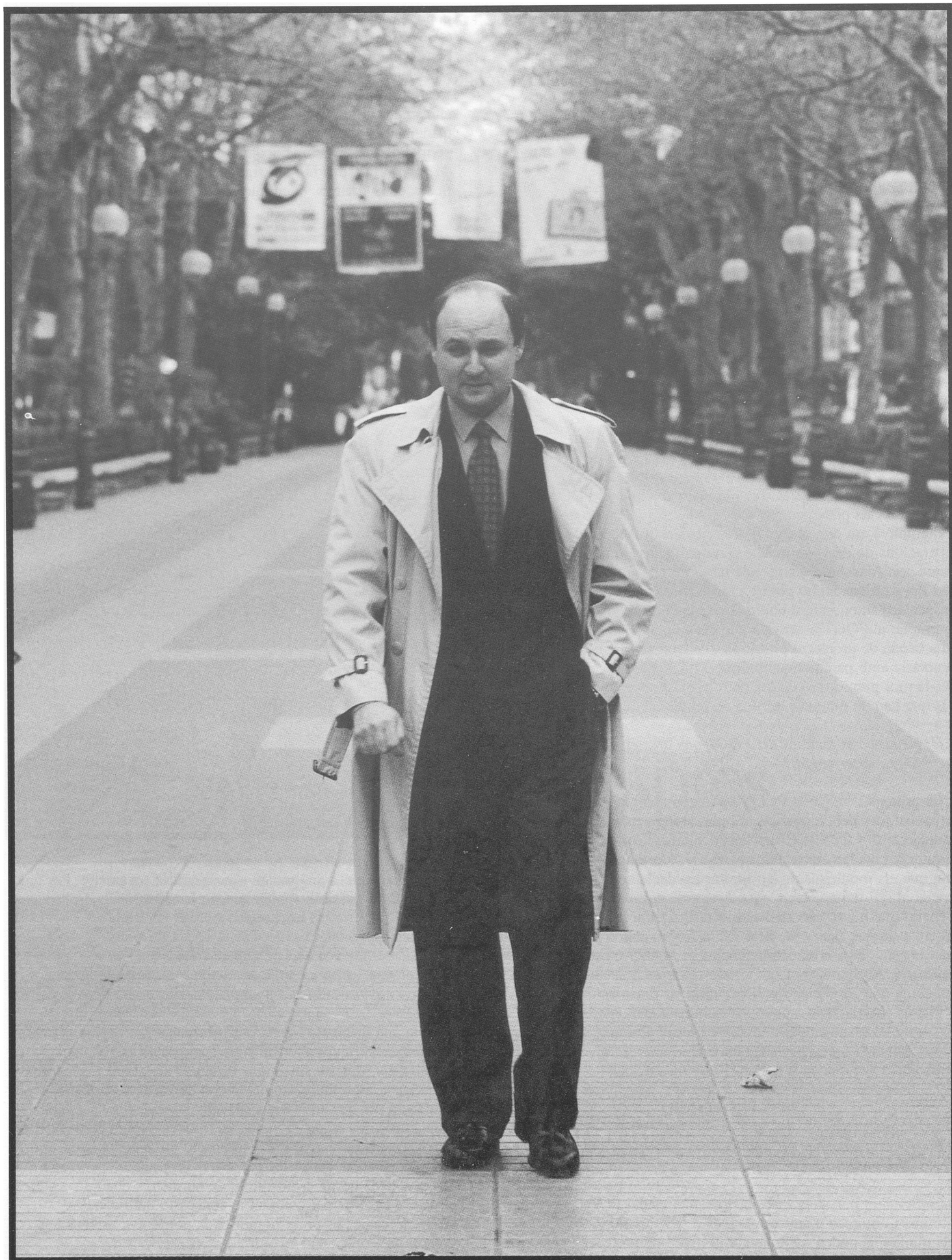
ja podien fer abans, però ara més i, per tant, exigir la ratio de 60, 70 o 75 metres quadrats de solar per plaça turística. Però, pot un municipi augmentar aquesta ratio a 100 metres? Emparrant-se en el POOT, sí. Seria possible -i crec que els municipis encara no en són conscients- que una corporació local decidís únicament la implantació d'hotels d'alta categoria i introduís al planejament una ratio de 120 metres quadrats? Doncs això ho permet el POOT perquè abans d'aprovar-se el Pla d'ordenament de l'oferta turística la ratio figurava en una llei de 1988, quantificada en 60 metres. Com que tal llei no feia remissions als

municipis, aquests no podien alterar aquest paràmetre. Per tant, el ventall de possibilitats que tenen els ajuntaments en l'adaptació al POOT és molt important.

- *Cada cop que s'anuncia l'aparició d'una norma legal, generalment restrictiva, es produeix una allau de peticions de llicències d'obra. Com és possible evitar aquesta "picaresca"?*

- Hi ha una forma de frenar-la i és la suspensió de l'atorgament de llicències, figura prevista en la Llei del sòl per a plans urbanístics. Aquesta situació ocorregué l'any 1993 a Mallorca mitjançant la promulgació del decret de 20 de setembre sobre suspensió per dos anys d'autoritacions prèvies per a establiments turístics, ja que el POOT es trobava en la darrera fase de tramitació. Com que el Pla d'ordenació incrementava la ratio turística de solar per plaça, per evitar l'entrada de peticions basades en la norma a substituir, de 60 metres quadrats, es dictà el decret i s'aturà per complet la concessió de llicències. Aquesta tècnica és prevista tant en la normativa urbanística com en la d'ordenació territorial.

Ordenació territorial: de l'abstracció a la síntesi

Entrevista a Bartomeu Reus

per Sebastià Verd

Bartomeu Reus compta amb una llarga experiència a l'Administració de la Comunitat Autònoma. Poc després de l'aprovació de l'Estatut, ja era un alt càrrec que des de la Conselleria d'Economia vislumbrava quin podia ser el model de desenvolupament de les Illes Balears. N'era el secretari general. És a dir, ja tenia prou pes específic, encara que pels periodistes era gairebé desconegut. El seu protagonisme no va traspasar les portes del carrer Palau Reial fins el 1993, quan Gabriel Cañellas decideix fer un canvi generacional en la que fou la seva darrera remodelació de govern. Reus deixà la Conselleria d'Economia i es responsabilitzà de la cartera d'Ordenació del Territori, des de la qual va rebre l'encàrrec d'elaborar unes directrius territorials que l'oposició havia reclamat inútilment durant tota una dècada.

Com a conseller, el nostre entrevistat ha hagut d'intervenir en una de les pitjors crisis territorials de la història de Mallorca, quan la manca d'aigua dolça provocà l'operació vaixell. Les crítiques rebudes no el varen desanimar i va saber pactar amb el Govern central, llavors socialista, un pla d'infraestructures per intentar posar remei al problema. Confessa que li agrada el càrrec, ser conseller, però accepta que com a polític és atípic i, sobretot, poc avesat a les travetes de la lluita partidista, tant de les que vénen de fora del Partit Popular com de les que procedeixen de la disputa interna, com les que varen fer, fa ara cinc mesos, que la seva cartera perdés les Obres Públiques a canvi de guanyar totes les competències en Medi Ambient.

-De vostè tenc la imatge d'un polític a qui no agrada que l'entrevistin, tot i que no ha posat cap emperò a la nostra cita. No sé si vaig errat, però el seu interès pels mitjans de comunicacions em sembla inversament proporcional al seu entusiasme per les Hipòtesis territorials que va presentar quan encara era conseller d'Obres Públiques.

-No és que no m'agradi conversar amb els periodistes. Però de vegades la gent, i no només els seus companys, parla i parla sense tenir els conceptes clars i llavors s'embulla. Per parlar sobre les Directrius Territorials no queda més remei que partir de la base que a les Balears hi ha dos factors que són definitoris: l'aigua i el propi territori. Gràcies a Déu, l'aigua ha passat de ser un factor limitant a un altre que només pot ser qualificat de condicionant, és a dir, que s'ha de tenir en compte que es pot fabricar o, fins i tot, importar, com hem fet amb l'operació vaixell. Això és així, però també hem de saber que qualsevol estratègia ha de passar per tenir una política hidràulica clara, certa i de futur. És, en qualsevol cas, un problema d'inversions i de racionalització dels recursos existents, que és allò que fa el Govern, quan intenta fer inversions que aprofitin al màxim els recursos existents, sense tудар ni aigua ni doblers. Però si l'aigua, a pesar de tot, no posa límits al desenvolupament sí que ho fa el territori. I ho fa, a més a més, de manera inqüestionable. I això és el que ens obliga a pensar en unes Directrius que defineixin el model a seguir. Hem de saber, justament, d'on venim i on volem anar a parar per, a través de les Directrius, conèixer fins on realment podem arribar. Sabem, per exemple, que tenim un sector industrial que ha passat una greu recessió i que ara es troba en un període d'estabilització. Sabem, també, que el sector primari és en franca decadència i que, en canvi, disposem d'un sector terciari,

de serveis, que gràcies al turisme serveix de motor a l'economia. La solució, per tant, és de sentit comú: s'ha de fomentar un entorn que afavoreixi el turisme però sense destruir la seva principal matèria, que és el medi natural i el paisatge

UN INSTRUMENT D'ANÀLISI

-Tan simple?

-Evidentment, no. No ho és gens de simple. Pot ser que ho sembli, perquè avui gairebé tothom està d'acord que s'ha de protegir el medi ambient, però és més difícil endevinar el camí

Bartomeu Reus Beltrán és conseller de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral del Govern balear. Va néixer a Inca el 1957. Es llicencià en Dret per la Universitat Autònoma de Barcelona, i realitzà posteriorment un màster en Dret mercantil i Dret tributari al Col·legi Universitari Abat Oliva de la Universitat Central de Barcelona.

El 1983 s'incorporà a l'Administració autònoma de les Balears com a secretari general tècnic de la Conselleria d'Hisenda, càrrec que ocupà durant deu anys. El 1993, en la darrera remodelació de Gabriel Cañellas, va ser nomenat conseller d'Obres Públiques i Ordenació del Territori.

El passat 19 de juny de 1996 després de la dimissió del president Soler, de qui és amic personal, passà a ocupar la cartera de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral del nou executiu de Jaume Matas. Un dels seus principals objectius continua essent l'elaboració de les Directrius Territorials de les Balears.

a seguir. Amb les Directrius el que volem fer és crear una taula "input-output" on amb un cop d'ull siguin perfectament visibles tots els factors que poden incidir en el desenvolupament territorial, amb els seus avantatges i els seus impactes. Per exemple, abans li deia que l'aigua no és avui una barrera insalvable, però la seva potabilització significa una despesa energètica, per tant del que es tracta és de trobar l'equilibri entre els beneficis que una determinada acció reporta a la societat i els perjudicis que, ja sigui econòmicament o mediambiental, li causa. Hem de saber, també, com la ubicació d'una nova central elèctrica pot incidir a l'entorn si, i només és un exemple, la situem enfora de Palma quan els principals consumidors energètics són a Ciutat o als seus voltants. Amb les directrius hem de definir usos del territori, bé siguin industrials, agrícoles, turístics...etcètera, la qual cosa, segons els casos, pot incidir positivament en una part de l'illa i ser negatiu simultàniament per a altres.

-Evidentment no és una qüestió tan senzilla com pareixia a simple vista. Creu que la gent és conscient d'aquesta complexitat?

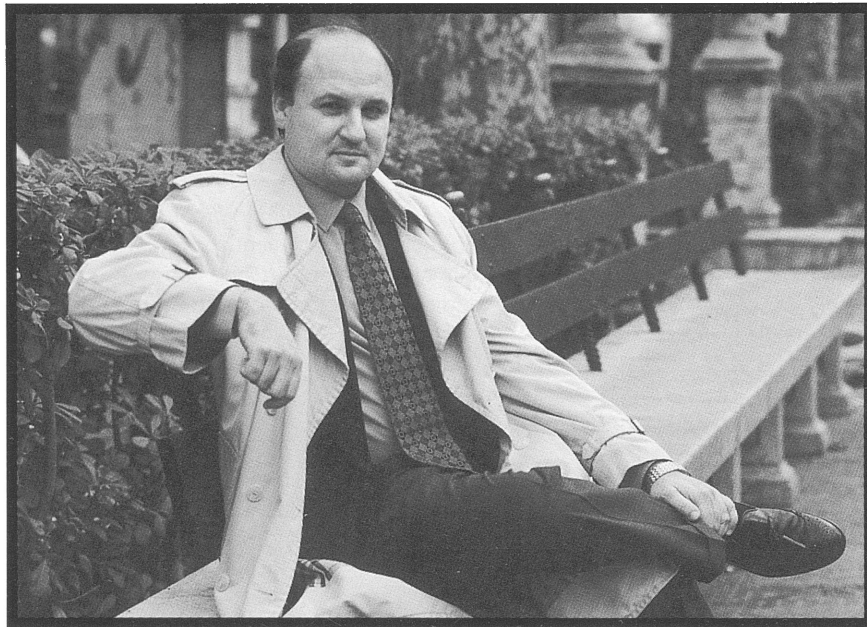
-Crec que hi ha molta confusió entorn d'aquest tema. Veig que la gent espera tant i tant de les Directrius i del seu contingut normatiu que quan s'aprovin poden ser decebedores. Però és que oblidam que les Directrius només poden ser un instrument

MEDI AMBIENT, UNA BANDERA COMUNA

-Abstracció i síntesi? Supòs que sí, que té raó. Però la nostra història recent demostra que la societat balear no sembla molt disposada a fer models teòrics.

-En canvi jo pens que avui en dia sí que es pot fer. En realitat n'estic segur, perquè per fer les Hipòtesis s'han seguit uns paràmetres sociològics que responen, o així ho esper, a la voluntat majoritària de la població. Fa uns anys la defensa del medi ambient era una bandera que aixecaven molts pocs i, per contra, ara ningú no la qüestiona. En abstracte, evidentment, perquè si baixam al detall sempre hi ha sectors o individus que es poden sentir perjudicats. En general, però, tothom és partidari de conservar íntegrament tot allò de bo que tenim en aquest moments. Pens, per tant, que no s'ha de fer res més que posar sentit comú. Avui tothom creu que la Serra de Tramuntana ha de tenir un tractament prioritari pel que fa a la preservació d'elements naturals. Això no ho discuteix ningú. El mateix passa amb la gent que coneix Ses Salines. Tampoc ningú no voldria que el Pla de Mallorca perdés el caràcter rural que el defineix. Les Directrius i la seva consecució en plans sectorials han de seguir un fil conductor lògic.

-Vostè a això li diu seny. És aquesta la seva definició de desenvolupament sostenible?

-Ni més ni manco. Moltes vegades em demanen què és això de desenvolupament sostenible i la meua resposta sempre és la mateixa: sentit comú.

LES DIRECTRIUS, UNA QÜESTIÓ PENDENT

-I tot i que les Directrius Territorials són una qüestió de seny, la seva aprovació sembla que mai no arriba. Per tant, haurem d'acceptar que no és sentit comú allò que més ens sobra. No ho creu vostè així? Si més no, la presentació de les Hipòtesis va significar una gran dosi d'esperança, però el debat s'ha retardat més del compte.

-Si només observem el nostre passat hi podríem trobar zones fosques i zones de claror, intermitentment. Una zona de fosca és, naturalment, la planificació territorial. Però ara no es tracta de refer el passat sinó de planificar el futur de la millor manera possible. I anam per bon camí, sens dubte. Si les Directrius Territorials, com les que per exemple tenen aprovades al País Basc o el Pla General de Catalunya no són altra cosa que una

visió globalitzadora del territori, vull dir que aquesta és una feina que nosaltres ja tenim enllestida. De les Hipòtesis que vostè ja coneix passarem a un avanç de Directrius que gairebé no experimentarà cap variació. A través de les consultes que hem fet apreciam cada vegada més que la reacció de la societat balear davant el que hem plantejat és conforme a una definició d'usos per a cada zona de Mallorca, Menorca i Eivissa. No hi ha posicions que en principi siguin contràries.

-Per tant, tot fa pensar que és possible posar una data per a l'aprovació de les Directrius i aquesta encara no existeix.

-L'avanç de Directrius pot ser a informació pública d'aquí dos, tres o quatre mesos. Però ja li dic, les Directrius no seran més que un fil conductor.

d'anàlisi i de planificació global. Perquè siguin un èxit han de quedar plasmades en principis abstractes que alhora siguin molt sintètics. I vostè comprendrà que abstracció i síntesi a la vegada és molt difícil d'aconseguir. Però això és el gran repte que tenim: hem d'aconseguir uns principis essencials que puguin il·lustrar una posterior planificació articulada. Avui en dia qualsevol escola d'ordenació territorial que sigui científica abandona les planificacions excessivament extensives. Són impossibles. Per arribar al detall són necessàries les planificacions sectorials, però aquestes no es poden dur a terme de manera aïllada. Hem de conèixer, per exemple, com un pla sectorial de carreteres afecta l'entorn paisatgístic d'una zona determinada o com afavoreix el seu desenvolupament urbanístic o industrial. Aquest és el paper de les Directrius: definir un model, amb paràmetres molt amplis, que il·luminin tot el conjunt.

-Sí, però: si no hi ha d'haver gaires variacions, em pot definir ja quin serà aquest fil conductor?

-És allò que ja diuen les Hipòtesis. A Mallorca: un corredor central industrial i artesà, la Serra de Tramuntana com a parc, així com les muntanyes d'Artà, Ses Salines i Cabrera, encara que no un parc natural sinó un concepte més ampli, manco jurídic, més flexible i, per tant més real, per poder comprometre la propietat privada. Per altra banda un reforçament dels nuclis urbans de primer ordre, com Palma, Inca, Alcúdia i el triangle de Manacor. Potenciació d'un anell secundari de pobles que tenen una activitat supramunicipal, com Sóller, Sineu i Campos. Una defensa a ultrança de l'espai interior, amb un tractament específic de sòl rústic que, precisament, entrarà a debat parlamentari abans de les Directrius. I, finalment, una recuperació i requalificació d'aquells espais incidits que, siguin nuclis tradicional o zones costaneres, encara poden donar molt de joc. En els pròxims anys no deixarem de parlar de rehabilitació. S'ha de tenir en compte que a les Balears hem tengut la gran sort que la contaminació ambiental és sobretot paisatgística. La contaminació pròpiament dita només ens ve per algunes petites indústries i, sobretot, pels femers incontrolats o, potser, per la incineració. No tenim, com tenen altres zones, elements impactants de primer ordre. La nostra activitat econòmica no va per aquí, amb la qual cosa el nostre medi biòtic, la nostra avifauna i, per altra banda, l'aigua i el territori no sofreixen una agressió constant. L'agressió que ha tengut és conceptual, és al paisatge. Per això les principals inversions dels pròxims anys, tant públiques com privades, han de ser en recuperació de paisatge, tant pel que fa a les ciutats, als nuclis turístics o a l'entorn rural. En aquest sentit, les Directrius han de ser un marc en el qual no només es desenrotlli una legislació conservacionista, sinó que també han d'incentivar la inversió. Amb les Directrius, un cop tinguem el consens social, ens pot quedar una Mallorca quadrículada on cada espai tenguí un ús definit i on, per tant, hi hagi garanties jurídiques d'allò que es pot fer i allò que no.

INCENTIVAR LA PROPIETAT PRIVADA

-És a dir, que s'ha d'invertir en conservació, que hi ha d'haver més parcs naturals.

-Ja li he dit abans que la preservació de les grans zones naturals de les Balears no passa necessàriament per la declaració de parcs naturals o per l'adquisició massiva de territori. A les Illes el noranta-vuit per cent del territori és de propietat privada. Cap administració no té doblers suficients per fer front a una operació a gran escala d'adquisició de possessions. Per això el que s'ha de fer és dur una política de reequilibri que compensi l'esforç privat que permet, avui, que la major part del paisatge es mantengui incontaminat. A les Illes som 650.000 persones les que vivim directament o indirecta del turisme i, en canvi, són relativament poques les que financien la conservació del paisatge. Abans, quan el camp era rendible aquesta conservació era senzilla, però ara això ha canviat. La nostra política conservacionista ha d'il·lustrar un model productiu agrícola que és en regressió. Hem d'afavorir, per exemple, la reforestació mitjançant acords amb la propietat sense imposar usos que de vegades resulten contraproductius. Llevat de l'Albufera, on la major part és pública, i de Sa Dragonera, propietat del Consell de Mallorca, la resta de parcs naturals de les Balears afecten majoritàriament propietats privades, la qual cosa és un obstacle constant per a la seva gestió. Hem d'aconseguir, mitjançant altres fórmules, que particulars i administració vagin plegats, conscients que a tots ens beneficia la protecció de l'entorn. El paisatge i l'entorn també determinen el preu de les cases.

EL PLA DEL PLA

-Per cert, en quina fase es troba el pla territorial del Pla de Mallorca?

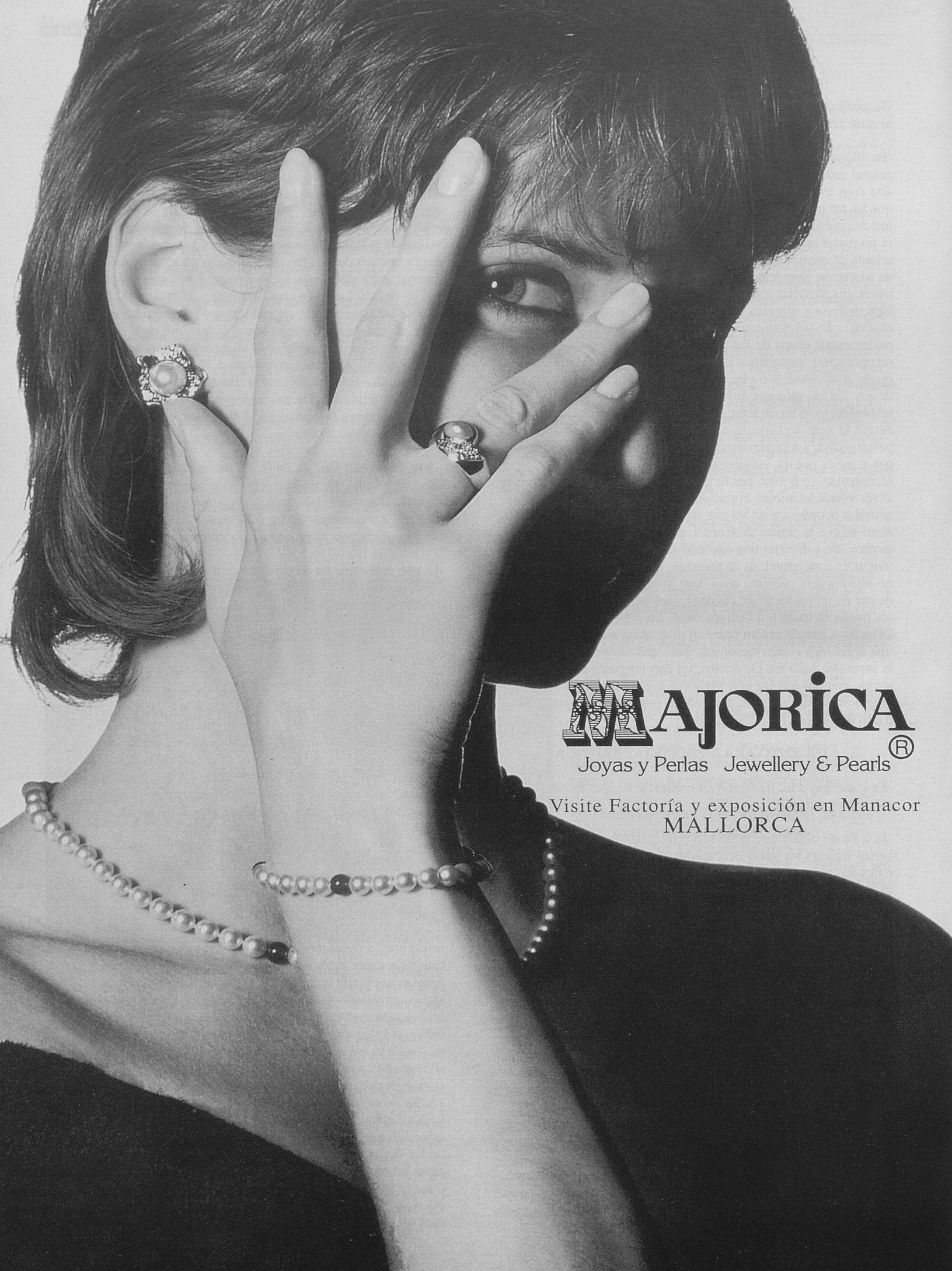
-Encara es troba en fase de discussió. A Mallorca, com a les altres illes, tant el Partit Popular com la resta de grups polítics voldrien aplicar polítiques urbanístiques restrictives, però quan baixam al detall sembla que tocam la fibra més profunda de la nostra manera de ser. Els illencs tenim un gran apreci per la llibertat individual, és a dir, per poder fer el que volem amb allò que és nostre. I amb l'ordenació territorial aquest principi té els seus condicionants que, de manera global ningú no discuteix... Però, ai! quan a algú que té deu o quinze mil metres quadrats li dius que per poder construir-hi en necessita quaranta o cinquanta mil... el problema és greu. Remou cel i terra per mantenir les seves expectatives. En aquest sentit, el procés seguit per al pla del Pla ens ha servit d'experiència per saber com ens haurem de moure en el futur tant a l'interior de Mallorca com als altres indrets.

-Si m'ho permet faré un incís, i li promet que serà l'únic, sobre aquesta qüestió en aquesta entrevista. Aquests temors que vostè exposa no responen a la crisi de govern que determinà la dimissió del president Soler? Ell mateix va dir que la política territorial n'havia estat una de les causes.

-Li puc assegurar en un cent per cent que la dimissió de Cristòfol Soler, amb qui m'uneix una bona amistat, no ha afectat en absolut aquesta qüestió. Tenc, personalment, suficient informació com per poder dir que les Directrius Territorials, o la llei de sòl rústic, no varen ser elements substancials de la crisi. La prova n'és que el nou president ha mantengut el mateix equip, que treballa amb el mateix esperit. L'únic problema que hi ha, i hi havia, és saber com passar de les valoracions teòriques a les valoracions reals.

-Crec recordar que va ser qualche director general de la Conselleria qui va dir que la llei de sòl rústic pretenia donar protagonisme a aquests espais que fins ara havien estat considerats marginats dels planejaments urbanístic. De fet sòl rústic era, per definició, aquell que no estava qualificat com a urbà.

-Efectivament. El sòl rústic era dins la gestió urbana un element de segon ordre, un romanent del que no era urbà. El sòl rústic sempre ha estat subjecte més que cap altre a l'oferta i la demanda. Cada temps n'ha fet una història diferent... Idò bé, això és el que feim. Ara és el moment de defensar a ultrança els valors rurals com a patrimoni cultural i paisatgístic de primera categoria i, per això, en primer lloc, li hem de donar una visió per damunt d'allò que és local. Em sembla beníssim que els ajuntaments siguin sobirans, amb la tutela dels consells insulars, segons una normativa que hem aprovat nosaltres, per fer la millor política de sòl urbà. En canvi crec que en aquests moments el sòl rústic respon a interessos supramunicipals i, en aquest sentit, no només hem de parlar d'una llei de sòl rústic sinó, sobretot, de disciplina urbanística. Jo he dit moltes vegades que n'hi hauria prou amb el compliment rigorós de les lleis urbanístiques ja existents. Hem de mantenir la disciplina urbanística i, d'altra banda, s'ha de deixar de fer un ús pernicios de les declaracions d'interès socials, a l'empara de les quals s'han fet moltes construccions a sòl rústic que mai no s'haurien d'haver autoritzat. Hem de saber aprofitar, preferentment, els espais ja incidits, és a dir, rehabilitar. Seria meravellós, per exemple, poder aprofitar les zones degradades de Palma, on hi

MAJORICA®
Joyas y Perlas Jewellery & Pearls

Visite Factoría y exposición en Manacor
MALLORCA

podrien viure més de seixanta mil persones, en lloc de crear noves urbanitzacions que signifiquen no només consumir més i més territori, sinó noves infraestructures.

MENORCA I EIVISSA.

- Moltes d'aquestes qüestions de les quals parlem es poden referir a totes les Illes, però quan hem parlat de les Directrius només hem esmentat el cas de Mallorca. Què passa amb Menorca i Eivissa?

- Mallorca presenta una major complexitat pel seu tamany, la qual cosa no vol dir que els problemes de les altres illes siguin menors. A Mallorca, a més del pla territorial del Pla, treballam en els plans de Tramuntana i del Raiguer. Pel que fa a Menorca, només n'hi haurà un, perquè es tracta d'una àrea definida de manera integral. A Menorca tots els ajuntaments tenen costa i no es farà POOT, i evidentment s'hauran de seguir les recomanacions de la reserva de la Biosfera. Quant a Eivissa disposarem de dos elements de planejament global, el pla d'Ordenació de l'Oferta Turística que, com bé sabem, és sobretot un pla urbanístic i un pla territorial parcial que abasti tota l'illa. En caràcter general les Directrius, a totes les Illes, responen a la necessitat de concentrar els usos econòmics en zones urbanes, a preservar els espais naturals, i per això ja hi ha la llei que els protegeix i que s'ha de desenvolupar. La idea és ben senzilla: concentrar els majors impactes a les zones dures ja incidides i preservar les zones blanques amb un doble nivell: aquells espais on és possible compartir l'ús residencial amb l'ús agrari i aquells altres on hi ha d'haver una màxima protecció.

LA NOVA CENTRAL I EL PARC BIT

- Quan diu que s'han de concentrar els majors impactes a zones ja incidides es refereix, potser, a la ubicació d'una nova central elèctrica? El Govern, vostè personalment, ha retirat el pla energètic que havia lliurat al Parlament fa només uns mesos.

- Parlava en general, però sí... crec que és evident que els centres de producció s'han de situar tan a prop com sigui possible dels centres consumidors, entre altres coses perquè s'estalvia en transport..

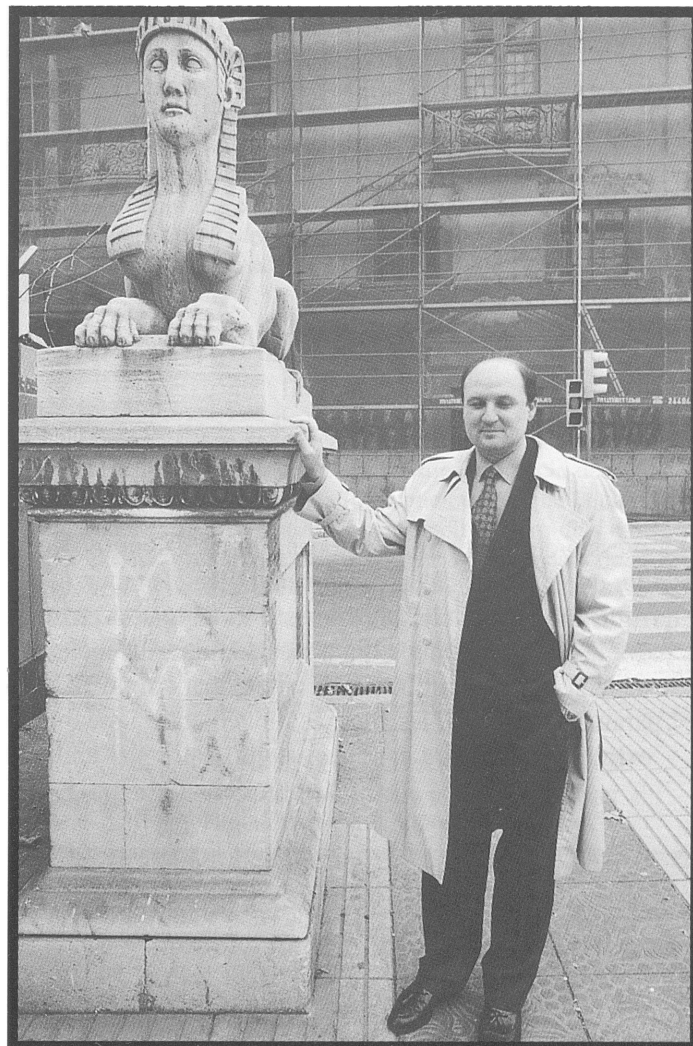
- S'ha decidit substituir la idea d'un cable submarí per un gaseoducte?

- S'ha decidit revisar els planejaments inicials. No sabem encara quina serà la decisió definitiva, però és que en pocs mesos s'han produït canvis importants. En aquests moments, per exemple, tots els ciutadans espanyols som a l'empata d'una única tarifa elèctrica, però el canvi d'estratègia, amb un nou pla energètic estatal, pot modificar en el futur aquesta qüestió i, llavors, tots els costos, inclòs el transport, incidiran sobre els consumidors de cada zona. Qualsevol error de planejament ens podria sortir molt car i, per tant, convé repassar bé els comptes.

- Si parlem de zones dures, el Parc BIT també ho és? Per què el Parc BIT s'ha incorporat a la seva conselleria i no s'ha mantingut a Economia o a Indústria?

- La meua conselleria té competències molt àmplies en medi ambient, ordenació del territori i litoral. L'urbanisme n'és una. I el Parc BIT juga un paper primordial en el futur desenvolupament territorial de les Illes, si és que volem diversificar l'economia. Necessitam conjugar el turisme amb el factor residencial i, a més a més, dur endavant una estratègia de

megaparc telemàtic que abasti totes les Illes. Cregui'm si li dic que és una qüestió difícil. No podem aspirar a incrementar indefinidament l'oferta turística i per això hem de trobar alternatives. El Parc BIT, que és un parc residencial i tecnològic al mateix temps, ofereix una bona síntesi d'allò que desitjam.

LES BALEARS COM A RESIDÈNCIA EUROPEA

- Al marge de la telemàtica, el fet és que es parla molt dels usos residencials. Les Balears s'estan convertint en una ciutat residencial de la perifèria europea. Vostè li veu futur a aquesta constant ocupació de residències, sobretot de residències rurals, per ciutadans estrangers?

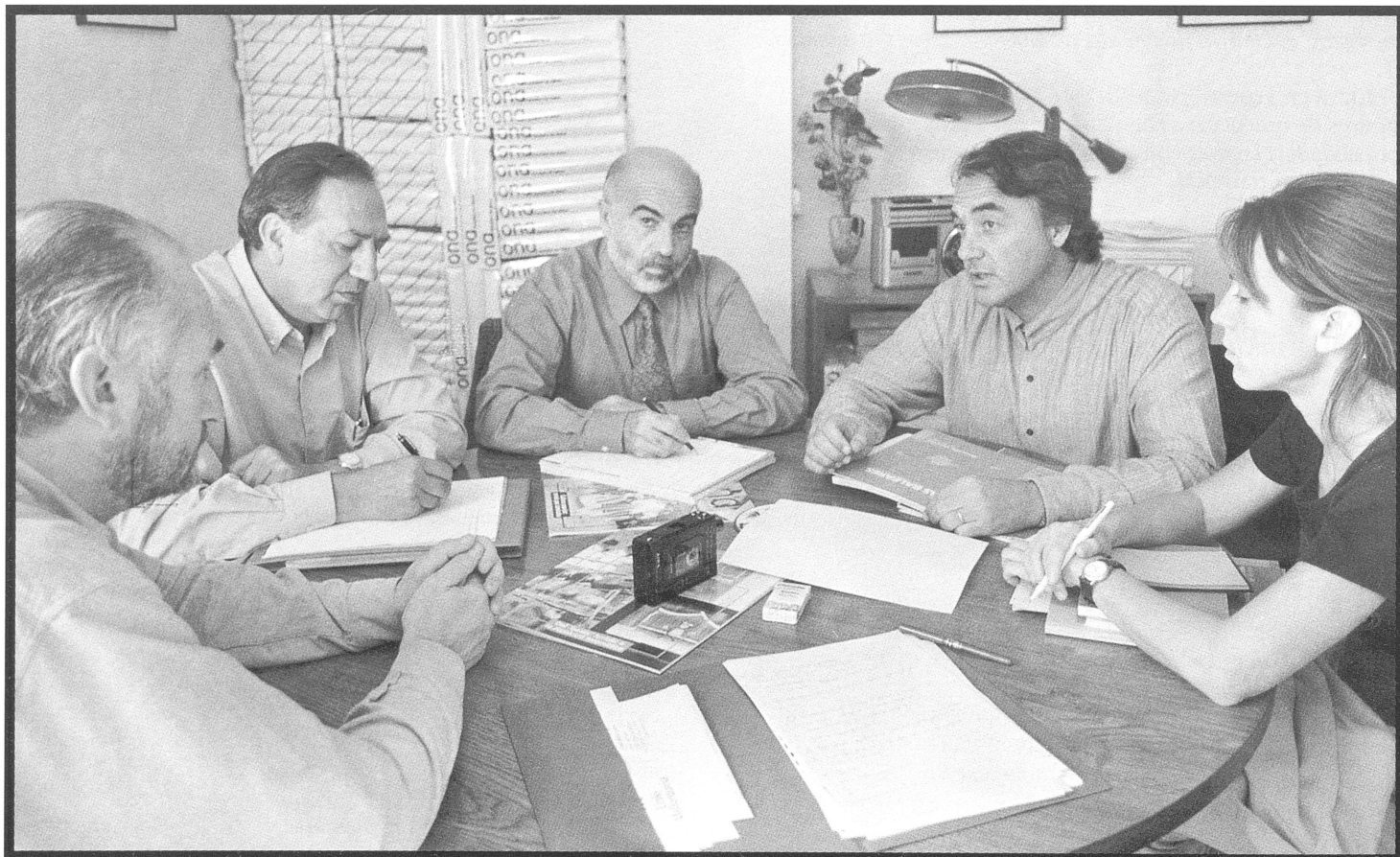
- Sempre he dit que voldria que les nostres illes es convertissin en un centre residencial de primer ordre en el context europeu. Econòmicament veig que és essencial prendre partit per un model territorial que ens permeti arribar a aquest objectiu, però quan dic això sé que entr en discussió amb mi mateix perquè el cor em fa mal quan començ a pensar i a veure com el capital exterior inverteix milers de milions en la compra del nostre territori. Fins quin punt això no ens pot perjudicar a la llarga? No ho sé. Atreure doblers de fora no és dolent, sinó tot el contrari. Ens interessa en aquests moments, però... potser sigui una qüestió emotiva més que científica, però li confés que em fa por pensar en aquesta enorme quantitat de territori en mans de residents no habituals. Sens dubte és un element de debat a tenir molt present.

Taula rodona entre **Antoni Borrás** (president del Cercle d'Economia de Mallorca, conseller en el Govern de la preautonomia), **Mateu Picornell** (geògraf, membre de la Comissió d'Urbanisme del PSM), **Margalida Rosselló** (membre de l'executiva dels Verds), i **Alfonso Vegara** (director tècnic de les Hipòtesis de les Directrius Territorials presentades pel Govern balear)

Entre la realitat i el desig

per Magdalena F.Mulet

La pressió dels mitjans, les modes i mites d'avui fan que els discursos d'uns i altres no difereixin substancialment. Ningú no diu que el medi s'hagi de depredar, que els recursos no s'hagin de tenir en compte, tothom creu que les Balears són un territori fràgil que ha estat sotmès a fortes pressions socials, culturals i urbanístiques i desitja que s'acabi. Això no obstant, Mallorca sofreix dia a dia noves agonies. La societat, se'ns diu a aquesta taula ha de reflexionar i inventar el futur, la societat, s'hi diu també, ja ha reflexionat i si no anam alerta no quedarà marge per poder inventar, no hi ha temps per a paraules. Mallorca, les Illes, es mouen entre la realitat sovint decebedora i el desig, el resultat serà el fruit d'aquests dos extrems, com podrà jugar-se allò particular amb el bé comú serà el futur que oferirem a les generacions pervindre.

ONA: És l'objecte d'aquest debat la discussió sobre les Hipòtesis que el Govern balear ha presentat i que seran la base de les futures Directrius Territorials, podria començar el senyor Vegara i explicar el document en els seves línies mestres?

Vegara: Es tracta d'un document participatiu, inspirat en la filosofia del desenvolupament sostenible i que intenta inventar-se el futur, no com a avanç sinó com a referència per esser consensuada a partir d'una reflexió, per poder construir qualche cosa important. En un territori tan fràgil, sotmès a molta pressió urbanitzadora i amb tantes oportunitats de futur, la clau ha de ser reflexionar, és a dir, inventar-se el futur, amb el que això suposa d'acte creatiu, en segon lloc consensuar-lo i en tercer lloc construir-lo.

Aquest és l'enfocament general, que per què es diuen hipòtesis?, doncs perquè som a una etapa que és fins i tot prèvia a l'avanç de les Directrius. Quan es va aprovar la Llei d'ordenació del territori de les Illes Balears, s'hi definiren uns nous instruments de caràcter supramunicipal per poder treballar, ara darrera les DOT s'hi amaga un acte col·lectiu i molt polític: reflexionar sobre quin tipus de territori volem en el futur i com fer-lo compatible amb l'objectiu de desenvolupament i amb el de respecte a la natura.

Es tracta d'analitzar les premisses o hipòtesis que han de permetre fer evolucionar la situació de les Illes cap al desenvolupament sostenible. Una vegada que es posi en marxa la fase d'avanç es contrastaran amb diferents institucions, ajuntaments, consells insulars i grups de la societat civil organitzada, algunes es modificaran i d'altres es matisaran, i d'aquí en sortiran de noves.

ONA: Podria concretar algunes d'aquestes hipòtesis?, les principals, les que són irrenunciables.

Vegara: Les hipòtesis s'estructuren en quatre grans paquets: un conjunt de mesures perquè el medi físic sigui el suport per al model territorial, i això és el més important punt de partida: es parteix d'un territori fràgil, amb el qual s'ha d'esser respectuós. En segon lloc es tracta l'ordenació de l'armadura urbana, equipaments infraestructura, etc... i hi ha un tercer conjunt de mesures, la qual cosa no és habitual en aquest tipus de treball, que és el patrimoni cultural, entès com a actiu dinamitzador de l'actiu territorial, que és una assignatura pendent per a tots nosaltres. I finalment un conjunt de propostes per gestionar aquestes mesures i per aconseguir que les coses passin, que el govern del territori sigui possible, mesures tals com l'enfortiment administratiu, etc...

EL MEDI: ACTIU SOCIAL O FACTOR DE PRODUCCIÓ

Picornell: Abans de començar no em queda més remei que recordar que aquestes Directrius que ara se'ns avancen mitjançant les Hipòtesis, el Parlament obligà que haguessin d'estar publicades l'any 87, això vol dir que duim bastants anys de retard: no hi ha dubte. I dit això, vull dir que partir de la paraula hipòtesis no és una bona manera de plantejar el tema. La paraula hipòtesi no és adient, perquè hipòtesi és el supòsit, ja contrastat, sigui de manera inductiva o deductiva, que a partir d'unes premisses exposa una tesi que voldries que es complís i que has de demostrar. Per tant, al document o fallen les hipòtesis o la tesi no és demostrable i diré perquè: no es pot assolir l'objectiu que se'ns marca en base a la sostenibilitat del territori perquè en el document no hi són clars els conceptes de medi ambient, turisme, sector primari i secundari, etc... Si l'objectiu és el desenvolupament sostenible, mai no pot plantejar-se com a divisió del territori en urbanitzable i no-urbanitzable, sinó que ha de significar que tot allò que es faci no perjudiqui el procés de sostenibilitat. En aquest document es parla a cada pàgina de sostenibilitat i de medi ambient, deu esser, i jo ho crec, l'objectiu, però ordenar el territori a més ha d'esser

establir sistemes legals que corregeixin una tendència actual de cara al futur, com s'ha dit, a curt i a llarg termini.

El medi ambient ara està de moda, però ja fa vint anys que predicàvem la necessitat de preservar-lo els que som ecologistes, ara ja en parla tothom i tothom el té en compte perquè està de moda i ven, però més que mai els que som respectuosos amb el medi de veritat haurem de predicar, perquè el medi ambient s'ha convertit en un factor de producció i això és una mala cosa!, hauria d'esser un actiu social.

El medi ambient és allò que no s'ha de ferir i totes les altres activitats han d'estar al seu servei i no a l'enrevés. No es tracta tant que es conservi com a acompanyament i oferta per al turisme. L'home hi ha d'esser dedins i no defora per utilitzar-lo com a recurs i factor de producció, i en la meua opinió aquestes hipòtesis parlen d'urbanitzar el territori amb un "decorat", perquè acompanyi el desenvolupament sostenible.

BALANÇ ECOLÒGIC

Borrás: En primer lloc jo vull assenyalar que al Cercle d'Economia no hem debatut en profunditat el document de les Hipòtesis encara que això no vol dir ignorància del tema perquè és present en totes les intervencions, ja que la consideració del medi ambient ha canviat molt al llarg dels anys: en fa vint ni se'n parlava, després quan es començà a deteriorar es veié la necessitat de preservar-lo i a partir d'ara s'ha convertit en un factor de producció, com deia Picornell. Si considerem el medi ambient com a tal factor de producció que ara és, la primera passa que s'ha de fer per la seva consideració és confeccionar un balanç ecològic, per determinar què i com s'ha de protegir.

No es tracta tant de parlar-ne en termes generals, sinó de concretar, perquè a partir d'un balanç podrem començar a actuar, però prèviament haurem d'establir la diagnòsi. Jo crec que la situació ha millorat en els darrers anys, però hem de saber prèviament com està el tema realment i partir de la situació que tenim. Aquest hipotètic balanç ha millorat perquè hi ha hagut actuacions puntuals com són ara la constitució d'un Patronat per a la conservació del parc de Sa Dragonera, s'ha fet un inventari exhaustiu de la fauna balear, i s'han reduït el nombre d'incendis forestals... però s'empitjora constantment en el flagrant incompliment de la llei quant a la utilització d'aigua potable per als camps de golf, els abocadors il·legals que no són controlats i que endemés es calen foc constantment, i les infraccions urbanístiques sobretot en sòl rústic. Aquests són indicadors negatius en aquest balanç que s'han agreujat en aquests darrers anys, encara que la paraula medi ambient sigui en boca de tothom. Ara es pot considerar una bona mesura la creació d'una Conselleria del Medi Ambient que és, si més no, un gest, però hem de dir que des del punt de vista empresarial, que és el que jo represent, tot i que està bé parlar-ne i denunciar les situacions, el que s'han de fer són coses concretes, esser pragmàtics, no basten paraules per corregir el balanç i no basta dictar i fer lleis perquè després s'incompleixin de forma sistemàtica. Si no es resol el tema administratiu, si no es racionalitzen les competències, entre Autonomia, Consell Insular i ajuntaments, totes les lleis que es facin seran paper banyat, perquè a l'hora d'aplicar-les els ajuntaments o no volen o no poden fer-ho.

RECURSOS LIMITATS I LIMITANTS

Roselló: Des dels sectors ecologistes sempre hem tengut molt clar que hi havia d'haver unes Directrius, que hem

demanat de manera reiterada des d'abans que es fes la Llei d'ordenació de l'any 87. I ara, endemés d'arribar tard, obvien la realitat de les Illes, que al nostre parer se'ns presenta caòtica, perquè hi ha tot un seguit de plans directors sectorials que ja han estat aprovats, o que són a punt d'esser-ho, quan teòricament haurien d'haver esperat a tenir un marc adient per esser-hi inclosos, i m'estic referint al Pla director de residus, al Pla de ports esportius, al POOT, i als que són pendants: Pla hidrològic, Pla energètic, de Pedreres, de Carreteres... els he volgut enumerar perquè tots ells són directrius del territori encobertes i des d'aquest punt de vista ja estan fetes les Directrius i ara què hem d'anar a reflexionar? Si estan fetes sense tenir en compte un factor primordial a aquestes illes, que és la consideració que hi ha factors limitats... i limitants! El territori és un recurs limitat i limitant, igualment que ho és l'aigua i l'energia, que són recursos que imposen el límit i la realitat de les Illes és que hi ha un

sobredimensionament del que són les infraestructures: tenim carreteres, pedreres, poots, ... i una oferta turística desmesurada, i una oferta urbanística absolutament incontrolada, etc. I aquesta no és una anàlisi demagògica, sinó ben realista de la situació actual. La Llei d'espais naturals, que s'aprova no tant perquè el Govern ho desitja sinó per la pressió social, s'incompleix de forma sistemàtica, i no només hi ha incompliment de les lleis per mor dels ajuntaments, i amb això no estic d'acord amb Borrás, sinó perquè el Govern balear i totes les institucions la incompleixen. S'agredeixen els espais naturals a través d'una figura legal com és la declaració d'interès social per a infraestructures que no en tenen gens d'interès social: hotels, benzineres, camps de golf, carreteres... i això amb una impunitat que ens hauria de fer pensar.

Un altre factor és el sobredimensionament turístic, i hem d'anar a coses concretes en lloc de fer grans plantejament: un aeroport que podrà acollir cent cinquanta mil persones diàries! i no s'estableixen sostres ni de persones, ni de recursos!

La realitat actual a nivell d'organització territorial és molt dura, i això és una consideració no només "paisatgística", perquè es tracta que els recursos no ens basten i tot això no ho contemplen aquestes hipòtesis que arriben ara, que ja està bé que ho facin, però és massa tard.

Hauríem de superar les disputes polítiques i que l'anàlisi fos del propi territori perquè és un compromís que tenim per a les generacions futures, les quals per molt que vulguin no podran fer créixer el territori com si fos un xiclet.

MATRIU DE SOSTENIBILITAT

Vegara: Des de l'òptica d'aquest primer document voldria aportar algunes idees, perquè es parla molt de "sostenibilitat", i clar, hauríem d'aclarir què vol dir sostenibilitat, quins són els criteris operatius que la garanteixen?, perquè és un concepte que no es pot descontextualitzar d'un territori en la seva globalitat i concepció complexa. Nosaltres creiem que la forma de garantir la sostenibilitat és a través precisament de les Directrius Territorials, perquè la fragmentació sectorial o dels

planejaments municipals és la causa crònica d'insostenibilitat; és necessària una reflexió global. El fet que la societat balear reflexioni sobre el seu futur és una passa prèvia i és la clau per garantir la sostenibilitat, i dissenyar un model territorial coherent.

En segon lloc vull dir que aquest model ha d'estar basat en la vocació del territori, perquè freqüentment es dissenyen els models territorials sense tenir en compte el que hi ha, d'altra banda s'han de superar les limitacions que tenen els estudis d'impacte ambiental, perquè han estat una fal·làcia: inventar-se un projecte per després com a obligació pietosa legitimar-lo a través d'una avaluació d'impacte ambiental, és una bestiesa... És més lògic i coherent que globalment l'estudi estigui inspirat en la vocació del territori i en la seva capacitat d'acollida.

I hi ha un tercer punt que és el suport social, i això s'oblida, hi ha d'haver participació institucional i ciutadana a esser possible i per suposat que els col·lectius de la societat civil organitzada hi participin perquè la sostenibilitat es basa també en la correspondència amb les opcions estratègiques de desenvolupament econòmic, un model sostenible que no es basi en les possibilitats reals de competir en el mercat internacional, de cada vegada difícil, és un model inviable. Aquests quatre punts són irrenunciables i és basant-nos en ells i per donar-los coherència que en la fase actual d'Avanç es defineixen uns instruments que consideram operatius, als quals hem anomenat "filtres de sostenibilitat".

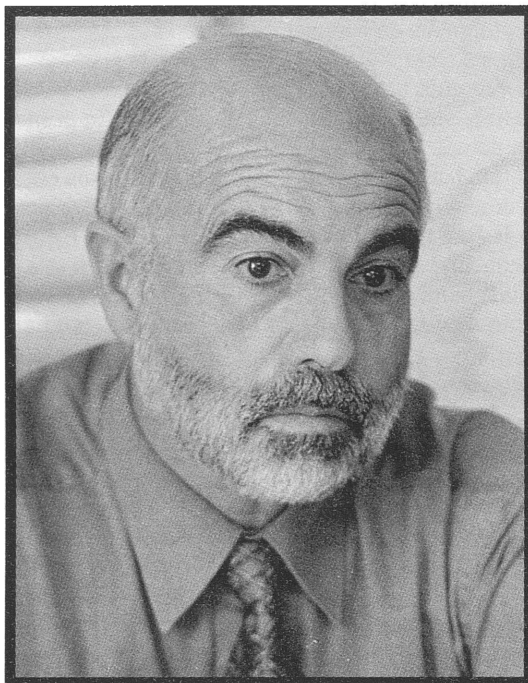
Hi ha molt poca experiència disciplinar a nivell tècnic de com avaluar quines propostes són o no sostenibles i per això dissenyam el que hem anomenat "matriu de sostenibilitat" que qualifica el territori de les Illes en distintes categories d'ordenació, i a cada una en funció de la seva fragilitat i vocació se li estableix una determinada regulació d'usos possibles, o admissibles. Amb

una única matriu i un únic mapa del territori és possible garantir la coherència en l'ús del territori. Com a complement de la matriu també s'està identificant el que hem anomenat "indicadors de sostenibilitat", és a dir, podrem aportar al Govern indicadors per saber a cada moment si caminam o no cap a la sostenibilitat.

A les Hipòtesis s'intenta dirigir la gent cap a les zones dures del territori, aquelles que tenen mes capacitat d'acollida i com ha assenyalat Rosselló, amb molt d'encert, pensar que el territori creixerà és un doi. Si a aquests moments es constrúis tot el sòl urbanitzable previst als planejaments es multiplicaria per quasi 4 la capacitat d'acollida a l'illa de Mallorca respecte a la població residents actual, es multiplicaria per 5,29 la de Menorca, per 5,13 la d'Eivissa i per 6,62 la de Formentera, és a dir, el planejament desenvolupista que s'ha fet fins ara és espectacular. Si es constrúis tot el previst pels planejaments municipals es multiplicaria per dos la construcció. Pensar que tenim molt de marge de territori per construir el model desitjable és enganyós.

QUINA SOSTENIBILITAT?

Rosselló: Hi ha un terme que surt d'una forma continuada i és

Antoni Borrás.

la paraula "sostenibilitat", i hem de reflexionar sobre ella, perquè... què significa?, si sostenibilitat és que a Mallorca hi puguin viure dos milions de persones...!, és a dir, "sostenir" el que tenim... i que puguem tenir set milions de turistes que ens visiten cada any, i dur aigua en vaixells, o que haguem de fer infraestructures de gran envergadura i d'un gran impacte ecològic, i no només ecològic sinó d'un impacte econòmic molt alt, que pagam entre tots els ciutadans i ciutadanes com és ara Sa Costera, i que haguem de fer un cable per tenir energia, o en tot cas una ampliació de centrals... si això és sostenible, de què parlem?

El model és insostenible, i per tant no es tracta de fer que torni sostenible sinó de canviar de model i en la nostra opinió les Hipòtesis no presenten aquest canvi ja no quantitatiu sinó qualitatiu. Les Illes s'han de reequilibrar d'una manera profunda per poder aturar el model actual i cercar alternatives, que n'hi ha, però la seva aplicació requereix la voluntat política i també social.

Picornell: Jo crec que sí que l'objectiu del document és la sostenibilitat del territori a l'hora d'ordenar-lo, i sempre deim "ordenar el territori" quan en realitat hauríem de dir, ordenar-ne l'ús. Però vull apuntar que la meua preocupació és saber si serà possible dur-lo a terme, perquè així com es planteja a les Hipòtesis no ho és possible. S'ha exposat a aquesta taula un ventall d'insostenibilitat, descendant a allò concret Borrás ens donava una descripció de tot allò que és insostenible. Ordenar és corregir i les Hipòtesis no corregeixen res, fins i tot diuen que es valen d'allò que hi ha (plans sectorials), per tant no corregeixen sinó que incorporen i donen per vàlids els plans fets. Jo crec que s'hauria de començar per corregir el POOT que no es pot dur a terme, que permet que de cinc-centes mil places legals es passi a nou-centes i busques mil, legals, i no compt les il·legals, que d'un territori ja consumit puguem passar a un consum el 110% més, permès pel POOT. Aigua, igualment: de 19 hectòmetres es pot passar a 37, i tot això que les Hipòtesis assumeixen és un pur inventari d'insostenibilitat, i és preocupant.

Al document també s'hi diu que l'aigua no serà un factor limitant!... però, és molt important que dins la definició de sostenibilitat s'inclogui que el benestar social s'ha d'obtenir sense comprometre les generacions futures i la base fonamental ha d'esser l'equilibri, l'harmonia de tot l'ecosistema, tot, incloent-hi l'home, i no deixar l'home i els seus interessos defora per manipular-lo. Aquest equilibri significa que hi ha d'haver agricultura, i indústria, i reserves de futur, i turisme, clar, com a motor i baricentre articulador de tots els sectors, i una cultura, viva, i no només anecdòtica que també ha de formar part d'aquest equilibri i sostenibilitat.

ONA: Voldríem demanar-li al Sr. Borrás qui ja formà part com a conseller d'un govern preautonòmic que ja començava a parlar de plans sectorials, què ha passat perquè les coses s'hagin desenvolupat d'aquesta manera i hagin arribat a la situació que ara analitzam.

COORDINAR LES ADMINISTRACIONS

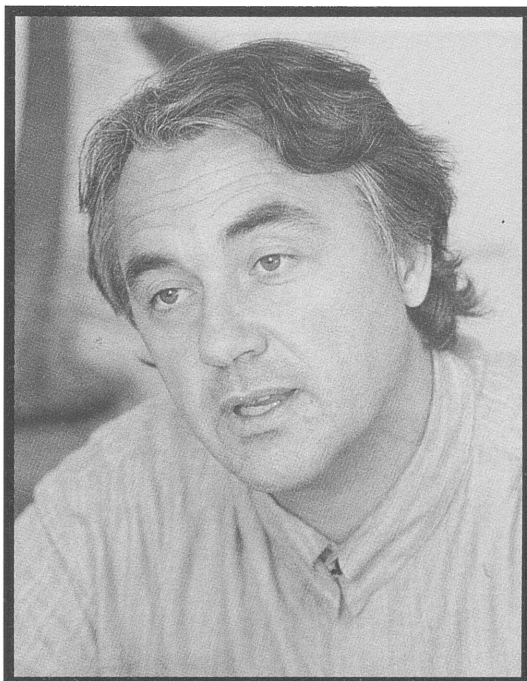
Borrás: Llavors ja es començava a parlar de protegir i hi va haver les primeres disputes, per exemple en el cas d'Es Trenc. Des del meu punt de vista, i novament vull anar a qüestions més pràctiques, és que la resposta de les administracions no ha servit per posar ordre, el fet d'haver passat d'un estat central a un estat autonòmic no ha aportat coherència, ans al contrari, s'han reproduït els errors i el fet que l'Administració estigui més a prop dels ciutadans ha fet que fos més difícil per part de les institucions aplicar les lleis, abans perquè no n'hi havia i ara, perquè "qualsevol li diu al veïnat que ha de tomar la casa que ha fet!", i el batle és un veí.

D'altra banda els municipis s'han comportat com a regnes de tàifes, les diferents administracions, sigui quin sigui el seu color polític, han seguit el mateix camí: conservar el poder que tenien per fer el que volien, i les administracions no compleixen, sigui perquè no volen o no poden. Mentre no es reguli això, de res no servirà fer lleis i directrius que després no es compleixen.

Per una banda va el discurs i per l'altra la realitat, cada poble vol el seu polígon, les seves carreteres, etc.. i no es racionalitza.

Les administracions hauran d'esser generoses per poder organitzar-se. Però cadascun ha anat per son vent.

Aquest era el marc de la preautonomia, i es va intentar, però no va ésser possible. Des d'UCD en el cas d'Es Trenc, que es remuntà a la preautonomia passà això, per una vegada es va dir que no a un ajuntament, quan ja començava la cursa entre ajuntaments, però la sensibilitat era una altra i a una votació a la Cambra de Comerç hi hagué 59 vots a favor d'urbanitzar i un -el meu-, en contra.

Alfonso Vergara.

L'ECOLOGISME EN BOCA DE TOTS

Rosselló: Hem de distingir entre les actuacions polítiques i les que són socials, des del meu punt de vista les actuacions polítiques ara són bones de coordinar perquè molts d'ajuntaments són del mateix color polític que el Govern, i per tant el diàleg hauria d'esser més fàcil. El tema competencial evidentment s'ha de resoldre mitjançant una voluntat política... però si ho té clar el partit del Govern, no serà difícil aplicar les mesures, si això després donarà o no donarà vots és un altre tema. D'altra banda Vergara ha parlat de la participació de la societat civil, la qual en la nostra opinió només ha estat suposada perquè a nivell real i concret a les comissions insulars d'urbanisme no hi ha tal participació, és molt "cosmètica", per quedar bé. Hauria d'augmentar tot donant un missatge positiu, de millora de condicions. S'ha de transmetre a la societat que ordenar el territori és un tema bàsic per a les generacions futures i sovint es dona el missatge contrari, com si tot allò que sigui demanar l'equilibri del territori significàs aturar el progrés de les Illes i de la seva societat, tot i que, quan convé, l'ecologisme és utilitzat per fer bandera per part de tots els partits polítics, ja ho deia Picornell, perquè ara l'ecologisme ven. Però la utilització que en fan buida de continguts el missatge real dels ecologistes. S'ha de clarificar el missatge, s'han de clarificar les competències i s'ha de donar major participació a la societat civil.

NOVA CULTURA DEL TERRITORI

ONA: *Els plans sectorials ja fets, de quina manera han condicionat la feina de les Hipòtesis?*

Vegara: Sens dubte partim d'una realitat. No partim de zero. Això sempre serà així a qualsevol societat i a qualsevol moment. Però les Hipòtesis són una mirada al futur que no tenen en compte les restriccions que imposen aquests documents. A l'hora de formular, a nivell d'Avanç i document definitiu, propostes concretes llavors sí que s'haurà d'assenyalar quins plans sectorials s'han de mantenir i quins s'han d'adaptar al pla territorial consensuat, s'hauran d'estudiar d'un en un i veure quina és la seva correspondència amb el model territorial global que volem consensuar i s'hi indicaran quines correccions s'han de fer.

La clau és que és necessari assumir una nova cultura del territori. I en aquest aspecte jo som optimista perquè crec que a Balears ara hi ha una sensibilitat molt elevada respecte d'aquest tema, com demostren els qüestionaris que hem passat a totes les institucions: un 95 per cent es mostren partidàries de posar en marxa ja el procés d'ordenació del territori, i un percentatge altíssim, el 93 deien que les Illes no han de créixer.

ONA: *Però llavors sembla que el discurs va per un lloc i la realitat per l'altre, és una contradicció, mentre es tracta de preservar en abstracte tothom hi està d'acord, però dia a dia hi ha notícies de noves urbanitzacions, camps de golf, etc..*

INVENTAR EL FUTUR

Vegara: Per això parlem ara d'hipòtesis, llavors s'haurà de passar de l'anàlisi a les propostes concretes, i reconec que és un salt al buit, no hi ha un desenvolupament lineal lògic entre la fase de diagnòstic i la fase propositiva. Haurem d'inventar el futur, i per això hi ha d'haver un mètode participatiu i la clau d'aquest mètode és llançar unes hipòtesis, amb aquest terme blan, perquè no n'estem segurs, no podem demostrar la veritat, com deia Popper, "no podem demostrar la realitat". Podem demostrar que quelcom és inconsistent, però no podem demostrar que una proposta sigui la millor de les possibles. El que feim és després de l'anàlisi profunda suposar que "aquestes" accions són positives i que faran que el model territorial evolucioni cap a una situació desitjable, però s'han de consensuar, i matisar, i contrastar i en tenir la idea clara, a nivell conceptual, de quin territori volem, a partir de llavors serà quan s'hauran de regular des del punt de vista tècnic, les condicions de cada un dels PTP, i les condicions dels planejaments municipals que estan en contradicció amb les Directrius a les quals s'aspira.

CONCEPTE DE MEDI AMBIENT

Picornell: Però hi ha contradicció entre el que ara diu i la documentació que ja ha sortit, perquè les Hipòtesis ja parteixen d'una anàlisi feta i adquirida de moltes institucions, com si això

fos la nostra realitat de partida, i en realitat les Hipòtesis haurien d'esser aquesta avaluació d'impacte ambiental de la qual parlava Borrás.

Endemés suggeriria que s'hi clarifiqui el concepte de medi ambient, ja ho he dit, i quan es parla d'economia no s'hi fa referència a l'economia ambiental, sinó que és en tot moment l'economia convencional el punt de partida. Qui hauria de marcar les directrius és el medi ambient i a partir d'aquí fer un ús del territori. Hi ha d'haver una participació necessària de tothom, com demostren les Agendes locals 21 que ara s'han posat tan de moda i que es fonamenten en la participació ciutadana i que introdueixen, per dir-ho en termes gairebé monetaris aquelles coses que tenen valor però que dins el mercat no tenen un preu. I aquestes Hipòtesis no segueixen aquest camí i per tant si falla el concepte mediambiental no

poden anar cap a la sostenibilitat ecològica.

És un fet que hi ha uns sectors amb més rendibilitat que els altres, però no perquè els altres no en puguin tenir, sinó perquè no hi ha ni equilibri i ni regulacions, si parlem dels beneficis socials i globals, i no dels beneficis de cada treballador o de cada empresa... hi haurà d'haver unes regles.

Per què tenim construccions abandonades i se'n fan de noves?, doncs perquè ha estat més rendible per a qui feia el projecte, però això no es pot regular des del mercat, sinó que hi ha d'haver regulació i motivació i així es podrà reconduir el tema.

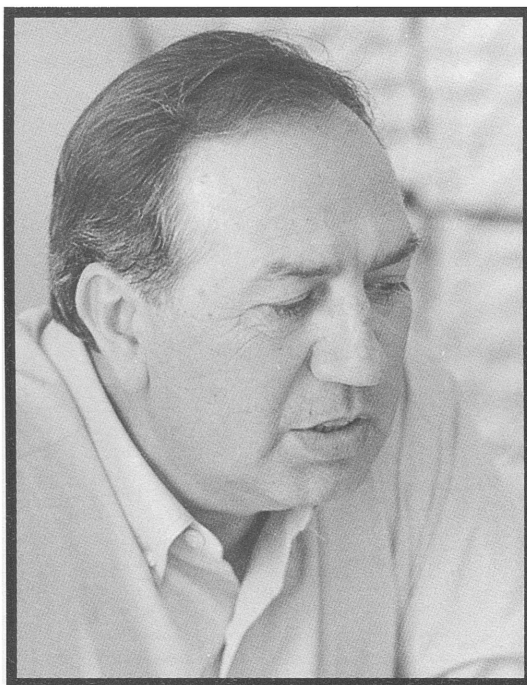
L'agricultura podria haver estat rendible, però no ha interessat, perquè parlar del cost de la insularitat fa riure, si hi ha especialització. Ara el Pla hidrològic penalitza l'agricultor encara més.

BÉ COMÚ/INTERESSOS PRIVATS

Borrás: El turisme ha mort els altres sectors perquè era més rendible i amb això no vull justificar sinó explicar el que ha passat, perquè la gent és com és, i si anam a un mercat més global, el mercat el que vol és tenir el major guany possible. I les declaracions d'intencions si no van acompanyades d'altres mesures compensadores, etc.. no deixen d'esser declaracions d'intencions, i tothom voldrà tenir cura del medi mentre no li parlin del seu solar que ara val vint i que de cop i volta no es podrà edificar i valdrà zero pessetes, llavors ja no en vol ni sentir parlar del medi ambient!

Rosselló: L'activitat econòmica d'aquestes illes s'ha mogut en base a dues premisses: primera afavorir l'interès privat, sobre l'interès col·lectiu i en segon lloc no tenir en compte el factor ecològic, i ara, fins i tot els economistes ja l'inclouen com a indicador econòmic, ara el medi ambient ha passat a ésser factor de producció, com deia Picornell, però la seva sostenibilitat no està garantida si només se'l té en compte com a factor econòmic i no com a bé social.

El turisme "per se" no és una activitat negativa, però tal com es planteja farà un tro i la situació no tant ecològica, sinó econòmica, i ja no podem deslligar-les, anirà de mal en pitjor. La nostra oferta turística és barata, de mala qualitat i amb una forta pressió sobre els recursos, i això repercutirà al sector

Mateu Picornell.

turístic, i després no hi haurà altres sectors per absorbir la mà d'obra.

Incrementar l'oferta no és viable ni a nivell econòmic, ni ecològic ni social, perquè tot va lligat.

Borrás: Bé, però qui ho diu que s'hagi d'incrementar?

REMODELACIÓ O NOVA OCUPACIÓ?

Vegara: Les Hipòtesis aposten més per la remodelació que pel creixement, la requalificació dels nuclis de l'interior, de l'oferta turística, etc.. i hi ha molt a fer, només si ens referim al tema de l'estacionalitat es poden fer moltes coses sense incrementar quantitativament l'oferta i aconseguir coses sense precedents. El repte, de cara a la sostenibilitat, és protegir les àrees fràgils i dirigir la massa de població cap a les zones dures del territori, però per a això l'oferta ha d'esser competitiva en el futur i no només anar al turisme barat. S'han de millorar les coses que hi ha i cercar relacions més coherents amb els espais naturals. D'una forma subtil crear filtres d'accés al territori sense necessitat de depredació, i tot això es planteja a les Hipòtesis. També s'ha de reequilibrar la població i compensar en el possible la macrocefàlia de Palma, perquè a les altres illes la població està distribuïda d'una manera modelica segons els paràmetres de qualsevol escola de planificació urbanística.

La població podria redistribuir-se i pens en el triangle de Manacor-Portocristo-Cala Millor, on hi ha un potencial per a la requalificació tot utilitzant part de les edificacions ja construïdes, o en Alcúdia.

I també s'ha corregit el model dual que s'ha generat fins ara, nuclis tradicionals, versus costa, turisme i destrucció. Es tractaria de no destruir més litoral, el que hi ha és irreversible, però tot contenint el creixement urbà s'han de treballar molt els temes de renovació urbana, invertir en disseny urbà, perquè la nostra indústria turística ha d'esser competitiva, hem de fer-la-hi.

A l'interior s'ha de potenciar l'ocupació de les cases buides i activar la vida d'aquests pobles meravellosos, tot contrarestant la pressió alemanya i la pressió urbanística sobre el sòl no urbanitzable que és un dels principals perills, i de les grans assignatures pendants.

Nosaltres suggerim un altre instrument, que anomenem REI (renovació, embelliment i imatge), per treballar als nuclis d'interior, per tal que la pressió serveixi per requalificar l'arquitectura infrautilitzada i millorar la imatge i fer-los competitius i atractius, això pot convertir la pressió no en un problema sinó en una oportunitat.

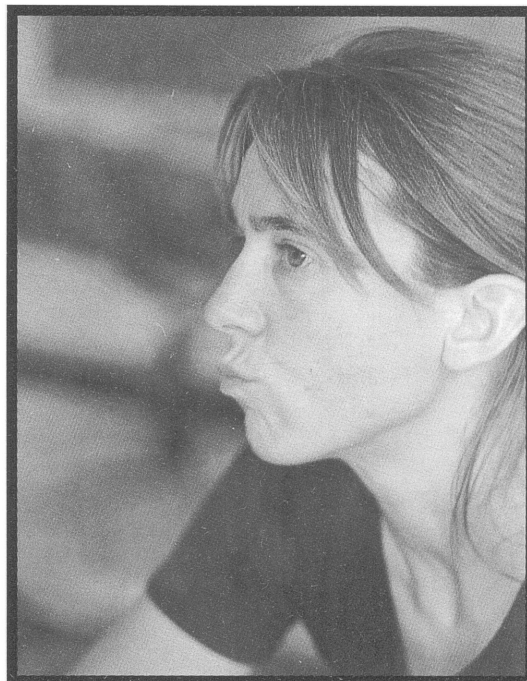
Picornell: Encara que el meu tarannà no és la crítica sistemàtica, el que vull dir és que...

Vegara: Les Hipòtesis s'han fet per criticar-les, per iniciar el debat, sinó no servirien per a res.

DENSITATS DE POBLACIÓ

Picornell: Per exposar les meves inquietuds, de cara al futur que es pretén, vull dir que no estic d'acord amb aquest plantejament que acab de sentir perquè el problema de saturació no és exclusiu del litoral, és un problema de tota Mallorca i el plantejament de les Hipòtesis quant a densitat és preocupant. El perill més gros és ocupar el centre de Mallorca, perquè l'illa ha d'esser considerada com una àrea metropolitana i no és recomanable incrementar xifres absolutes, perquè és impensable que la gent de Palma vagi ara a partir d'unes Directrius a viure a Manacor, i per tant parlar d'un triangle Manacor-Portocristo-Cala Millor és referir-se a nous assentaments, nova població a Manacor, no és redistribució de població!

La saturació que pateix Mallorca no és només una qüestió de densitat, sinó que l'hem d'entendre en tots els seus factors, tant quantitativament com qualitativa.

Margalida Rosselló.

Rosselló: Les DOT no contemplen el límit del creixement i per tant no parlem de sostenibilitat ecològica, sinó de sostenibilitat d'aquest sistema i economia que ha vigit, que és creixement continu, avui ja insuportable.

Altres propostes?, diversificació econòmica, en el sentit que no sigui d'agricultura "paisatgística", perquè els turistes vegin un pagès conrant, sinó un sector petit però viu i competitiu.

Potenciar la indústria manufacturera, i sectors com el del reciclatge i reutilització que és un sector possible, i que donaria llocs de feina.

I un tema molt interessant que sí és a les DOT és que ja hi ha sòl ocupat que no s'aprofita i per tant estam per la rehabilitació i no per l'ocupació de nou sòl, per a la qual cosa fins i tot es requalifiquen terrenys! S'ha de gestionar la demanda.

Borrás: El motor de tota l'activitat és l'economia, tot i que els creixements ara no seran tant espectaculars, ara hi ha una educació cívica molt superior a la de fa vint-i-cinc anys i per tant és més possible millorar aquest balanç ecològic del qual parlava perquè la dinàmica farà que no hi hagi aquestes brutals pressions -que feien que de cop i volta en un any es fessin seixanta hotels-. Però hi ha d'haver una reorganització administrativa perquè el territori es pugui ordenar, organitzar, impulsar, i controlar.

Vegara: Els límits al creixement són un punt molt debatut a nivell mundial i una qüestió molt sensible a un territori insular, i hem de pensar que segons els estudis, els desplaçaments per turisme no han arribat al seu punt màxim, sinó que tots els indicadors assenyalen que en els propers quinze anys es multiplicaran per dos, i per tant la pressió serà encara més espectacular, i els instruments per afrontar-la actualment són molt dèbils, o inexistents. Per tant és una responsabilitat posar-se d'acord, en cas contrari el que hi ha és un ordenament a nivell municipal i un seguit de plans sectorials que presenten un "collage", que multiplica serveis i que endemés pot suposar una multiplicació per dos del que ja existeix, i això no pot esser i per tant s'ha d'inventar i consensuar un model. En la meua opinió pot haver-hi creixement econòmic sense necessitat de creixement urbà tot treballant l'estacionalitat, per exemple.

Creixement sostenible

Entrevista a Francesc Quetglas

per Antoni Oliver

Francesc Quetglas és president de la Comissió Insular de Urbanisme del Consell Insular de Mallorca. Diputat pel PSIB, especialista en temes d'ordenació territorial, té clar que s'ha d'anar a un creixement sostenible i que a l'illa de Mallorca els recursos són escassos. Creu que s'ha d'aplicar la disciplina urbanística i reforçar els mitjans dels ajuntaments en aquest sentit. Ara treballa en el tema de les Directrius d'Ordenació Territorial i no li sembla malament del tot la idea del Govern, més racional que en el passat. Quetglas creu que s'ha d'ajudar els ajuntaments a aplicar la disciplina urbanística i que el tema és tan fonamental que hi va el futur dels pobles de l'interior. No creu que hi hagi cap conflicte polític amb l'Ajuntament de Palma per la aprovació del Pla General, encara que assenyalava que l'Ajuntament ha de fer algunes rectificacions de caràcter tècnic. El diputat socialista considera que el POOT no ha fet ni començar i que els camps de golf i l'agroturisme no han de servir per aprovar hotels i zones residencials encobertes. Polític d'una llarga trajectòria presideix la Comissió Insular d'Urbanisme des d'on pensa que s'ha d'impulsar una política de creixement sostenible.

-Quines són les línies bàsiques de les Directrius d'Ordenació del Territori?

-Tal vegada convendria fer un repàs de quina és la història d'aquestes directrius. Tot això arranxa de l'any 1987 quan

Francesc Quetglas (Palma, 1948) és llicenciat en Ciències Econòmiques i funcionari del Cos Superior d'Administracions Civils de l'Estat. Va esser diputat del Parlament de les Illes Balears i senador en representació de la Comunitat Autònoma (1987-1991). Portaveu de la Comissió de Pressuposts del Senat. President del CDS balear i membre del Comitè Estatal d'aquest partit. En l'actualitat és diputat del Parlament pel Partit Socialista de les Illes (PSIB). Portaveu del grup parlamentari en matèries econòmiques i president de la Comissió Insular d'Urbanisme de Mallorca.

s'aprova la Llei d'ordenació del territori que concedia al Govern sis mesos per redactar les Directrius d'Ordenació del Territori. I són l'instrument de planejament de caràcter general territorial, són la constitució territorial, el que determina les grans pautes a què s'han de sotmetre els planejaments territorials parcials, els sectorials i tots els especials, de medi ambient, d'ordenació de qualsevol tipus, de transports, energia, planificació d'infraestructura de carreteres, educativa, etc. Abans existia un instrument general, que era el Pla Provincial. Amb un criteri més modern, en lloc de fer un pla més dirigista es creà la figura de les Directrius, són criteris de caràcter general, imperatius, no coses etèrees i vaporoses, s'han de seguir. En definitiva, en fa nou anys d'això i encara les esperam. Ens hem passat tres legislatures esperant i demanant, amb preguntes i mocions, que es fessin. El Govern sempre ha tengut una resistència claríssima i, en el temps de Jeroni Sáiz d'una manera molt especial. En aquell temps el Govern estava presidit per criteris més liberals, menys dirigistes i planificadors.

-No en volien saber res.

-La veritat és que no. No en volien saber res, no ho han volgut mai. No ho volen per una consciència ideològica, no desitgen la planificació. Darrerament sembla que han assolit el compromís, han formalitzat aquest compromís i s'elaboren les Directrius. El Govern s'ha compromès i estan contractades. Supòs que en el termini d'un any, que ja és molt poc raonable, estaran enllestides. Com a passa prèvia a aquestes directrius el Govern ha fet públiques unes Hipòtesis d'ordenació territorial.

-Quines són, doncs, aquestes hipòtesis?

-Es tracta d'un document que s'ha publicat, se n'ha fet fins i tot una exposició pública, no es que tenguí cap força imperativa, simplement és una declaració d'intencions. Són unes hipòtesis que tenen una música agradable. Parlen de creixement sostenible, fan un diagnòstic en relació a un excés de capacitat de creixement del planejament urbanístic, entre d'altres coses.

LA HIPÒTESI DE CREIXEMENT

-Actualment com es preveu créixer?

-Basta dir una cosa. Si s'agafa la suma de tots els planejaments urbanístics que hi ha a Mallorca, la seva capacitat de població, resulta que a Mallorca hi podria haver un milió d'habitants

més dels que hi ha. Això vol dir més que duplicar l'actual capacitat, és una bestiesa inadmissible, els recursos no ho poden mantenir. Els recursos hídrics, el propi sòl, no ho pot sostenir. L'ocupació que això significaria seria absolutament brutal, desmesurada. Per tant, s'ha de reconduir aquesta situació del planejament. I s'han de prendre mesures en el sentit del que les teories més modernes i molt més sensibilitzades pels factors de caràcter medi ambiental en diuen "creixement sostenible". És a dir, anar cap a aquella capacitat de creixement que el territori i els seus recursos naturals puguin admetre i sostenir sense un malbaratament que dugui al seu esgotament.

-Quins són aquests recursos limitatius del creixement?

-Evidentment el territori i l'aigua són els dos grans factors limitatius, al meu judici. És veritat que avui en dia la tecnologia permet que la qüestió de l'aigua pugui ésser superada, per exemple per les dessaladores. Però les dessaladores provoquen un altre problema que és el de l'energia, que és un problema al qual també hem de donar resposta. En qualsevol cas el territori és inelàstic, això sí que no ho poden fer créixer. Hem de fer un plantejament de sostenibilitat, que és el que es contempla en aquestes hipòtesis. En principi nosaltres estem d'acord amb això. Una altra qüestió és que el Govern del PP sempre ha tengut un divorci entre el que és el seu discurs i la realitat. I en aquest moment no estic fent tant oposició política com una anàlisi objectiva. Sempre parlen de sostenibilitat i medi ambient, darrerament sobretot. El president Matas fa conferències i declaracions en aquest sentit. Però a l'hora de votar coses concretes que reflecteixin aquests criteris al Parlament, al Consell i als ajuntaments, sempre les votacions són a favor d'un major creixement i de la major oferta. No els he vist mai votar en contra de criteris de creixement i a favor de criteris de sostenibilitat i de restricció, de racionalitat. Mai no els he vist dir: mirin com que a aquesta urbanització no està assegurada l'aigua, doncs ho poden repensar, estudiar o redimensionar perquè així no és possible. El que s'ha de fer és passar dels discursos als fets.

-Això no sempre és fàcil.

-És aquí on els compromisos, els lligams, les relacions personals, empresarials fan dificultós al Govern passar de la teoria a la pràctica. Aquest seria el plantejament general en relació a les Directrius, a aquestes Hipòtesis.

-Si passam a un tema més concret, per on s'hauria de limitar el creixement, a quines zones?

-En aquests moments, l'anàlisi de les nostres illes ha d'ésser insularitzada, no sols perquè les característiques territorials siguin diferents, territoris tancats en ells mateixos, sinó perquè les diferències dels models d'assentament són radicalment distintes a Mallorca, Menorca i Eivissa. Són tres models que no tenen res a veure l'un amb l'altre.

-Comencem per Mallorca, per exemple.

-A Mallorca hi ha, probablement, per raó del volum, la major preocupació. Hi ha tres consideracions a fer. Una relacionada amb la costa, una altra amb l'interior i després tota la part que, diguéssim "està salvada", per entendre'ns: el que és inclòs en la Llei d'espais naturals. Precisament aquesta llei va ésser una aportació del Parlament i dic del Parlament perquè va ésser en un moment que el Govern estava en minoria. Es va aprovar

aquesta llei i això és, probablement, l'aposta de futur més important que s'ha fet per part d'una institució de la nostra comunitat, i jo em sent molt orgullós d'haver participat en aquell moment a la redacció de la Llei. Crec que va ésser una aportació importantíssima i en la qual es va deixar de banda el procés especulatiu, es va salvar, una part del territori molt important que consistia en les zones de costa verge, zones paisatgísticament interessants, i ecosistemes importants. Tot això no estava atacat, però era objecte d'una gran atenció per part de promotors i especuladors que tenien la mirada posada en zones verges. Basta recordar temes com el de Sa Canova d'Artà o Cala Mondragó i altres indrets on l'especulació tenia posada la seva vista i que gràcies a la LEN es va evitar la seva destrucció. Després tenim les zones de costa. En aquestes zones s'ha intentat donar una resposta mitjançant el Pla d'Ordenació de l'Oferta Turística (POOT), a les zones no ja salvades sinó urbanitzades en plena explotació. Jo crec que el POOT té moltíssims defectes, però també alguna virtut, no hem d'ésser maximalistes. Encara que té un defecte fonamental i és que no diu qui paga les factures i això és una mancança important. Un pla que no té un estudi financer i un estudi de qui finança i com, no és un pla, només és una declaració d'intencions i el POOT, en aquest sentit és una declaració d'intencions, però té altres virtualitats. Fa referència a operacions d'esponjament, d'aclariment i de millora de la qualitat turística per alleugerir la pressió brutal que a les zones de costa sobreexplotades hi ha actualment. Això hem de reconèixer que és una virtualitat positiva si es posa en marxa i es posen els instruments necessaris, els mecanismes i els agents que ho facin, a l'abast. De moment la cosa està bastant aturada. No hi ha cap municipi que hagi adaptat el seu planejament urbanístic al POOT. De fet el POOT no s'ha posat en marxa, no ha tengut cap actuació i esperem que progressivament se'l vagi dotant de contingut, de finançament i de capacitat d'actuació. Aquesta és la resposta que al nostre parer hauria d'ésser més dràstica i més dura. El que s'ha de fer ara és crear un organisme de gestió adequat que faci les operacions, les expropiacions si és necessari, d'intercanvis d'aprofitaments urbanístics, per esponjar la primera línia i potenciar la qualitat, tot retirant del mercat llicències de llits obsolets, etc. Això, s'ha de fer amb decisió i no en veiem massa de decisió per fer-ho.

LA PRESSIÓ URBANÍSTICA A L'INTERIOR

-I la tercera zona?

-Bé, la tercera zona problemàtica, que com a responsable de l'urbanisme és la que més em preocupa, és l'interior de l'illa i la pressió que hi ha. Especialment la pressió sobre sòl rústic a les zones rurals. Aquesta situació tradicionalment ha vengut donada per dos camins. En primer lloc per les declaracions d'interès social, és a dir, l'ocupació del territori rural per part de negocis. Un restaurant, una fàbrica, un magatzem, etc. Això ho hem reconduït. Amb el que no hem acabat és amb el que hi ha instal·lat. Ja no es fan més coses com aquestes, els industrials comencen a tenir clar que la ubicació d'aquest tipus d'indústries ha d'ésser dins els polígons industrials. Al mateix temps hem ofert als petits municipis que no tenen polígon industrial que mitjançant el planejament facin petites zones aferrades als nuclis urbans, il·letes amb els carrers més amples perquè puguin instal·lar-s'hi les petites indústries que són necessàries al poble. El ferrer, el fuster, un magatzem de material de construcció s'han d'ubicar a algun lloc, però no dins el poble. Tampoc un poble de determinades dimensions no pot fer un polígon industrial, el que necessita

és una petita operació urbanística de sis o vuit illetes. Feim això, a través de Gestur balear, que és una empresa pública. Hem instat els municipis petits a fer aquestes operacions i la veritat és que tenim una bona resposta. També els industrials es dirigeixen als polígons industrials i ja no van a la Comissió d'Urbanisme a dir "em declari l'interès social". Hi ha una segona pressió sobre el territori rural que és la dels habitatges. Aquesta és menys agressiva, perquè no és el mateix, sobretot si els habitatges conserven una determinada tipologia, des del punt de vista estètic o paisatgístic, però no menys perillosa, pot acabar convertint Mallorca en una macrourbanització a base de parcel·lacios i aparició de xaletets. Això, des de l'òptica de la nostra supervivència, fins i tot com a potència turística, seria un suïcidi. En aquest tema hem de promoure una seriositat en les actuacions. Per una banda promovem la redacció de les normes subsidiàries i introduïm criteris d'ampliació general de la parcel·la mínima necessària per edificar en sòl rústic. Si els paratges tenen qualsevol tipus de qualificació i paisatgísticament són interessants, per exemple zones de muntanya, sempre introduïm criteris de restricció. El que volem i de fet ja ho hem anunciat, com a grup socialista, és que aquesta parcel·la mínima a sòl rústic que és d'una quarterada passi a esser de dues. És una mesura que, possiblement, no doni una resposta definitiva, però és una passa en el camí correcte de limitar i dificultar el procés d'urbanització a les zones de l'interior de l'illa.

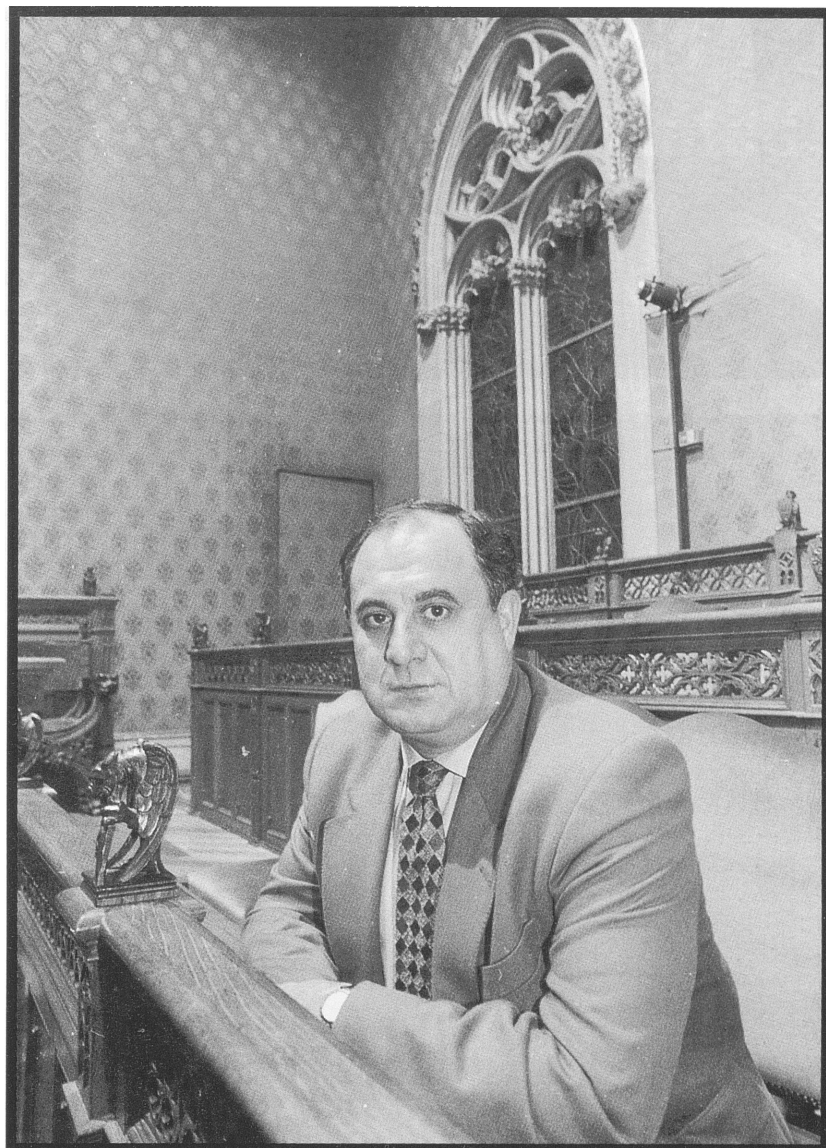
INCREMENTAR LA DISCIPLINA URBANÍSTICA

-També s'han donat casos de fer passar per agroturisme zones residencials?

-Hem detectat intents. La Comissió Insular d'Urbanisme veu els projectes que duen i els aprovam o no. Intenten passar com a habitatges, projectes que són residències o hotels i no responen a habitatge unifamiliar per la seva tipologia, no ho aprovam. Després hi ha un altre món que és el de l'urbanisme il·legal. Aquí hem de parlar de la qüestió de la disciplina urbanística que és un assumpte delicat, però prioritari.

-Com es plantetja aquest tema?

-En primer lloc hem de dir una cosa, els responsables de la disciplina urbanística són els ajuntaments que també són els responsables de l'urbanisme. Això s'ha de dir clar i totes les vegades que sigui precís. La responsabilitat és municipal perquè existeix l'autonomia municipal en aquest tema. El que hem de fer nosaltres és que el planejament urbanístic municipal s'adapti a les seves pròpies previsions de creixement de població, de recursos, que sigui coherent amb la seva evolució i amb els instruments de planejament de caràcter superior. Nosaltres miram això i no ens ficam si un ajuntament vol créixer cap aquí o cap allà, perquè és competència municipal. El que passa és que hi ha molts d'elements superiors que limiten aquesta responsabilitat municipal, qualsevol llei, pla de transports, decret d'alzinars, etc. Nosaltres no podem dir als ajuntaments com han de créixer o que facin això o allò. Com que la competència és municipal, la de mantenir la disciplina també, és com posar multes de trànsit. El que passa és que nosaltres som conscients, perquè així ens ho diuen i també ho diu la realitat política, que els ajuntaments tenen dificultats

per exercir la disciplina. Les dificultats són de molts de tipus, però fonamentalment per manca de mitjans i per la proximitat i la relació personal. És a dir, el fet que jo, batle, he de sancionar un senyor que és el meu veí, el meu amic, company de tertúlia i elector. Això crea dificultats perquè una sanció urbanística, que significa una demolició o una multa forta provoca una situació molt forta. Aleshores, els ajuntaments tendeixen a la inhibició en aquest tema perquè és molt conflictiu, no perquè no els preocupi. Com li puc dir jo a aquest home que ha gastat els estalvis de la seva vida que ha de tomar tot el que ha fet?, senzillament no ho faig. Existeix la temptació de dir, bé com que passa això, doncs que de la disciplina se n'ocupi un altre, un ens superior. A mi em sembla que aquest és un discurs que té un perill. D'una banda el que hem de fer és reconduir la cultura democràtica que diu que el batle és el batle i l'ajuntament és l'ajuntament a les verdes i a les madures. El que sí hem de fer és ajudar-los molt. En primer lloc amb instruments legals. En aquest sentit el nou Codi Penal que introdueix figures noves que van en el sentit que els tècnics i els polítics es puguin asseure a un banquet si no aconsegueixen amb la disciplina urbanística ha estat una passa molt important. Si vostè sap que hi ha una indisciplina urbanística greu, i la construcció en sòl rústic ho és, i no fa res, incorr en una responsabilitat penal, ja no administrativa. Això ja fa que la gent vagi molt més alerta. En segon lloc,

Un pont entre Balears i Brussel·les

Des de 1985, el Centre Balear Europa treballa per defensar a Brussel·les els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilitar a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea. Més de 1.300 consultes ateses durant el primer semestre de 1996 són el resultat d'una intensa labor de documentació i divulgació. Un camí obert a tothom i que ha contribuït perquè avui, en el vell continent, el paper de Balears tingui un nou contingut.

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:

Centre de Documentació Europea

Centre Europeu d'Informació Empresarial

EDI Awareness Centre

Departament de Relacions i Estratègia Regional

Departament de Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

Carrer Ramon Llull, 2, edifici "Sa Nostra"

07001-Palma de Mallorca, Balears - Tel. 71 73 74 - Fax 71 46 81.

Internet: cbe@bitel.es - X 400: S=CBE; O=Centre Balears Europa;
P=CAIB; A=Mensatex; C=ES

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Bruxelles

Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.

Internet: centre.balears.europe@skynet.be

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Caixa de Balears
"SA NOSTRA"

CENTRE BALEARS EUROPA

hem de posar a disposició, sobretot dels ajuntaments petits, mitjans. En aquest sentit, el Pacte de Progrés del CIM ha fet d'aquest tema una prioritat i a la plantilla que hem aprovat recentment en el Consell la unitat que creix més i es dota de més mitjans és la de disciplina urbanística que s'ha reestructurat tota. Aviat sortiran a concurs les places per dotar-la de zeladors, inspectors, arquitectes i advocats, per crear una bona i sòlida unitat que juntament amb una millora del control físic de la realitat, faci que l'acció sigui més eficaç. Estem informatitzant l'arxiu urbanístic, signarem un conveni amb la Conselleria de Medi Ambient que té una base cartogràfica actualitzada i això digitalitzat ens pot detectar les il·legalitats que es facin de forma immediata. En definitiva, respectant la competència municipal, però posant molts d'instruments legals i materials hem de donar un gir en aquest tema. Ara començam per la informatització perquè fins ara fer una consulta d'un plànol era un ciri, havies de remoure carpetes, confirmar si era aquest el plànol, etc. Ara veurem representada la realitat de l'urbanisme a l'illa en la seva totalitat en temps real zero. Això és molt important perquè facilita els mecanismes de control que són els més importants. No és el mateix detectar una obra quan es fa la primera excavació i aturar-la que aturar-la quan ja ha cobert aigües. La rapidesa és important. Això són els camins que recorrem perquè aquest urbanisme il·legal, el que amb eufemisme es diu "l'urbanisme real", que ha patit tot Mallorca i fonamentalment Palma i les zones rurals de tota l'illa, s'acabi. No només es construeix sense permís, sinó que amb una autorització determinada es fa una altra cosa molt més monstruosa. Les famoses casetes, que abans quan l'agricultura era potent ningú no necessitava, ara resulta que tothom les necessita per guardar-hi les eines. Què passa?, que intenten colar altres coses. Jo tenc un permís per construir una casa de vuit metres per tres i a poc a poc es converteix en una residència a base d'afegits, legals o il·legals. Aquesta activitat s'ha d'aturar. En aquest tema hi entram encara que és un tema complex i es parteix d'una situació molt dolenta, d'un absolut descuit per part de l'administració urbanística anterior tant la del CIM com la del Govern. D'aquest tema no en volien saber res, probablement perquè era molt impopular.

ELS CAMPS DE GOLF

-Un altre tema. Els camps de golf, quins projectes han decaïgut?

-Tenim establerts uns criteris clars en relació en aquest tema. No tenim res contra el golf com a esport o com a oferta turística, sempre que es reguin amb aigua depurada no hi ha cap problema. El problema és la llei que diu que en sòl rústic es pot fer un camp de golf i un hotel amb declaració d'interès social. Un hotel que després són uns apartaments i després una urbanització. Això ens sembla una monstruositat, tant des del punt de vista legal com urbanístic i fins i tot per als interessos dels municipis, creiem que no s'hi ha de passar. No estam a favor que hi hagi camps de golf amb oferta turística complementària. Estam a favor de camps de golf sense oferta turística complementària a zones turístiques consolidades perquè siguin un element que millora la qualitat de l'oferta. Què passa amb els que estan en tramitació? Bé, si són correctes no s'ha de fer res. En relació a declaracions d'interès social que puguin estar caducades, el problema té un doble vessant. N'hi ha que poden estar caducades i altres que no. És el decret autonòmic de declaracions d'interès social el que determina que hi pot haver, i hi ha, caducitat de l'interès social, però tots els declarats amb anterioritat al decret no tenen caducitat. La veritat és que anteriors al decret no n'hi ha molts. Ho

estudiam. Quan caduqui la llicència podem instar l'ajuntament perquè la anul·li i després podem procedir a l'anul·lació de l'interès social. Per exemple el de Puntiró està caducat i el de Son Baco té una dificultat grossa i és que no pot regar amb aigua depurada, perquè Campos no ha fet la depuradora i, per tant, està en tramitació però es denegarà. En resten sis, Aucanada, Son Termes, Sa Vinyola, Vall d'Or, Pula i Son Ferrandell, que estan en distintes fases d'execució amb llicència amb vigor.

-S'arribarà a aprovar el Plan General de Palma aviat?

-Bé, nosaltres varem assenyalar una sèrie de deficiències al Pla General de Palma i en varem suspendre l'aprovació. Encomanàrem a l'Ajuntament la seva rectificació. Hi ha deficiències que són senzilles de rectificar, es tracta d'errors, coses que no s'adapten a una determinada legislació i aquestes són el noranta per cent. N'hi ha unes altres un poc més complicades. Són les que fan referència a les previsions de creixement.

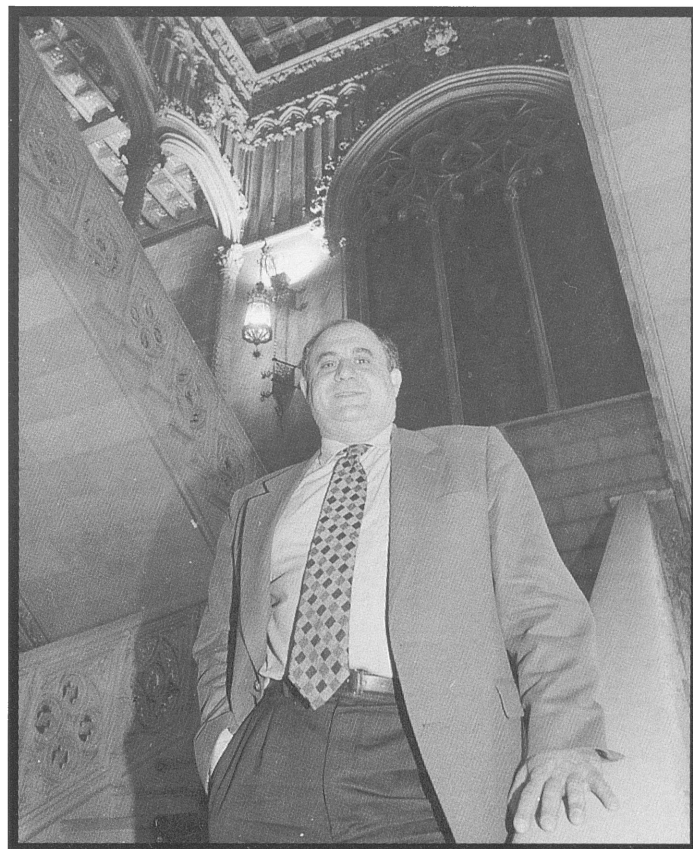
L'Ajuntament s'encaparrota a dir que són objeccions de tipus polític i no ho són. És la Llei que diu que el creixement de sòl industrial i residencial ha d'estar sotmès a la prognosi, és a dir, a la previsió de creixement, i aquesta previsió ha d'esser justificada per l'evolució històrica del creixement de població dels darrers anys i si s'espera un esdeveniment en els anys futurs i que pugui fer variar, amb més o menys, la tendència actual. En base a això es fa una previsió i després el planejament. Això, l'Ajuntament de Palma no ho ha fet. Fa unes previsions de creixement i diu que d'aquí fins a l'àmbit de revisió la població creixerà vuit mil persones i posa sòl residencial per dues-centes mil, la proporció és més o menys aquesta. No és que sigui una objecció política, de dir nosaltres no volem creixement. És la Llei del sòl que diu que les ofertes d'un i altre sòl han d'estar sotmeses a les previsions de creixement. L'Ajuntament pot fer dues coses, tal vegada revisar les seves previsions de creixement, tal vegada té raons per les quals preveu un creixement major tant de sòl industrial com residencial i la seva pròpia conseqüència, perquè la Llei tampoc no diu si hi ha deu habitants més s'ha de crear sòl per a aquests deu habitants. El mercat té les seves pròpies lleis, no ajusta un cent per cent, les previsions poden esser errònies, però hi ha d'haver una proporció, ha d'esser una cosa raonable. Hi ha d'haver una relació entre una cosa i l'altra, el que no pot esser és que no hi hagi cap relació. Aquesta és la prescripció més dificultosa, però és l'Ajuntament que ha d'oferir una solució en aquest tema.

EL PARC DE LES ESTACIONS

-Com es resoldrà l'assumpte del Parc de les Estacions?

-Si hi ha un tema que té una càrrega política és aquest. Però malgrat tenguí una càrrega política, la postura del Consell Insular és absolutament legal. Quan s'afecta un sistema general del conjunt de l'illa, com és l'estructura de transport ferroviari, un planejament urbanístic municipal no pot entrar dins aquest sistema general de transport i modificar-lo, encara que només siguin quatre-cents metres. La importància que té és que afecta el servei públic. Si el Govern fa una modificació d'un Pla de transports general que permet aquest marge, llavors políticament podríem dir alguna cosa i legalment no podríem dir res. Però hem objectat legalment no políticament. No es modifica la llei, no es pot modificar el quilòmetre zero. Després va sorgir una altra cosa, arrel d'una denúncia d'ARCA, que s'oposava perquè la creació del parc

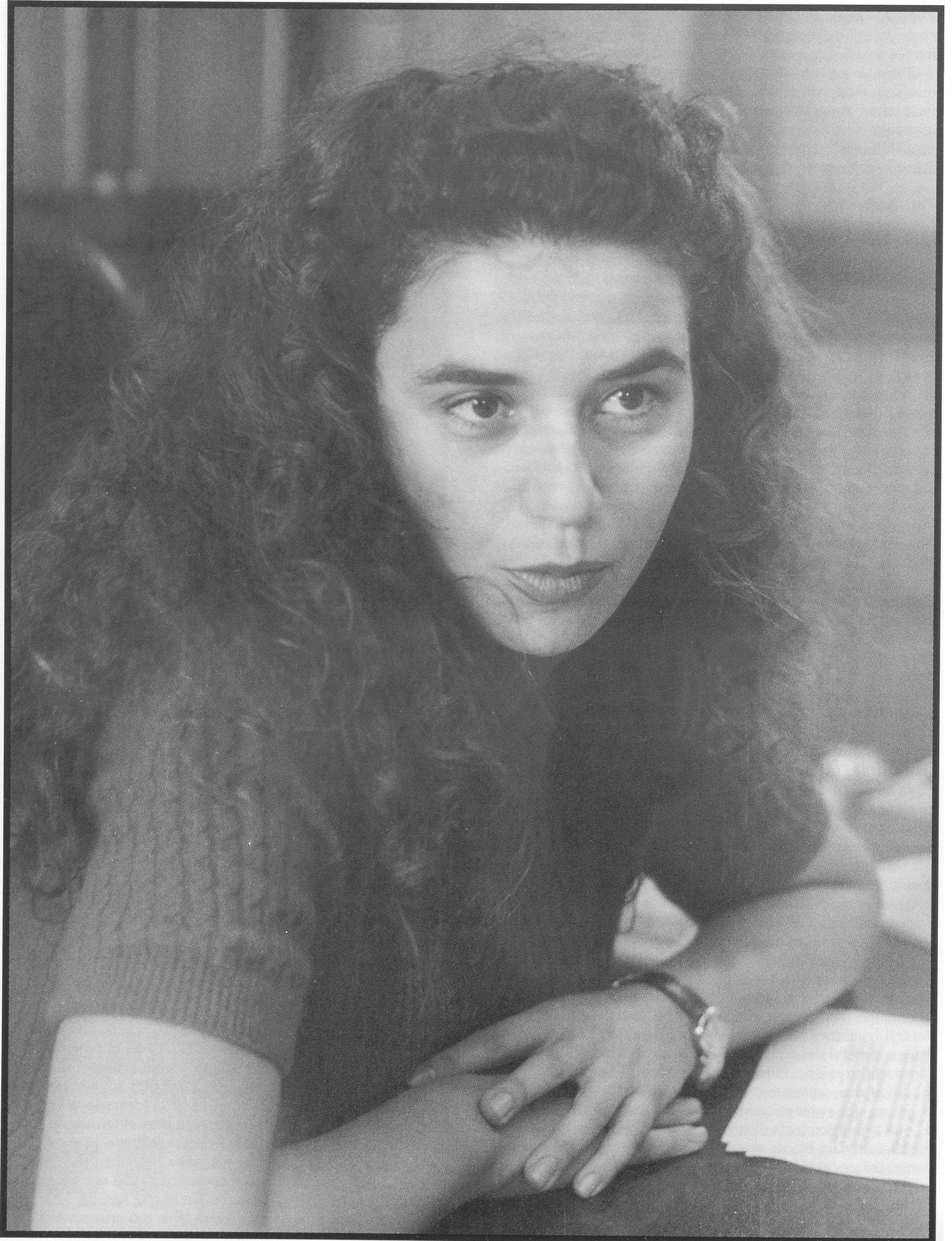
suposaria la destrucció de tota la construcció que ara hi ha, que considera representativa d'una època i d'una arquitectura molt especial, la ferroviària, de la qual hi ha pocs elements a Mallorca, també d'arquitectura industrial i preindustrial. Aleshores el CIM, a través de la Comissió de Patrimoni, va acceptar posar en marxa un expedient de protecció. Ara es procedeix a una catalogació. El que nosaltres volem és que el parc sigui compatible amb el manteniment del quilòmetre zero i amb la salvació de alguns elements representatius del que és l'arquitectura del parc que podria tenir una perfecta utilitat lúdica, de serveis. El parc recordaria els seus orígens i s'haurien salvat unes edificacions. Pensam que tot això és conciliable, no hi ha una incompatibilitat. Però, el que no es pot fer, i

ho deim honradament, és sotmetre el parc als interessos de fer un aparcament subterrani que en el fons és del que es tracta. Per fer l'aparcament han de tomar els edificis. Primer els interessos del parc i després de la salvació del patrimoni, no poden estar supeditats a la facilitat de construir un aparcament subterrani. No a construir-lo, perquè es pot construir, el que passa és que si es fa amb els edificis damunt és més complicat.

-Li sembla que l'Ajuntament ha enredat el PGOU?

-Ha tengut una postura incomprensible. Quan el projecte de revisió era en mans del CIM sempre varem actuar dins els terminis legalments establerts. Això que dins aquests terminis hi comptà tot el procés d'eleccions i de la formació del nou Pacte de progrés. Hem fet el dictamen dins el termini. L'Ajuntament deia que ho retardàvem i encara faltaven sis o set mesos perquè la suspensió de llicències s'acabàs. Ho varem tornar a l'Ajuntament fa vuit mesos. Ara ja s'ha acabat, ara no protesten perquè està entretengut. No sé què fan, però no demostren la diligència que exigien quan era a les nostres mans.

Necessària com la brisa

Entrevista a Pilar Costa

per Gina Garcías

L'esquerra pitiüsa ha trobat en Pilar Costa l'esplèndida frescor que tradicionalment li ha faltat a les forces progressistes de les Balears per rompre els prejudicis i els recels ancestrals del tradicionalisme illenc. Parla sonora, rotunda i clara. Intel·ligible, positiva, sense petulància. I això, a hores d'ara, s'agraeix. El seu discurs és tan inconformista com cordial. Sempre va més enllà, sempre amb un somriure amable. I això, en temps d'insults i crispacions, també s'agraeix. I és clar que estava cantat que, amb ella, l'esquerra pitiüsa aconseguiria rompre el seu sòtil històric i guanyaria per primera vegada en la democràcia el lloc reservat a Eivissa i Formentera en el Senat. Des de l'avió en el qual contínuament s'ha de traslladar a Palma o a Madrid contempla amb insatisfacció l'estat de l'autonomia i el concepte de país balear li sembla artificios, però, tot i que es rebel·la contra els abusos que ha patit la nostra terra, pensa des dels núvols que no hi ha res millor al món que poder viure a Eivissa o a Formentera.

-Com es va atrevir a presentar-se a la candidatura progressista del Senat en un moment en què sembla que a molts els fa vergonya proclamar-se d'esquerres?

-Ho diu bé. Va ser un atreviment per la meua part presentar-me com a senadora, perquè no tenia cap experiència política prèvia, però el que mai no m'ha fet vergonya ha estat proclamar-me d'esquerres. I bé, el que em va decidir a acceptar encapçalar la candidatura unitària al Senat va ser precisament la conjunció d'un projecte de les cinc forces progressistes d'Eivissa i Formentera. Crec que era una oportunitat que no es podia deixar passar i pens que realment funciona molt bé. Sobretot perquè fa que es mantengui el contacte i el diàleg entre les cinc forces polítiques. Quan vaig sortir senadora es va fer una Comissió de seguiment que està integrada per un representant de cada un dels partits polítics i set persones independents. I és molt positiu perquè facilita la continuació del diàleg de cara al futur.

-I aquesta Comissió de seguiment l'ajuda a preparar els temes, o és exclusivament una comissió fiscalitzadora?

-No és una comissió de control, sinó de seguiment: ens reunim com a mínim cada dos mesos i feim feina, jo expòs el treball que faig, i a la vegada aquesta comissió m'ajuda, em proposa temes i entre tots, els preparam. Funciona bàsicament perquè jo, que no estic integrada a cap partit polític, no quedi tota sola en aquest projecte.

-Ara ha sortit un llibre que qualifica d'idiota la gent d'esquerres...

-Jo no crec que l'esquerra hagi fracassat... En alguns punts concrets, qualche partit polític en concret pot haver comès errors, però això no vol dir en absolut que l'esquerra hagi fracassat.

INSATISFACTÒRIA AUTONOMIA

-Com es veu l'autonomia balear des de l'avió que la trasllada cada setmana a Madrid per anar al Senat?

Pilar Costa va néixer a la Vila d'Eivissa el 18 de maig del 67. Estudià Dret a la Universitat de Barcelona, on es llicencià l'any 90. Va començar a exercir d'advocada a la vegada que començava la carrera de Ciències Polítiques a través de la Universitat a Distància, que va deixar als pocs mesos per falta de temps lliure. És professora de Dret a l'Escola de Turisme d'Eivissa des del 1992. Està casada. Cinc partits progressistes de les Pitiüses: PSOE, Esquerra Unida, Els Verds, Entesa Nacionalista d'Eivissa i Formentera i Esquerra Republicana, la proposaren conjuntament com a candidata al Senat. És la primera senadora progressista que tenen les Pitiüses. La dedicació política no li ha impedit mantenir-se activa com a advocada i continua representant obres de teatre amb el grup d'"Arts i Oficis", el més arrelat grup teatral de les Pitiüses.

-Jo crec que encara ens queda molt a aconseguir. Formalment sembla que tot va millor que el que en realitat és. És preocupant la devaluació dels consells insulars. És urgent que se'ls doti de més funcions, de més poder real. Ho dic sobretot pensant en les illes menors. La descentralització és necessària. La nostra comunitat té una autonomia que no és comparable a la d'altres que tenen també una història i una llengua pròpies. Anam una mica retardats.

-Vostè s'estima més participar al poder legislatiu nacional o estatal que a instàncies locals.

-Com que mai no m'havia plantejat una altra cosa, estic contenta amb el projecte en el qual participo. El que m'atreu personalment d'un poder local o autonòmic és que estàs més a prop de la gent del carrer. Ara em trobo que la gent em ve a exposar problemes i llavors els he d'explicar que el que faig al Senat és una cosa més general, no tan pràctica. És molt polític, perquè participes al poder legislatiu, però també m'agradaria participar a un poder més pròxim.

-I vostè com creu que la veuen, els eivissencs?

-M'imagino que em veuen com la persona que es va atrevir a dur un projecte unitari d'esquerres, i jo crec que això els ha fet molta il·lusió, no per la persona sinó pel projecte. Durant la campanya electoral a Eivissa i a Formentera hi va haver un clima molt esperançador. Hi va haver gent que em va dir que no recordava aquell clima des de les primeres eleccions. Gent que des de llavors no havia tornat a votar... I, en general, jo crec que hi ha de tot... hi ha gent que està molt contenta de la feina que jo puc fer al Senat, tot i que, és clar, és una feina molt limitada, per la institució en si... Realment, per molt que diguin que és la Cambra de representació territorial, la del Senat és una feina molt devaluada, a expenses del Congrés. És necessari que

canviïn les funcions del Senat. Molta gent és conscient d'això, però malgrat tot està contenta de l'experiència perquè pot servir per fer una candidatura unitària a les properes eleccions autonòmiques o locals.

LA COHERÈNCIA POSSIBLE

-És possible mantenir la coherència al Senat, però vostè creu que és igualment possible fer un pacte coherent entre aquestes cinc forces polítiques a unes eleccions locals o autonòmiques?

-A mi no se m'ha fet difícil treballar al Senat en nom del PSOE, EU, ENE, Els Verds i Esquerra Republicana, sobretot per la generositat d'aquests cinc partits polítics cap a mi. Quan es va fer la comissió de seguiment, tots em varen dir que la darrera paraula sempre seria la meua. A una candidatura on hi ha cinc partits a vegades hi ha decisions que agradaran més a uns i més poc a uns altres. Tots ho tenen assumit. Això em facilita no tenir un sentiment de culpabilitat per si un tema agrada o desagrada algun dels partits. Aquest complex l'he superat, ja.

-Per exemple, què diria vostè sobre l'ampliació del port d'Eivissa, un tema que enfronta els partits que sustenten la seva coalició.

-És cert que l'ampliació del port d'Eivissa és un tema en el qual hi ha divergències entre els cinc partits polítics, el PSOE per un costat i tota la resta per l'altre. Encara no l'hem discutit en profunditat. La meua opinió, i així ho varem consensuar al programa, és que s'ha d'obrir un debat ciutadà i demanar l'opinió tècnica. Hi ha unanimitat sobre que el port d'Eivissa ara és insegur, i que s'hi han de fer obres que li donin seguretat. Jo som partidària que qualsevol obra que es faci al port d'Eivissa sigui exclusivament per afrontar les mesures de seguretat, amb el menor impacte ambiental possible. Jo no som partidària

d'ampliar el port. De tot això n'hem de parlar encara amb tots els grups.

-Aquest equilibri tan subtil entre cinc partits que també tenen divergències, només el pot mantenir una dona?

-No, no. Jo som feminista, i precisament per això crec que tant un home com una dona poden perfectament aconseguir aquest equilibri.

L'HEGEMONIA DE L'ESQUERRA

-Quin és a les Balears l'etern impediment perquè hi hagi una hegemonia de l'esquerra?

-Pens que no hi ha impediments. Només la falta de voluntat política de diàleg entre aquestes forces en pot ser l'impediment. A Eivissa i a Formentera veig que hi ha una actitud positiva, reforçada per l'experiència de la candidatura unitària al Senat. No hi ha excuses per no posar-se a negociar. També reconesc que és molt més complicat fer una candidatura conjunta per a les eleccions locals que cercar una sola persona per anar al Senat.

-Què és més difícil: conjuntar programes o consensuar persones? El "Pacte de progrés" al Consell de Mallorca funciona a empenes per motius programàtics, però és un pacte postelectoral. A un pacte preelectoral el principal problema pot ser un altre?

-És fonamental consensuar un projecte comú. És clar que també poden sorgir problemes personals, però aquests són imprevisibles.

-A vostè l'ha temptada qualche partit polític?

-No, ningú no m'ha volgut condicionar a cap banda. No vull donar una visió idíl·lica del pacte, però la veritat és que tots els partits han estat molt respectuosos i molt generosos. He participat en actes de tots els partits polítics, de fet se m'han multiplicat els actes per cinc, i no he tengut cap problema.

-Des d'Eivissa i Formentera com es veuen les Balears, en conjunt?

-En aquests moments assistim a una política quasi vergonyosa, perquè la crisi del Partit Popular a les Balears afecta les institucions, que fa perdre credibilitat. El PP no pot governar bé perquè té massa problemes interns.

-I quant al concepte de "país" que el Govern vol imprimir a les Balears?

-Des d'Eivissa es veu com una cosa molt artificial. Crec que és necessari impulsar aquest sentiment de comunitat, però de moment ens sentim més com illes aïllades. No hi ha cap tipus de comunicació entre Eivissa i Menorca. I quan un eivissenc ha de venir a Mallorca és perquè a Mallorca estan concentrades algunes especialitats mèdiques, se centralitzen algunes qüestions administratives... això no facilita un sentiment de comunitat.

-Vostè és de les que vol parlar català al Senat?

-Sí. El Reglament de la Cambra encara no ho permet, però dins

la discussió de la reforma del Senat es reivindica que cada senador es pugui expressar amb la seva llengua. Crec que si el Senat és la cambra de representació territorial la petició és justa.

-I el Senat una Torre de Babel.

-Sí, però el Parlament Europeu també ho és. Cada un s'ha de poder expressar en la seva llengua, i la meua és la catalana.

LA TERRA

-Parlem d'Ordenació del Territori. Sembla evident que ha de ser una competència autonòmica, però en realitat qui ha preservat Ses Salines d'Eivissa i ha posat els mitjans per fer de Cabrera un Parc Nacional ha estat el poder central.

-Seria contradictori demanar competències autonòmiques i a la vegada voler que continuïn centralitzats a Madrid els temes que no ens convenguin. Hem de tenir autonomia per a les coses bones i per a les dolentes. La Llei de protecció de Ses Salines la va aprovar el 95 el Parlament central. Després el Parlament balear va presentar un recurs d'inconstitucionalitat. El que passa és que prest es va veure que el que volia la majoria del Parlament no era la competència autonòmica, sinó suprimir la protecció de Ses Salines, perquè quan el PSM va presentar al Parlament balear la mateixa Proposició de Llei, aquesta majoria del PP la va rebutjar.

-Les competències sobre ordenació del territori han de ser exclusivament autonòmiques?

-Jo pens que hem de reclamar el màxim d'autogovern, però quant a les qüestions de medi ambient pens que n'hi ha algunes que tenen una influència supracomunitària, i que per tant el poder central les ha d'ordenar. El medi ambient no coneix fronteres.

-Quan veu que després de tretze anys d'autonomia encara no s'han aprovat les Directrius d'Ordenació del Territori, què en pensa?

-Pens que no sé si realment hi ha la voluntat d'aprovar-les. Clar, un s'estranya, no ho acaba d'entendre. La manca de les Directrius contribueix a crear més especulació i dona inseguretat als propietaris del sòl.

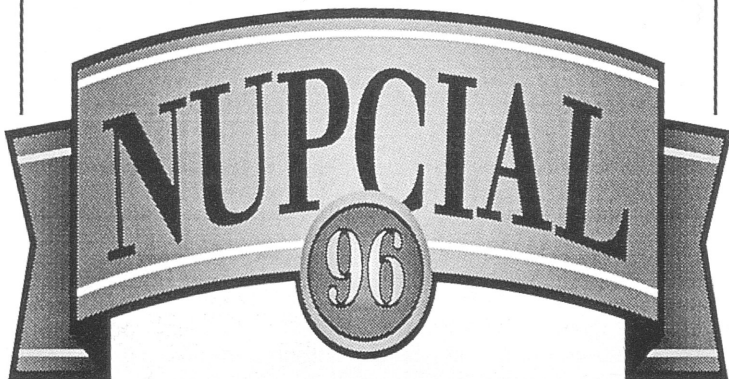
LA DRETA

-Segons el Govern les Directrius serviran, d'una banda, per preservar els espais a protegir, i d'altra per estimular la inversió cap a unes zones determinades, una vegada definits els usos de cada espai. Vostè creu que la dreta més moderada o més avançada, i les forces progressistes tenen el mateix model d'ordenació del territori?

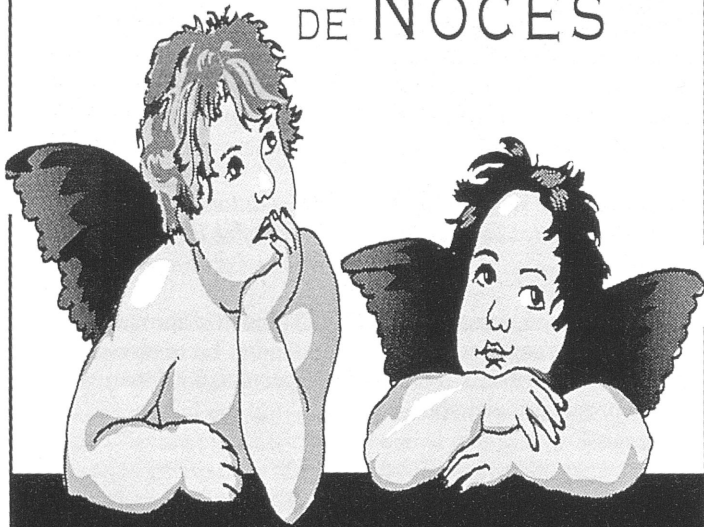
-Home! Fins ara jo crec que s'ha vist que hi ha un model diferent d'ordenar el territori. Em parla d'una dreta moderada, europea... A les Balears jo no veig que existeixi aquesta dreta, no sé on és. A nivell nacional el Partit Popular intenta vendre aquesta imatge, i jo no pos en dubte que hi hagi gent moderada, però és que a les Balears jo no la veig. Fixi's, per exemple: a la zona protegida de Ses Salines d'Eivissa hi ha projectats uns apartaments. És aquesta la forma de respectar les normes?

DEL 13 AL 17 NOVEMBRE

PALMA DE MALLORCA

3^A FIRA DE SERVEIS I PREPARATIUS DE NOCES

RECINTE FIRAL
POLÍGON DE LLEVANT •
C/ CIUTAT DE QUERÉTARO S/N
07006 PALMA DE MALLORCA

INFORMACIÓ

TEL (971) 77 13 01
FAX (971) 77 01 60

ATURAR EL CREIXEMENT

-Quin model d'ordenació territorial poden defensar conjuntament les forces progressistes de les Balears?

-Jo no som partidària de més creixement. Enguany el sector turístic d'Eivissa i de Formentera s'ha tornat a queixar dels resultats de la temporada. I el mateix sector s'ha queixat que hi ha hagut un creixement desmesurat de l'oferta. Tots els desastres urbanístics que es fan són llances en contra del turisme de qualitat que tothom assegura cercar. Sembla ser que no ens posam d'acord en com s'aconsegueix el turisme de qualitat. El Pla d'Ordenació de l'Oferta Turística, per exemple, és un autèntic desastre. No contem un Pla especial d'Ordenació de l'Oferta Turística per a Formentera... No parla per a res de l'oferta turística il·legal, que és un dels principals problemes que tenim. Per què no en parlen, d'això? Ara sembla ser que han pres mesures encaminades a aturar l'oferta il·legal, però és que la situació era escandalosa.

UNA COLÒNIA ESTRANGERA

-Vostè creu que les Directrius, al igual que defineixen els usos del sòl, haurien de definir la propietat del sòl? La propietat nacional o estrangera. Cada vegada hi ha més gent alarmada per la progressiva conversió de les Balears en un barri residencial alemany. S'ha de posar límit a aquesta tendència?

-És molt perillós parlar de posar límits a la propietat segons la nacionalitat del comprador, sobretot si tenim en compte que són ciutadans de la Unió Europea i que la llei els concedeix la llibertat de circulació i de residència. Si jo puc comprar el que vulgui a Alemanya, no podem posar límits aquí. Jo entenc que a vegades la situació d'algunes zones de les Balears ens pot alarmar, però no hi podem posar cap límit a la residència d'estrangers. Seria molt perillós.

-No és un tema preocupant?

-No. Les persones no són el problema. El que s'ha d'aconseguir és definir correctament els usos del sòl i garantir la disciplina urbanística.

-El fet que el 98 per cent del sòl de les Balears sigui de propietat privada és general a tota Espanya?

-Que hi hagi una zona amb més culte que aquí a la propietat privada és difícil.

ELS ESPAIS PÚBLICS

-L'Administració ha de carregar amb la compra i manteniment dels espais protegits, o és un tribut que també han d'assumir els propietaris?

-Home. Seria més positiu que els espais preservats fossin públics. És la millor forma de garantir que estiguin realment ben protegits, i a la vegada seria la millor manera de no penalitzar els propietaris privats. A Formentera es parla ara de l'Estany d'es Peix i d'altres espais protegits. Jo som partidària que passin a mans públiques. Els espais protegits han de ser espais del poble.

L'AIGUA

-A les Hipòtesis de les Directrius, que és l'única cosa que

coneixem en aquests moments, el Govern diu que el territori és un bé limitat, i per això l'hem de preservar, i que l'aigua també és un bé limitat, però la podem comprar o la podem fabricar, i que el nostre creixement, per tant, no ha de venir condicionat per l'aigua...

-No hi estic d'acord. Vegem. Un conseller d'Eivissa va dir, ara tenim molta d'aigua, perquè ha plogut... Per molt que plogui, jo crec que l'aigua sempre s'ha de considerar un bé escàs i limitat, tot i que la puguem importar. Jo crec que és important conscienciar la gent perquè controlï el consum d'aigua. Sobre-tot a l'estiu. Els turistes han de saber que vénen a un lloc on hi ha poca aigua.

L'ECOLOGISME

-Les Balears són una de les comunitats on sembla que hi ha una consciència ecologista més arrelada i més generalitzada, que dóna contínues senyals d'alarma sobre les malifetes que es fan. Aquesta actitud vigilant, pot dificultar la consciència que, malgrat tot, som una de les comunitats amb major qualitat mediambiental?

-Jo crec que ens hem alarmat molt però amb motius de sobra...

Perquè s'han fet moltes barbaritats amb total impunitat. No és casual que hi hagi un moviment ecologista tan important. El partit que fins ara ha governat no ha tengut la més mínima sensibilitat cap als temes mediambientals. Ara el president Matas ha manifestat en qualche ocasió la seva preocupació per aquests temes. Però jo la vull veure amb fets, no només de paraula. És justificada la por que tenim a vegades que no es protegeixin suficientment els espais naturals, perquè així ha succeït a la pràctica. Mira Ses Salines. Encara estan a l'aire. Tenim una llei de protecció que no s'aplica i que està pendent d'un recurs d'inconstitucionalitat.

VIURE LA TERRA

-I quan el Govern diu que l'agricultura no és rendible i que per tant el sòl agrícola s'ha de convertir en sòl forestal i els pagesos en conradores de la natura, vostè què en pensa?

-Així pot ser sí que els acabarem d'eliminar! S'hauria d'ajudar els pagesos i potenciar la producció. Ara a Eivissa hi ha una Associació de Joves Agricultors que sembla ser que es tornen a interessar pel camp. Jo comprenc que és una feina dura i poc rendible. No es pot acusar els pagesos d'abandonar el camp, sinó les institucions d'abandonar-los a ells. No és un tema fàcil, però jo crec que s'ha de subvencionar la producció agrícola, no l'abandonament dels cultius.

-Quant a la indústria, sembla que hem optat per l'alta tecnologia. El Parc BIT sembla que és la projecció diversificadora de l'economia a la qual no hem pogut arribar amb la indústria convencional.

-De moment és un somni del president Matas i de qualche altre conseller. Jo pens que aquest projecte no ha de fer abandonar la necessitat de donar suport a la indústria més tradicional.

-Quant a l'ordenació, no ja del territori, sinó dels recursos educatius, es projecta enganxar Menorca i les Pitiüses a la Universitat balear a través dels nous sistemes de comunicació informàtics. Els satisfà aquesta proposta contra l'aïllament?

-És una mica perillosa. La videoconferència mai no pot substituir el contacte personal. Mai no pot existir un moviment estudiantil, una cultura de l'estudi, si els estudiants estan aïllats, tots sols davant l'ordinador. La gent s'apunta a sortir, sempre que pot. Quant a les extensions universitàries, les institucions asseguren que arribaran l'any que ve. Jo som més escèptica. Tenim clar que no podem aspirar a tenir cinc o sis facultats, però sí que a les Pitiüses i a Menorca es puguin cursar determinats estudis. També s'hauria d'ampliar el sistema de beques, perquè els joves puguin estudiar i sortir un poc de l'illa.

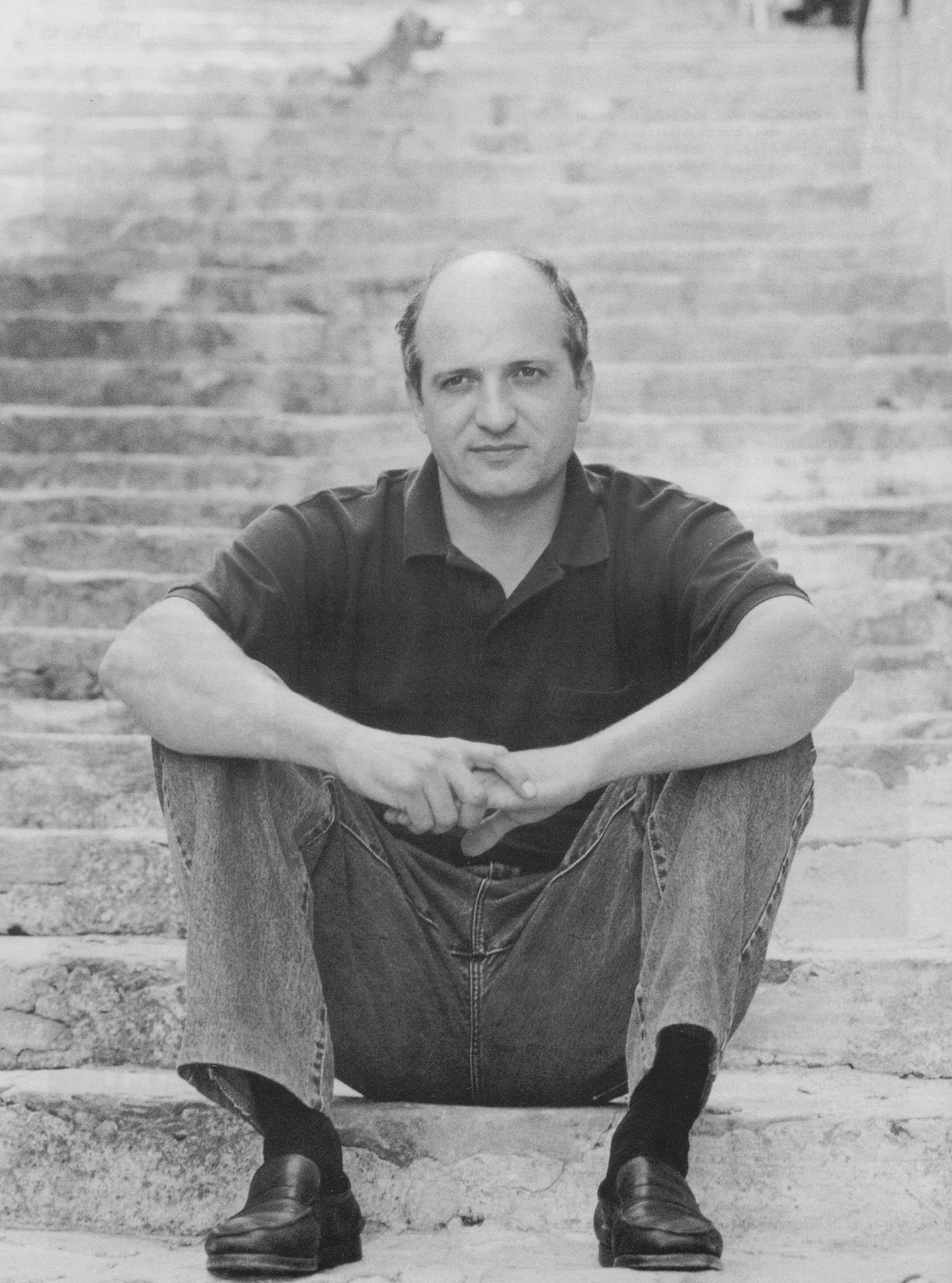
-En definitiva, què és per a vostè la qualitat de vida?

-Viure a Eivissa o a Formentera! Crec que a les Balears, a pesar

de tot, tenim una bona qualitat de vida. Això es nota més quan vius temporades fora. Quan jo estudiava a Barcelona estava enamorada d'aquella ciutat, però això no impedeix percebre que aquí tenim un espai amable a l'abast de tothom i molt pròxim sempre.

-Una qualitat de vida que s'ha aconseguit amb un model econòmic i d'ordenació del territori amb el qual discrepen. Quina és la seva alternativa?

-Preservar els espais, afavorir el transport públic, per raons de servei públic i mediambientals..., rompre l'estacionalitat que fa que els eivissencs hagin de viure la resta de l'any del que obtenen en els tres mesos d'estiu. Abans es podia fer. Ara ja no. És important trobar a les illes menors un equilibri entre l'efervescència de l'estiu i la solitud de l'hivern.

Un incert paradís

Entrevista a Antoni Mora

per Joana Maria Roque

Banyalbufar no és un lloc de pas. S'hi ha d'anar aposta. És un poble molt retratat als fulletons turístics que serveix per fer una propaganda general de l'illa. Llum, mar, muntanya, marjades, construccions tradicionals..., quan tot és tan meravellós, quan gairebé es viu en el paradís, es pot estar una mica embadalit i enlluernat. I no frissar, esperar que si algú vol alguna cosa s'adapti al propi criteri de la gent del poble, els habitants del paradís.

Ara per ara el seu batle, Antoni Mora s'ho pren així. No es deixa enlluernar per les ofertes fàcils que en teoria podrien dur molts de doblers i de llocs de feina al municipi. Si es vol conservar la bellesa del municipi -pensa- no s'ha de tocar res, sols recompondre el que es va destorbar en el passat. Amb el seu equip de govern intenta fer una ordenació del territori especial i sense presses, estudiar tots els racons, decidir què es vol i analitzar després si propostes com les del gran magnat Branson s'hi adapten o no.

Però Antoni Mora no és el batle del paradís. Ho és d'un lloc molt concret de Mallorca: Banyalbufar. Té devers quaranta anys, ha perdut la innocència, però no la utopia, i no dubta gens quan mira directament als ulls del seu interlocutor i planteja, però tenim o no tenim dret a decidir com ha de ser el nostre poble?

-Vostè s'ha fet "famos" per haver rebutjat o no haver deixat anar endavant un gran projecte d'urbanització del "magnat" internacional Branson. Quina era la proposta concreta? Què els oferien? I per quins motius ho varen rebutjar?

-Vostè dona moltes coses per suposades, que no són exactament així. En primer lloc no hi havia una proposta ferma ni un projecte clar. El que hi va haver varen ser propostes de fer un hotel i vint-i-cinc xalets de luxe a la finca de Son Bunyola qualificada com a terreny rústic però, en general, tot estava molt a l'aire. I el que no podíem fer nosaltres com a equip de govern era acceptar i donar per bona una espècie de declaració d'intencions sense haver desenvolupat abans el que havíem promès en el nostre programa electoral que era una revisió clara de l'ordenació i qualificació del sòl del municipi.

-I ja fan aquesta qualificació del sòl?

-Sí, i voldria explicar la nostra manera especial o particular de fer-la.

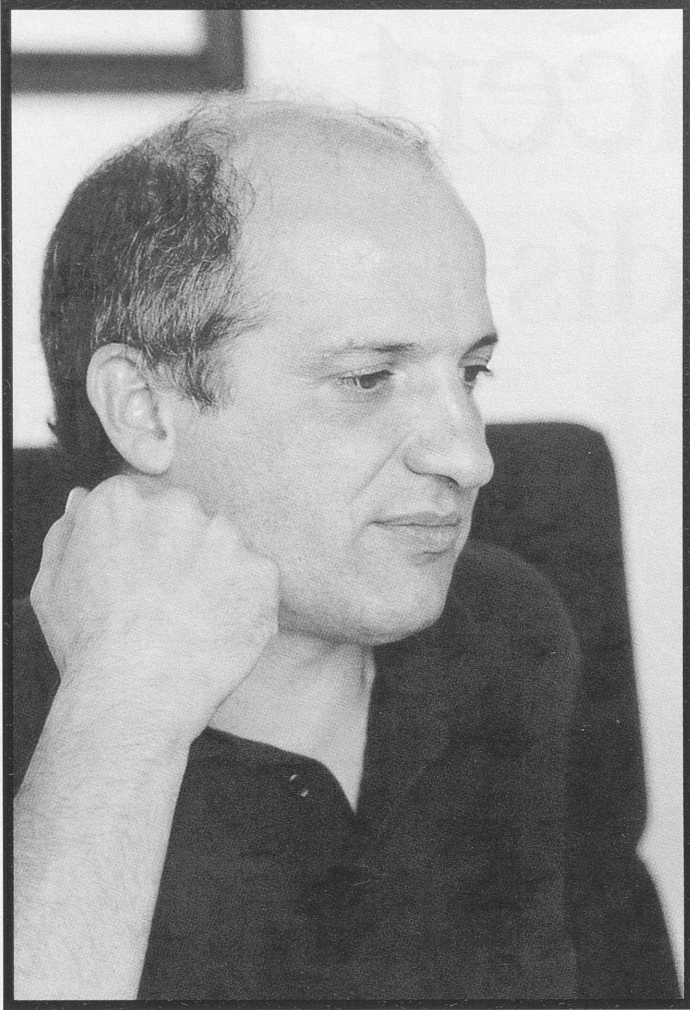
-Quan vàrem guanyar les darreres eleccions municipals i vàrem constituir un equip de govern, no teníem cap experiència de gestió. I llavors ens vàrem adonar que ens colaven avantprojectes de coses que no vàiem clares, així que vàrem decidir suspendre llicències a sòl rústic. Després vàrem nomenar un equip tècnic per fer una revisió de planejaments que, repetesc, no està plantejada segons els conceptes clàssics o tradicionals. Hi vàrem voler involucrar tota la gent que tenia alguna cosa a dir en el poble.

-Però també hi devia haver tècnics o arquitectes entre els que havien de revisar el planejament urbanístic de Banyalbufar.

-Clar que n'hi havia. L'equip tècnic del qual li parlava abans estava i està format per arquitectes, polítics i membres d'associacions cíviques i ciutadanes amb un programa que va per àrees i amb un calendari. Ens vàrem proposar fer en primer lloc la revisió del sòl rústic, al qual es troba la finca de Son Bunyola, propietat de Branson i que és l'objecte de la proposta de la qual tant s'ha parlat. La segona àrea és el casc urbà integrat pel nucli tradicional del poble i pel port d'Es Canonge. La tercera és la finca de Son Coll que té la qualificació de sòl rústic urbanitzable i és a mig fer, ja que en els anys setanta va venir una promotora amb grans promeses de salvar l'economia del nostre poble i després ho va deixar tot sense fer. I la quarta àrea és el pla especial de protecció de ses marjades.

-Aquestes quatre grans àrees s'analitzen totes juntes o d'una en una?

Antoni Mora a néixer el mes de novembre de 1957. És casat i té una filla. Va estudiar Electrònica Industrial i ha treballat a empreses de jocs recreatius i de sistemes de video-control. Es dedica a la política des de 1991, any en el qual es va presentar a una candidatura d' "Independents per Banyalbufar". Va estar a l'oposició durant quatre anys. Ara i des de les darreres eleccions municipals és batle en coalició amb el PSM.

-Una darrera l'altra. Nosaltres no som un municipi amb molts de mitjans i si volem fer les coses ben fetes les hem de fer a poc a poc i tot tenint en compte els nostres recursos. No podem frissar. Així que la proposta de Branson ens va sobtar una mica. No era el moment.

EL SÒL RÚSTIC

-Així que de moment són a la fase o àrea de revisió del que és sòl rústic...

-Efectivament. El mes d'agost vàrem fer-ne l'aprovació inicial i després vàrem obrir un període d'exposició pública que, al principi havia de ser de 30 dies i després vàrem allargar un mes més, o sigui fins a 60 dies. Ara s'han d'estudiar les al·legacions i després farem l'aprovació definitiva.

-Per tant, mentre vostès estudiaven el sòl rústic va venir el senyor Branson amb una gran promesa i li varen dir que esperàs, que s'ho havien de mirar.

-Va ser més o menys així. Ja li he explicat abans que a Son Coll també hi va haver grans promeses de "salvar la nostra economia" en els anys setanta i ara mateix hi ha una urbanització bastant desastrosa.

Així que primer hem de poder ordenar el territori i després veure si els projectes que ens presenten s'hi adapten o no. Hem de tenir en compte que Branson supedita la inversió o suposada inversió a la construcció de vint-i-cinc xalets.

-I, de moment, què té aprovat?

-Dos xalets, té. Son Bunyola és una possessió i una cosa és el canvi d'ús de les cases i una altra tot l'entorn. Ho volem veure clar i preservar el caràcter de Banyalbufar, però això no vol dir que haguem tancat del tot les portes al projecte. I a més a més, l'únic que podria tenir interès a construir a Banyalbufar no és el senyor Branson. Poden venir altres urbanitzadors amb propostes semblants i han de saber què els oferim, o sigui com volem que sigui el nostre territori. Ho entén o no?

-Deduesc que vostès primer volen organitzar Banyalbufar i veure després si les propostes exteriors s'hi adapten. Continuem. Hi ha una certa polèmica sobre les inversions estrangeres a les Illes. Com la veu?

-Jo no som dels que pensen que tots els estrangers són iguals. Però a l'hora de preservar el territori i el caràcter tradicional de les nostres construccions, els problemes que a vegades es plantegen són molt simples. Si no coneixen els nostres costums desvien, per exemple, els sistemes tradicionals de conducció d'aigua o tanquen camins i això el que fa es crear climes d'histerisme o de tensió que s'haurien d'evitar. El tema no és sols preservar el caràcter tradicional de les construccions, sinó també els costums i la convivència. Però, el nostre motiu per "aturar" entre cometes el projecte de Branson no és aquest, sinó que pensam que, des de l'Ajuntament hem de poder decidir què volem i després veure si els projectes que ens presenten -el senyor Branson o un altre- s'hi adapten o no. El plantejament no pot ser a l'enrevés.

-O sigui, això no és David i Goliat com a vegades ha pogut semblar.

-No. El motiu nostre o de l'equip de govern és seguir la tònica general o la suposada tònica general de tots els que som responsables de la gestió d'un municipi que vol preservar el territori. Això és el que diuen, ara per ara totes les institucions a Mallorca o a les Illes en general.

El que passa és que nosaltres no sols ho diem, sinó que també ho feim i no deixam construir allà on no està construït, ja que la construcció normalment destrueix el medi ambient i la natura. Per ventura és un poc doïut dir-ho d'una manera tan simple però és que no m'agraden les grans frases o paraules buides de contingut.

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

-Em ve a la memòria un concepte que està molt de moda d'ençà de la Cimera de Río que és el de "desenvolupament sostenible".

-Sí. I que ningú no sap molt bé què vol dir. Crec que si es comença per tenir una normativa proteccionista, es pot aplicar el concepte de desenvolupament sostenible. Però si no es té un control sobre el territori, és molt difícil fer-ho.

Vull dir que si fuig de les mans el tema urbanístic -que és una cosa que sol passar- aplicar aquest concepte de desenvolupament sostenible en abstracte no du enlloc. I tenim exemples arreu de la nostra comunitat. Sempre s'hi és a temps per parlar de "desenvolupament sostenible" si abans se sap què es vol...

-I a Banyalbufar ja se sap el que es vol?

-Hi ha una cosa que voldria dir i és que el planejament urbanístic és totalment restrictiu quant a edificacions de nova

planta i, a la vegada el que es fa és aplicar una figura que amb les normes anteriors no es podia fer que és el "canvi d'ús" de les edificacions existents. Això què vol dir?: que una possessió que té ús exclusivament agrícola es pot reconvertir en ús turístic, que és el tema que ens atreu. Turístic o un altre. S'hi podria fer un hospital, un geriàtric... I a més a més augmentar en un 25 per cent l'edificació existent.

-Això també pot ser a l'enrevés, o sigui, que una zona urbanitzada o en procés d'urbanització es reconverteixi en més protegida?

-És que ara només estudiem el terreny rústic i és molt limitat. Parlem de vuit o deu possessions o finques a les quals s'hi troben vuit o deu cases. No hi ha res més. Bé, però també hem de tenir present el tema de Son Coll del qual li parlava abans. És una finca qualificada com a terreny rústic i que no sé, d'entrada, com arribarem a ordenar-la, si aplicarem criteris restrictius o si intentarem incentivar la construcció perquè s'acabi. Com a opinió personal pens que millor seria la segona opció. Fins i tot des de l'Ajuntament es podria incentivar la construcció per facilitar llocs d'habitatges a uns preus assequibles i no tan cars com els que hi ha ara, que són una passada. En aquests moments s'han de tenir molts de doblers per poder comprar una casa a Banyalbufar.

-Ara per ara i com a batle, com veu les perspectives generals del futur del municipi?

-D'entrada crec que està clar que és una combinació entre un lloc de segona residència i l'activitat econòmica dels comerços que s'estableixen aquí, però això és bastant més complicat.

-I l'activitat agrícola, ja està perduda?, es vol intentar reactivar-la?

-Jo tenc una visió més aviat personal d'aquest tema. Fa poc temps que som al Consistori com a batle i la veritat és que no som un professional de la política. Però bé, crec que el tema d'aprofitar o recuperar cultius, a poc a poc s'ha de fer. De totes maneres seria un tema excepcional que, de cop i volta Banyalbufar es reconvertís en una zona agrícola, ja que la tendència general de la comunitat no és aquesta. Però, d'entrada a l'Ajuntament tenim una idea que no sé si és una utopia i que consisteix a recuperar el cultiu de la malvasia. No li puc dir quants de llocs de feina pot suposar això. Seria un cultiu molt casolà i, de fet ja hi ha una possessió que és Can Picó a la qual, des de fa sis anys sembren malvasia amb una producció regular, encara que no estigui comercialitzada, amb uns resultats sorprenents. A part d'això hi ha devers vuit particulars que també s'hi dediquen. Jo també hi estic ficat, amb la menor producció de tots. Sols tenc 96 peus i la mitjana normal són 350 o 400 peus de raïm sembrat, llevat de Can Picó que en té gairebé 600. És evident que les produccions no poden ser molt grosses, no es poden utilitzar tractors. I, d'entrada, en el pressupost municipal d'enguany hi ha una partida destinada a recuperar el cultiu de la malvasia.

-De quants de doblers?

-Cent-mil pessetes.

UN POBLE PETIT

-I quin pressupost té Banyalbufar?

-Bé. Un dels problemes més importants amb el qual ens vàrem trobar quan vàrem arribar, va ser que les comptabilitats no estaven fetes d'ençà l'any 92 i ara una empresa de Barcelona ho fa amb la complexitat que tot això suposa, però vaja, el nostre pressupost és de devers 56 milions de pessetes, més o menys.

-La qual cosa els deu suposar problemes importants a l'hora de pensar en el futur del municipi.

-Clar. Pensi que sols tenim un municipal per a tot Banyalbufar i jo mateix sovint faig els meus escrits a màquina o a l'ordinador. Hi ha poca burocràcia a aquest ajuntament.

-Vostè es va presentar per una candidatura que es deia "Independents per Banyalbufar". Aquesta manera de fer política, com a independents per a un poble, no els pot automarginar d'una política d'ordenació del territori conjunta a Mallorca?

-Això seria com tancar-te dins una casa i no dedicar-te més que a arreglar-la. I la nostra política municipal ha de ser per dur el màxim de recursos i donar el millor benestar al poble. Aquesta és la màxima que té tothom que estigui al capdavant d'un ajuntament.

En el tema més important per al poble, que és el del medi ambient, jo crec que estam perfectament integrats en la tendència general de la comunitat que és preservar el territori i el paisatge. Vull dir que es pretén que vengui un turisme de qualitat precisament per mor dels nostres indrets o paratges. Fins i tot fa poc el nou conseller de Medi Ambient va anunciar que l'espai de la Serra de Tramuntana s'ha de tractar com una cosa a part. I els ecologistes, entre ells Greenpeace, diuen que el tema pendent de Mallorca és la preservació de la Serra de Tramuntana. O sigui que el que feim està en total sintonia amb la tendència general.

Ara que, també entenc que quan s'aturen els peus als que es dediquen al temes especulatiu hi hagi reaccions com aquestes. I esper que en el futur es reconegui que el que s'està fent en el municipi de Banyalbufar, preservar la natura, és el millor camí, o el menys dolent que es podria fer.

-Hi ha una teoria segons la qual els municipis que allotgen pocs turistes, però "preserven" el paisatge i el medi ambient haurien de rebre certes compensacions econòmiques. Com pensa que s'han de situar aquests municipis amb menys recursos econòmics dins el context general de Mallorca?, han de tenir unes compensacions?

-El que veig és que a les ofertes generals que es fan de Mallorca a cada temporada turística precisament el que es ven és la imatge de la Mallorca verge i de la Serra Tramuntana. I pobles com el nostre tenen aquest atractiu perquè són així. No crec que ens anàs bé que, per exemple a un planejament general de la comunitat es digués que ens convendria més que hi hagués dos aparcaments per autocars o no sé què més per tal de tenir més funcionaris. De totes maneres no crec que haguem de quedar al marge d'una ordenació general, però que ens deixin ordenar el nostre poble.

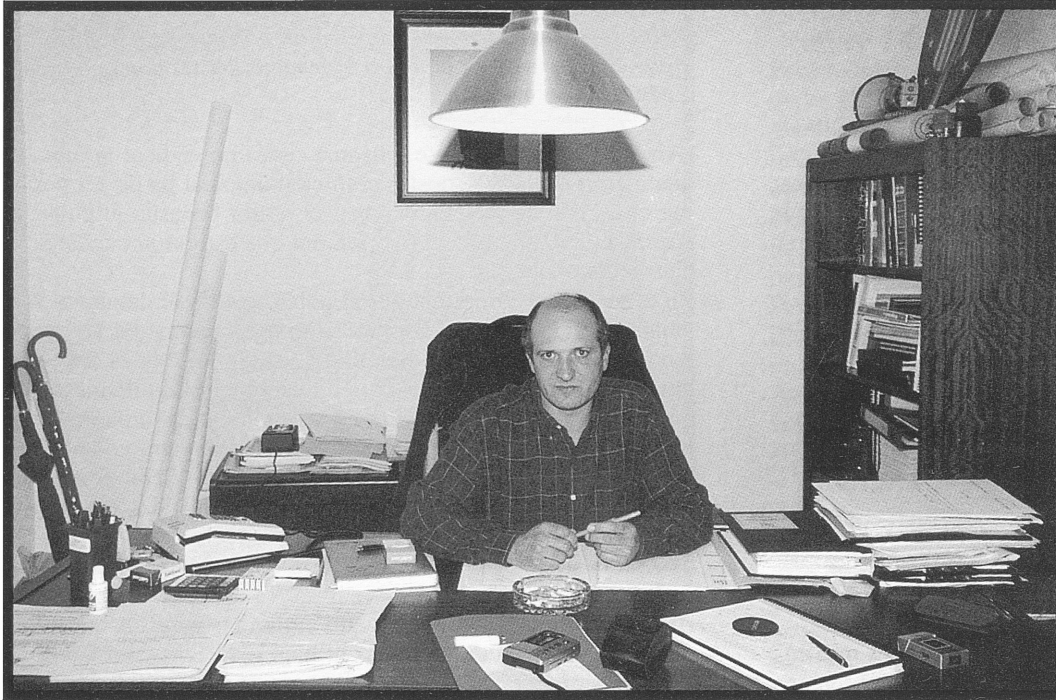
-Hem parlat fins ara del que ha tengut més repercussió que és el projecte Branson i dels seus primers treballs per ordenar el "sòl rústic"...

-Sí. Son Bunyola, que és la finca del famós projecte, i el sòl rústic en general és el que, fins ara, ens ha preocupat més,

però les altres àrees han quedat una mica a l'aire a aquesta entrevista, encara que ja li he explicat per damunt que Son Coll és una mitja urbanització que ja veurem com acaba. També hi ha el tema dels nuclis urbans, el de Banyalbufar mateix i el d'Es Port del Canonge en els quals voldríem que es respetassin les construccions tradicionals i que es poguessin restaurar. A més a més tenim previst fer un pla especial de les marjades.

EL PLA ESPECIAL DE LES MARJADES

-Com serà aquest pla especial de les marjades? Ja tenen pensades les idees bàsiques?

-Sobretot volem preservar els marges, i la Universitat fa un catàleg dels espais marjats. Aquests marges signifiquen tota una cultura, una manera d'aprofitar els recursos, de respectar la natura i de treure profit dels conreus. Són gairebé monuments de la manera de fer d'aquest poble.

-Mayor Zaragoza, el president de la UNESCO va suggerir que la sardana es convertís en Patrimoni de la Humanitat. No ho podrien ser també els marges de Banyalbufar?

-La nostra idea general va per aquí. S'ha de fer una valoració econòmica i s'ha de demanar el que sigui necessari per conservar-los i no sols com a un atractiu turístic, sinó també com a un monument, una manera de ser d'un poble. No es poden esbucar per fer noves construccions.

TENIR UN CA SEVA

-O sigui, en general, es rebutja la possibilitat de fer noves construccions a Banyalbufar?

-Jo no he dit això. Crec que el poble ha de créixer i la gent ha de poder tenir un ca seva. I ens hem plantejat fins i tot la possibilitat de fer habitatges de tipus social a aquesta urbanització a mig fer que és Son Coll, però al poble no pot ser. I no

crec que suposi res de positiu obrir la possibilitat per especular amb el valor dels solars. Val més mantenir el valor de les cases que, com ja li he dit abans, tenen uns preus prohibitius per a la gran majoria. Si no fos així, el mateix Branson no hauria presentat el seu projecte.

-Tornem al principi d'aquesta entrevista. Si no ho he entès malament; no és que vostès hagin dit que no al projecte de Branson, és que ho volen veure més clar.

-No ens hem tancat ni ho hem rebutjat, però el que no volem és que s'encaramel·li la gent del poble en un projecte de molta feina i molta activitat econòmica que, finalment, acabi en no-res. En resum, li puc dir que sí, que volem les inversions, però quan el projecte estigui clar i s'adapti als nostres planejaments.

-Vostè ja ha dit abans que fins ara sols han aplicat el seu programa electoral, però la seva decisió respecte a la proposta de Branson -inesperada- com creu que ha estat rebuda?

-Pens que la majoria hi està d'acord. Ningú no ha dit el contrari. I tampoc no crec que l'ordenació del sòl rústic que ara feim sigui contrària al que vol el poble. Estudiarem les al·legacions i després ja veurem si la proposta de Branson hi cap o no.

-Al marge dels interessos urbanístics, quan parlem de la gent de Banyalbufar, de quantes persones parlem?

-Aquí tenim devers 520 habitants dels quals 250 hi viuen durant tot l'any. I, si afegim les places turístiques, a l'estiu poden ser devers 1000. Així que, ens coneixem tots i, a la llarga, sabem què volem.

-Vostè té una certa fama de "pesemero", vull dir de persona propera al PSM.

-Ja m'ho han dit, ja. I jo no tenc res en contra d'aquest partit polític, però, a vegades, quan a Mallorca s'empra aquest terme pareix com si es parlàs de "cumbaya" o de "no serem moguts" i pens que ara per ara, el que cal és reaccionar i saber actuar davant la realitat que ens envolta amb plantejaments actuals i no de fa 15 o 20 anys.

-En què han canviat els seus plantejaments en aquest darrers 15 o 20 anys?

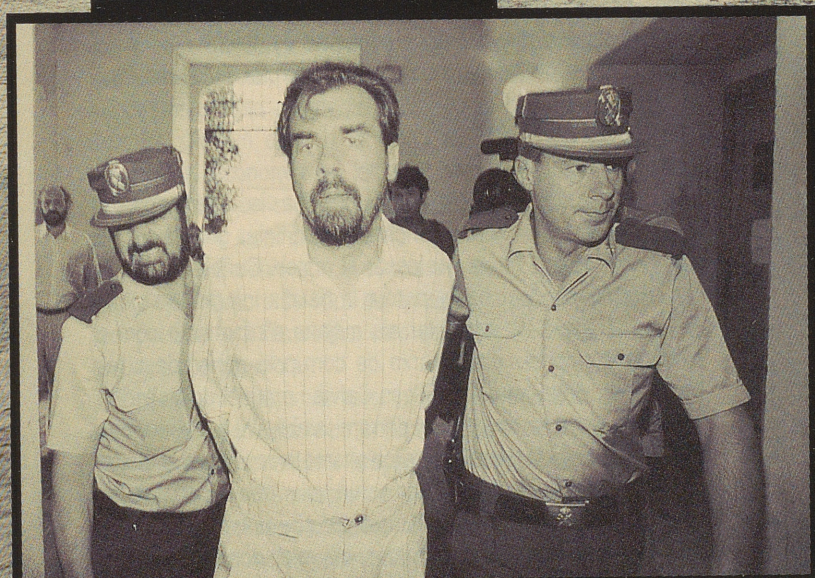
-En general pens el mateix... però, per ventura hi he posat call i reaccion d'una altra manera davant certes coses. M'ho mir d'una manera més reposada, som menys visceral. I no és el mateix estar a l'oposició que a l'equip de govern, però, sigui com sigui, continu pensant que el més important és preservar la natura i, sobretot, la que tenim més a prop, i que hem de tenir una sensibilitat respecte al que ens envolta. Els doblers no ho són tot.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

La rehabilitació, objectiu prioritari del Govern

(pàgs. V i VI)

**Cròniques
negres per a
la premsa
groga** (pàgs. VI i VII)

**El balanç
mediambiental
s'introdueix a
l'Evolució
Econòmica**

(pàg. IX)

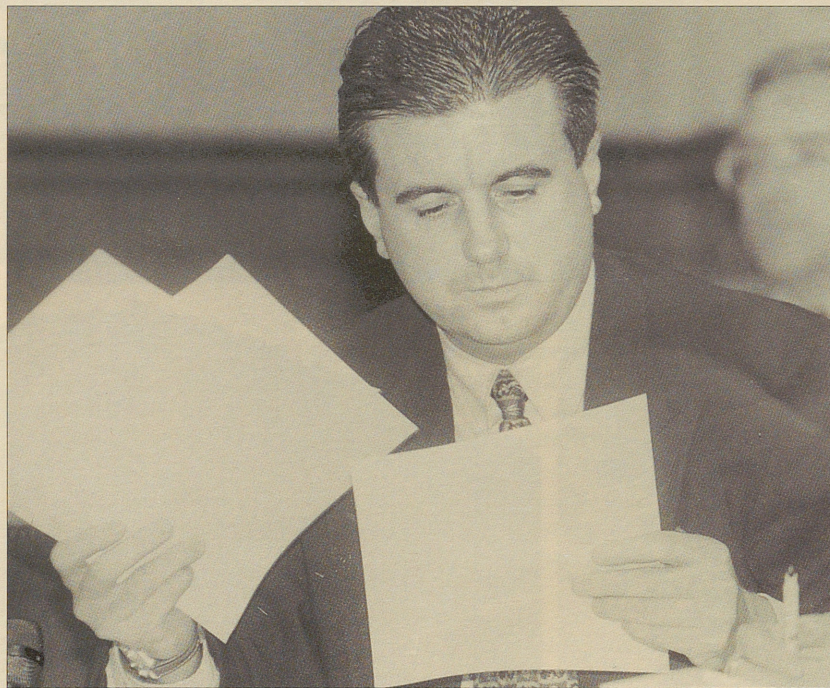

La crisi del PP escalfa el Parlament i el debat polític

La llarga crisi del PP a les Balears no sembla haver-se acabat amb el congrés regional que va elegir Joan Verger com a president del partit. En el Debat sobre l'Estat d'Autonomia l'oposició acusà el president Matas de continuar amagant les raons de la dimissió del seu antecessor i de mantenir el Govern en una total inoperància. Per contra el cap de l'executiu afirmà que la situació és normal i demanà suport per dur endavant el pla estratègic de competitivitat que ha de modernitzar les Illes de cara al segle XXI.

S.V.

La crisi del PP que es desencadenà l'estiu de 1994 a causa de la dimissió de l'expresident Cañellas encara no s'ha tancat. Almanco aquest és el parer de l'oposició que va acusar el president Matas de ser al capdavant d'un govern inestable, fruit -com la junta regional del partit- del repartiment de càrrecs entre els "barons" populars. Jaume Matas ho nega rotundament. Es creu víctima d'una campanya contra la seva imatge que desvirtua un missatge que pretén ser radicalment diferent. Insisteix una i altra vegada que és al Govern per complir el programa electoral del partit, és a dir, "per fer feina". Aquest és, si més no, l'eslògan que més s'estima, que més ha repetit des que és al Consellar de la Mar: "anar per feina", tal com va reiterar el divendres, 11 d'octubre -quan el calendari era a la meitat del

Jaume Matas.

camí entre el congrés del PP i el Debat sobre l'Estat de l'Autonomia -dia en el qual el Consell de Govern aprovà en una sola sessió catorze decret, sis projectes de llei i dos plans territorials. Dies després ho intentà de bell nou al Parlament, quan explicà fil per randa les actuacions més immediates del govern que presideix. Que els partits de l'oposició criticassin el discurs era d'esperar, però no tant que ho fessin des dels corredors i també des de l'hemicicle, en el moment de les votacions, alguns destacats membres del grup popular.

EL PP COM A PROBLEMA

El problema continua essent, per tant, el partit i el grup parlamentari. L'expresident Soler topà obertament contra unes estructures organitzades per i per a Gabriel Cañellas, qui des de la creació d'Alianza Popular a les Illes n'havia estat el líder indiscutible. Ningú no podia sospitar fa un any que Joan Verger, l'etern segon de la fila i rival de Cañellas, pogués presidir el partit regional de la mà del canyellisme. Només una successió de conflictes interns i, sobretot, del frustrat intent del democratacristià Cristòfol Soler de fer una revolució dins del partit, va provocar la sorprenent aliança. El resultat, vista la composició de la nova executiva regional, és enfora d'oferir la imatge d'integració. Tots els mitjans de comunicació varen coincidir a afirmar que el triomfador del congrés havia estat de bell nou Gabriel Cañellas. Joan Verger diu públicament que no és així, que la unitat del partit és indiscutible i que, per tant, assumeix la presidència regional "amb tota la il·lusió del món" per reforçar el nivell democràtic del propi partit. Però privadament deixa entendre altres coses, sobretot la por de perdre la majoria a les pròximes eleccions.

Per a l'oposició la imatge d'unitat que ha volgut donar el PP balear és irrellevant davant l'evidència d'una crisi profunda que continua bufant sobre el principal partit de les Illes. Una crisi que ha escalfat les tertúlies polítiques que cada dia bufen notícies o rumors sobre picabaralles internes o sobre les influències de Cañellas. En alguns casos són públiques i notòries, com les dels diputats i frustrats consellers, Joana Vidal i Mari Tur, però en altres són més soterrades. Els vergeristes continuen organitzats a la seva manera, mentre que Soler -que no va poder presentar una llista pròpia- continua treballant per formar un corrent intern prou fort com per poder ser decisiu en pròxims congressos o confrontacions electorals. També el president Matas es veu forçat a fer més feina de partit del que seria convenient per poder atendre les tasques de govern i el mateix passa amb els presidents insulars de Menorca i de les Pitiüses.

LES CLAUS DE LA CRISI

Potser no s'arribin a conèixer mai totes les claus de la crisi del Partit Popular a les Balears, encara que en línies generals sí se sap -almanco així ho va confessar el mateix Cañellas- que va ser originalment "per haver perdut la batalla informativa", des del moment que va aparèixer als mitjans d'informació com a presumpte culpable d'una xarxa de corrupció generada a les Illes durant el seu mandat. El cas Calvià i el túnel de Soller en són, per tant, la causa, però al darrera també s'hi pot veure una profunda crisi de la dreta que cerca alternatives vàlides al model econòmic actual. Cristòfol Soler es va voler desvincular de les possibles responsabilitats polítiques del seu antecessor en els casos de corrupció i, a més a més, va voler donar una passa endavant cap a la modernització d'un partit que vol aglutinar tot el centre-dreta de les Illes. Jaume Matas, el tercer president en el termini d'un any, és presoner de tota aquesta herència: ha de dur endavant la modernització promesa per Soler però sense traïr la confiança de Cañellas ni tampoc -ara- la de Joan Verger qui, per si mancàs alguna cosa, s'asseu en el mateix Consell de Govern, just davant de José Antonio Berastain, el conseller de la Funció Pública a qui s'ha fet fora de l'executiva regional de la qual n'havia estat el secretari general.

UN GOVERN FRÀGIL

La situació és prou complicada com per justificar els atacs fets pels portaveus de l'oposició contra les propostes de Matas durant el Debat sobre l'Estat de l'Autonomia. La inestabilitat política posa de relleu una fragilitat que, teòricament, seria fàcil de vèncer a les urnes, però per a les eleccions encara manquen tres anys i això és massa temps per sotmetre el Govern a un continu estira i amolla. Sempre hi ha la possibilitat d'un tràns-fuga que, en un procés invers al de les passades legislatures, donàs la majoria a l'actual oposició, però aquesta és una probabilitat que cap partit no vol admetre obertament. I mentre, el president s'esforça per demostrar en el Debat que durant els seus quatre mesos de mandat s'havien arranjat importants traspassos de competències, com la Universitat i l'Insero, així com també s'havien donat passes molt importants en matèria educativa, de sanitat i d'inversions públiques. Igualment parlà del nou finançament autonòmic i, per què no?, de la proposta de règim especial. Va anunciar molts de projectes, com l'establiment d'un fons de cooperació intermunicipal i un pla de desenvolupament rural. També va explicar com actuaria a cadascun dels sectors econòmics de les Illes per garantir-ne la prosperitat: diversificació, desestacionalització, rehabilitació... passa a passa va anar desenrotllant el seu programa d'actuació immediata en un intent de mostrar-se creïble davant les càmeres de televisió que retransmetien la sessió.

DIRECTRIUS TERRITORIALS I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Segons Jaume Matas la política del Govern seguirà el mateix programa que inspirà l'anterior president. Si més no -va dir- els treballs sobre les directrius territorials mantenen el calendari previst i, pel que fa a la política lingüística, va mostrar-se decidit partidari de fomentar l'ús del català i de les "modalitats" de cada illa encara que dins d'un clima de convivència que eviti la confrontació social. "Tot això, va dir, no és nou, sinó que respon als criteris del pla estratègic de competitivitat que marquen la línia del Govern des de fa molts anys", un pla que pretén dinamitzar l'economia de les Illes més enllà del monocultiu turístic actual, un model que segons Jaume Matas ha estat positiu a pesar que no tot són flors i violes perquè "tot i que és cert que les Balears són al capdavant de l'Estat en renda per càpita i en nombre de llocs de feina, hi ha problemes laborals, tant pel que fa a l'estabilitat com als salaris, i també hi ha una creixent marginació".

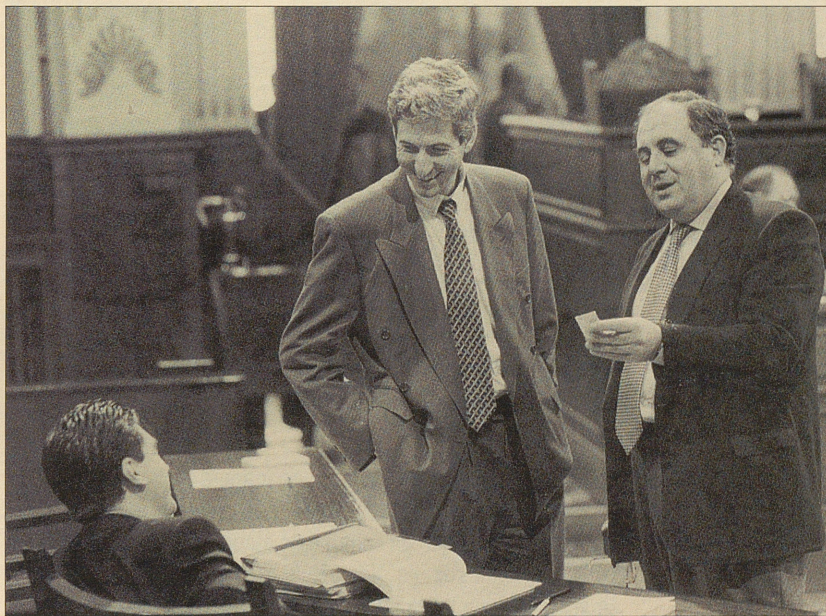
El president Matas va voler allargar la mà, amb les seves paraules, a la col·laboració entre els diferents partits en tot allò que signifiqui donar una resposta als reptes de futur de la societat balear. Va reconèixer públicament, davant el Parlament, la crisi del seu partit però va afirmar que la resta de forces polítiques tampoc no podien presumir d'estabilitat. Va dir també que per dur endavant les reformes que requereix la societat balear calia un ampli consens. En aquest sentit, les propostes del president Matas, com les que fa un any va fer l'expresident Soler, presumeixen un canvi de rumb dins de la dreta mallorquina que precisa del suport, tot i que sigui un suport molt crític, de tot el ventall parlamentari. Però és un canvi del qual els partits de l'oposició desconfien. D'altra banda és evident que tampoc ells no han estat capaços d'il·lusionar els ciutadans a través del pacte de progrés del Consell Insular de Mallorca que, enmig de

la seva pròpia crisi, encara és lluny de desenvolupar tot el seu potencial.

Així les coses el panorama polític de les Illes se situa davant una tardor on a l'escalfor política s'ha d'afegir l'escalfor sindical. També per això el president Matas ha fet una proposta de pacte per a l'ocupació que, en el darrer extrem, és una convidada al diàleg social entre el Govern, les patronals i els sindicats. Un diàleg difícil, perquè es troben davant una conjuntura prou conflictiva motivada en gran mesura pels criteris de convergència de Maastricht i la seva peculiar incidència sobre les Balears, que no és, precisament, la més adequada per dur endavant polítiques socials de caire progressista. Però aquest pacte, com altres propostes de l'executiu balear -en concret el fons de cooperació intermunicipal, el pla Mirall per a la rehabilitació de centres històrics i el desenvolupament de les directrius territorial, poden servir de base per a una discussió més serena de la realitat social i econòmica de les Illes. El problema és que aquest debat no es faci al Parlament, sinó al carrer o als despatxos.

UNA TARDOR CALENTA

Al capdavant, però, rera l'apassionament d'una tardor evidentment calenta, la major part de forces polítiques manifesten el

desig de superar la inestabilitat actual, ganes de poder oblidar o deixar de banda el passat. Però, dissortadament, els desitjos són enfora de les realitats perquè l'ombra de les causes sobre corrupció política impedeixen una major tranquil·litat. En el Debat sobre l'Estat de l'Autonomia la paraula corrupció va ser la que més es va emprar, sobretot per part de l'oposició, però també del president Matas per a qui aquest tema és un "boomerang" que es torna contra els acusadors. El debat va tenir moments d'autèntica confrontació ideològica, però varen ser els menys. Guanya el cos a cos. D'aquesta manera era difícil arribar a acords de col·laboració, d'aquesta manera el consens és cada vegada més enfora, a l'espera -potser- que les sentències dels tribunals forcin les decisions polítiques que per altra via ara mateix semblen impossibles.

Al Parlament també hi ha temps per conversar.

Divisió d'opinions en el Parlament Balear sobre el nou sistema de finançament autonòmic

Segons el conseller d'Economia, Antoni Rami, el nou finançament autonòmic incrementarà els ingressos en prop de quaranta mil milions de pessetes entre el 1997 i el 2001, i el que és més important, reconeix el criteri poblacional i la corresponsabilitat fiscal. Els socialistes s'oposen al nou model perquè, diuen, neix viciat per un pacte forçat entre el Govern i CiU, i perquè, endemés, és insolidari. Per contra la resta de partits de l'oposició creu que és una passa positiva encara que li fa molts de matisos.

ONA

Antoni Rami,
conseller
d'Economia.

El conseller d'Economia, Antoni Rami, es va estrenar davant el plenari del Parlament balear amb una compareixença voluntària per explicar el pacte sobre finançament autonòmic que s'acabava de signar a Madrid entre el Govern i la major part de les comunitats autònomes, al qual, no obstant això, s'hi oposen les governades pel PSOE. Segons el conseller, el pacte no és tan positiu com hom hagués volgut, però sí estableix un sistema fonamentat en la corresponsabilitat fiscal, a partir de la cessió del trenta per cent de l'IRPF (que començarà a vigir a les Illes quan al 1998 es traspassin

les competències educatives) i, de manera molt especial, en el respecte als criteris poblacionals que a València es comprometeren a defensar les comunitats autònomes de l'arc mediterrani. En total, segons els càlculs presentats davant el Parlament, la Comunitat Autònoma podrà rebre fins el 2001 prop de quaranta mil milions de pessetes més que pel sistema anterior.

El Govern balear ha presentat aquestes xifres com el resultat d'una bona negociació. El fet de ser a Madrid un govern del Partit Popular ha facilitat les coses, segons el conseller, "perquè ha permès acabar amb una discriminació que s'ha mantingut al llarg dels darrers dotze anys de mandat socialista". Rami va reconèixer que el 1992 es va produir un apropament de postures però que va ser notòriament insuficient. En canvi, va dir, el nou sistema permet situar les Balears en una posició que ja s'aproxima a la mitjana de l'aportació estatal per habitant. Mentre que en el conjunt espanyol els ciutadans reben 56.000 pessetes anuals a través de les comunitats autònomes, a les Illes la xifra és encara de només 42.000.

Tot i això, després dels avanços aconseguits tant amb el nou model de finançament com amb els traspassos de les competències universitàries i de serveis socials -que el Partit Popular

ha qualificat de suficients i de molt superiors a les oferides pels socialistes- el conseller Rami va confessar no sentir-se plenament satisfet i va donar una passa més en la seva argumentació autonòmica per reivindicar una unitat d'acció entre tots els partits del ventall parlamentari illenc per donar suport a la proposta de règim econòmic i fiscal especial per a les Balears que ja és al Congrés de Diputats i que es debatrà a Madrid a principis de l'any que ve.

A FAVOR AMB MATISOS

Tots els partits de l'oposició varen qualificar el pacte sobre el sistema de finançament autonòmic com a positiu, a excepció del PSOE que s'hi oposà radicalment, si bé plantejaren moltes matisacions. Segons la portaveu d'UM, Maria Antònia Munar, els acords continuen discriminant les Illes ja que mantenen un desigual finançament per càpita i no es tenen en compte els dèficits infraestructurals històrics que pateix la nostra comunitat. Per a Pere Sampol, del PSM -els nacionalistes són partidaris d'un concert econòmic que substitueixi els pactes- el sistema oblida que a les Balears també hi ha un índex molt alt de pobresa a pesar de la seva teòrica alta renda per càpita i, endemés, es demana sobre "quina quota de solidaritat es pot acceptar amb les altres comunitats sense posar en perill l'economia productiva de la nostra". Finalment, Eberhard Grosske, després d'haver reconegut que el nou finançament superava la fase juvenil de les autonomies i les feia entrar en una etapa més adulta a causa del principi de la corresponsabilitat fiscal, mostrà la seva preocupació per la manca de solidaritat que el sistema podria provocar entre les autonomies riques i les pobres.

EL PSOE OBERTAMENT EN CONTRA

Capítol a part, el PSOE s'oposa a un sistema que, en paraules de Francesc Triay, "neix viciat per un pacte entre el PP i CiU, fet d'esquena a les comunitats autònomes". Triay, a pesar de tot, reconeix tímids avanços en la corresponsabilitat fiscal però nega que el Partit Popular tenguí voluntat política de complir els compromisos, entre altres coses perquè -va dir- els números no surten. "Si suman tot el que diuen que rebran de més cadascuna de les autonomies -assegurà- ens trobam davant una autèntica orgia de mils de milions de pessetes, entre els quals s'hi compten els quaranta mil que suposadament pertanyen a les Illes". Segons els socialistes l'absència de xifres oficials que avalin els comptes i la substitució del consens entre les comunitats autònomes per un pacte partidista amb el nacionalisme català farà que el finançament autonòmic entri en un període d'inestabilitat que perjudicarà tothom.

DIVISIÓ DAVANT EL RÈGIM FISCAL

Quant a la proposta d'Antoni Rami sobre el règim especial -el mateix president del Parlament, Joan Huguet, va advertir el conseller que aquest no era el motiu de la seva compareixença- tant el PSM com Esquerra Unida varen demanar al conseller que "no mesclàs ous amb caragols", perquè una cosa era el sistema de finançament i altra ben diferent el règim, la proposta del qual - recordaren- ja va ser aprovada pel Parlament balear. Per la seva banda el diputat socialista, Francesc Quetglas, va ser més dràstic i va qualificar la proposta de règim de "fantasmada".

La rehabilitació, objectiu prioritari del Govern

El primer Consell de Govern d'octubre va aprovar entre altres molts decrets i projectes de llei el Pla Mirall, l'objectiu del qual és la millora de l'entorn urbà i l'afavoriment, amb aquesta acció, tant del sector turístic com del de la construcció. Si els comptes no fallen seran més d'onze mil milions de pessetes en tres anys els que s'invertiran entre les diferents administracions i la iniciativa privada en un projecte que pretén ser la síntesi del Pla d'embelliment de zones turístiques i de l'Objectiu-2 del Raiguer.

ONA

Immediatament després del congrés del Partit Popular l'executiu balear va decidir concentrar en un sol Consell de Govern tot un seguit de decrets i d'iniciatives parlamentàries mitjançant les quals poder reviscolar davant l'opinió pública. Sens dubte ja eren massa els mesos que el Govern, i el partit que li dona suport, havien romàs capficats a la crisi i, per tant, Jaume Matas necessitava un cop de timó per reivindicar un cert sentit de modernitat dins d'una dreta mallorquina que, econòmicament, ja no pot avançar pus a través del model que ha seguit fins ara. El projecte estrella, l'elegit per a la gran ocasió és, sens dubte, el "Pla Mirall", un ambiciós intent de rentar la cara als centres històrics de les Illes que pot significar una inversió superior als onze mil milions de pessetes aportades tant per les administracions públiques com per la iniciativa privada. Un projecte que beneficia tant el sector turístic, al cap i a la fi el patrimoni arquitectònic n'és un atractiu, com el comerç i, de manera especial, els constructors que, d'aquesta manera, troben en la rehabilitació una alternativa a l'ocupació de nou territori.

RECUPERAR EL PAISATGE URBÀ

El text del "decret sobre el pla extraordinari de recuperació i millora del paisatge urbà", batit com a "Pla Mirall", diu que el seu objectiu és "adoptar mesures per aconseguir la recuperació del paisatge, evitar el seu deteriorament i pal·liar els efectes de la contaminació visual que provoca l'edificació". Aquesta és una nova frontera que s'obre als municipis i als promotors privats per dur a terme operacions d'embelliment urbà i, fins i tot, de revitalització dels nuclis antics que, com és el cas de Palma, pateixen una forta degradació. Fins ara l'urbanisme era del tot expansiu, mentre que a partir del Pla Mirall el Govern creu que tindrà un important component de "portes endins", tal com s'explica en el programa d'actuació que inclou dos aspectes fonamentals: el primer, la recuperació i millora d'infraestructures i el segon, la restauració de les façanes dels edificis situats a centres antics i de tots aquells altres que situats a nuclis urbans tinguin més de vint anys d'antiguitat i un ús plurifamiliar.

El camp d'actuació del Pla Mirall és immens i, evidentment, seria fora de l'abast dels ajunta-

ments sense un finançament superior. Per això el Govern ha previst obrir una línia de cooperació que inclourà les conselleries de Turisme, Medi Ambient, Comerç i Foment, així com els consells insulars. En cada cas el Govern preveu una participació que sempre superarà el cinquanta per cent quan es tracti de fer o adobar infraestructures i el trenta per cent per rehabilitar les façanes, quantitats que en ambdós casos són vàlides per a les poblacions de més de dos mil habitants, però que se superaran quan els municipis on es facin les obres siguin inferiors a mil habitants o siguin del Pla de Mallorca i Formentera.

DOTACIÓ ECONÒMICA*

	Mitjana anual	Trienni
Façanes	700	2.100
Entorn urbà	2.000	6.000
Comerç	100	300
Neteja	200	600
Ciclovies	100	300
Altres (pendent)	650	1.950
Total	3.750	11.250

*Estimació dins escenaris de màxims.

REHABILITAR, UNA NOVA FRONTERA ECONÒMICA

La intenció és incentivar la millora urbana perquè, tal com va dir el president Matas a la seva presentació, "el Pla Mirall vol esser això: un mirall on ens puguem observar nosaltres mateixos i on ens veuran i jutjaran els visitants". Ja en el seu discurs d'investidura Matas apunta la conveniència de traspasar els interessos dels constructors des de les noves urbanitzacions, que consumeixen territori, a les rehabilitacions que refan els nuclis més envellits i els recuperen per a la societat. El moment per dur endavant aquest cop de timó és oportú perquè hi ha una consciència prou generalitzada sobre la necessitat de preservar l'entorn. De fet, hom pot veure com es restauren moltes cases tant a la part forana com als nuclis de població. A Palma, en concret, s'ha passat en pocs anys d'una quasi nul·la activitat

—llevat del cas del Puig de Sant Pere o de Sa Calatrava, sempre per iniciativa municipal— a una demanda prou considerable i, fins i tot, a moviments especulatius que esperen el "boom" de la rehabilitació per fer el seu negoci.

El Pla Mirall té antecedents. Un d'ells és la campanya de l'Ajuntament de Barcelona en coincidència amb les Olimpíades. Tothom recor-

Objectiu: la rehabilitació dels centres de les ciutats.

DOTACIÓ ECONÒMICA*

	Mitjana anual		Trienni
Façanes	700		2.100
	Govern	Ajuntaments	Particulars
Menys 1.000 hab.			
Pla de Mallorca	40%	20%	40%
Formentera			
1.000 a 2.000 hab.	35%	25%	40%
Més 2.000 hab.	30%	30%	40%

*Estimació dins escenaris de màxims.

DOTACIÓ ECONÒMICA*

Entorn urbà	Mitjana anual 2.000	Trienni 6.000
	Govern	Ajuntaments
Menys 1.000 hab.	65%	25%
Pla de Mallorca	a	a
Formentera	75%	35%
1.000	60%	30%
a	a	a
2.000 hab.	70%	40%
Més	50%	40%
2.000 hab.	a 60%	a 50%

*Estimació dins escenaris de màxims.

da l'eslògan de "Barcelona, posa't guapa" que va fer fortuna i que va permetre retornar els colors de la ciutat modernista al cromatisme de principis de segle. Però no importa traspassar el Mediterrani per trobar exemples. A les Illes mateixes el Govern impulsà el Pla d'embelliment de zones turístiques a través del qual s'han transformat la quasi totalitat dels nuclis urbans situats a vorera de la mar. Igualment es pot tenir en compte el precedent del Pla de modernitza-

ció hotelera i, sobretot, l'Objectiu-2 del Raiguer que ha permès, mitjançant les ajudes de la Unió Europea i del Govern balear, una multimilionària inversió privada.

CRÉIXER SENSE CONSUMIR TERRITORI

Aquesta és la intenció: promoure iniciatives que permetin activar l'economia sense consumir més territori. És el mateix objectiu ja previst a les hipòtesis de directrius territorials. El Pla beneficiarà tots els pobles, viles i ciutats i també -encara que segons ha anunciat el president seran objecte d'un capítol a part- el centre històric de Palma i Dalt Vila d'Eivissa que, per les seves dimensions, mereixen un tractament diferenciat. És, en

definitiva, una gran rentada de cara que, no obstant això, obligarà a activar les alarmes per evitar que en lloc de conservar el patrimoni arquitectònic aquest en sigui víctima. La Comissió del Patrimoni haurà de romandre vigilant, com també entitats com ARCA. El precedent del Pla d'embelliment de zones turístiques n'és un exemple. En general ha aconseguit millorar la imatge, però en la major part de casos s'ha fet una arquitectura clònica, és a dir, que s'ha repetit a totes bandes el mateix model i quasi mai no s'han tengut en compte la tradició.

En qualsevol cas, la qüestió és aconseguir que a finals de segle les Illes tinguin el canvi d'imatge que necessiten per oferir tant una millora de la qualitat de vida com de l'oferta turística. I, sobretot, la intenció és aprofitar un patrimoni immobiliari que en molts de casos té un alt valor cultural i que fins ara havia restat al marge de l'activitat econòmica i, també, de la voluntat política de les administracions públiques. Per tant, semblava que només era o és a l'abast de la picardia d'uns intermediaris que únicament tenen ulls per al mercat alemany. Amb el pla Mirall el Govern ha descobert una sortida econòmica que pot donar un gir important a l'activitat econòmica i prestar un servei sociocultural molt decisiu, però que també és, sens dubte, una espasa de doble fulla. Evidentment, serà el temps que s'encarregarà de glossar els avantatges d'aquesta iniciativa que, de moment, sembla poder satisfer tothom perquè el pitjor que podia passar era el que fins ara havia succeït: restar plegats de mans observant com el patrimoni cultural s'esbuca-va i desapareixia sense que ningú no hi posàs remei.

Cròniques negres per a la premsa groga

Mallorca ha estrenat la tardor amb una successió de crims horrorosos que han donat molt de gust a alguns cronistes locals, han contribuït a augmentar la punta de difusió d'alguns mitjans de comunicació i han permès que, excepcionalment, els temes de conversa de molta gent coincidissin amb els titulars de portada dels diaris.

La sang ven. I més la sang que brolla dels cossos espantats i innocents.

Gina Garcías

Amb les primeres pluges de setembre un metge alemany deprimí matà amb una injecció letal els seus dos fills petits a l'apartament on estiuaven devora la platja de Sa Coma. "La maté porque era mía" podria ser l'argument que l'alemany projectà a les vides dels seus infants, amb l'objectiu que mai no s'arribàs a complir la sentència judicial que havia donat la custòdia dels fills a la mare, acabada de divorciar del parricida. L'alemany va ser trobat per la Policia Local de Pollença als penya-segats de Formentor, d'on no s'havia atrevit a despenyar-se. La freda insensibilitat amb la qual matà els seus fills no li va servir per concloure dignament la perversitat del crim. Al final l'autocompassió el va fer desistir de fer l'únic gest que l'hauria salvat. La forta depressió que argumentà es convertí llavors en un gest de cinisme.

Pocs dies després tres drogoaddictes cremaren viva a l'abocador de fems de Capdepera una venedora de bitllets de l'ONCE després d'haver-la enganyat perquè els donàs quatre-centes mil pessetes de la recaptació de les paperetes de loteria.

Va ser una mort miserable i sòrdida, sobre la qual es delectaren alguns mitjans de comunicació i més lectors: "La muy guarra se retorció y movía las piernas" va ser la frase pronunciada per un dels criminals per descriure l'agonia, que destacaren alguns mitjans de comunicació sense cap consideració a la víctima, ni als seus familiars ni als ciutadans honests. Va ser un crim d'escenari i personatges llòbrecs: la víctima, una venedora d'escassa intel·ligència, amb cinc fills i el marit intern a la presó penant un delictes d'abusos sexuals. Els presumptes criminals: dos germans i un nebot amb múltiples antecedents penals i addicció a les drogues. Nul·la formació cultural, pocs recursos econòmics, misèria familiar, misèria mental i moral sense perspectives.

Els mateixos dies, un francès alcohòlic va ser detingut a Santa Ponça per maltractar els nins de la guarderia que regentava i de la qual n'era el propietari. La Policia Local de Calvià comprovà que havia lligat de mans i peus i emmordassat una nina perquè li molestaven els seus plors. Els veïns sentien sovint els gemecs dels petits, i també sabien que l'home anava sovint gat. Però fins llavors ningú no s'havia decidit a denunciar-lo. Les mares, la majoria treballadores d'hoteleria, varen dir -entre víctimes i culpables- que mai no haguessin imaginat que aquell home, que reconeixien com a alcohòlic i malhumorat- maltractàs els seus infants, als quals duïen a aquella guarderia perquè -onze mil pessetes al mes- era més barata que "las del Estado" -setze mil pessetes mensuals. Als pares, ningú no els va entrevistar. El centre, que funcionava des de molt abans sense permís ni condicions d'habitabilitat, va ser clausurat per l'Ajuntament de Calvià quan ocorregueren els incidents.

Al mateix terme de Calvià una mare desconeguda llançà el seu nadó a un contenidor de fems i el deixà morir. La policia i alguns mitjans de comunicació varen fer una crida als veïns

perquè denunciassin la dona. Poques vegades s'ha demanat a Mallorca que els ciutadans actuassin de delators, tot i que els criminalistes saben bé que les dones que se'n desfan així dels fills que els neixen, són, sobretot, víctimes desesperades de l'espant que es produeixen elles mateixes, desbordades per la seva maternitat, que el seu crim és un deliri estrictament autodestructiu.

Finalment, el 28 de setembre a Cala Millor, un ritual sexual macabre acabà amb la vida d'un jove treballador d'una discoteca.

Ha estat una quinzena negra. Les misèries socials o els desvariament mental han detonat cada una de les tragèdies, convertides, també totes elles, en material de primer ordre per als mitjans de comunicació. Alguns han informat estrictament d'un fet que a tots commouen. D'altres han transformat la mort en mercaderia, el dolor i la bogeria en espectacle, tot arrossegant la societat de masses de finals del segle XX a la filiació dels antics addictes al circ romà.

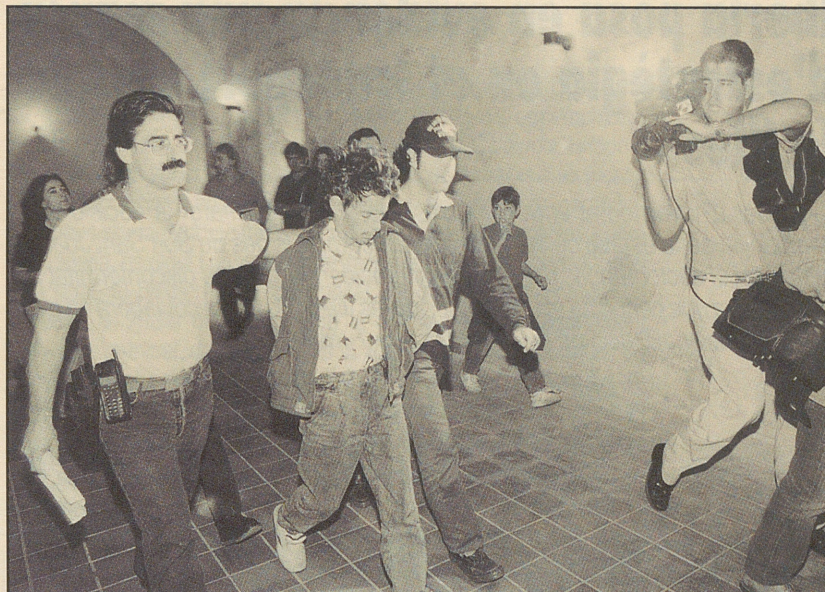
Si notícia és qualsevol fet immediat d'interès públic, ara sembla que és d'interès públic tot allò que el públic devora.

Els centres de decisió de l'opinió publicada han interpretat que el públic pot estar fastiguejat ja de les misèries de la vida col·lectiva i no se'ls ha ocorregut millor alternativa que provocar la demanda del sensacionalisme visceral.

D'aquesta manera, els cervells confusos per la ignorància, la droga, l'alcohol, la desesperació o la demència han estat disseccionats i exhibits sense cap cautela per alguns mitjans de comunicació, que adoben tots els elements necessaris per arrodonir les tragèdies sense preocupar-se massa si alguns són pura invenció. Quasi sempre, en canvi, les condicions socials, la manca d'atenció, els errors judicials, la insolidaritat col·lectiva o les desdies administratives que perfilen els crims resten, intocables i inquestionades, en la penombra, indiferents per a l'emissor i per a l'expectador mediàtic.

Despullats del context profund del qual emergeixen, els successos esdevenen simples espantalls.

Fa trenta anys "El Caso" era el periòdic que nodria la demanda de morbositat impresa i monopolitzava el periodisme "basura". Es comprava i es llegia quasi d'amagat, i aquella societat poc culta tenia la prudència, no obstant això, d'ocultar-lo a la mirada dels menors. L'arribada de la democràcia va

1996, un estiu per oblidar.

acabar amb aquella publicació. La premsa feia un esforç de contenció i seriositat i relegava els successos a pàgines molt interiors. No han passat vint anys encara quan sembla que els criteris s'han capgirat i molts de mitjans de comunicació pugnen per recuperar aquella tipografia de sang, suor, llàgrimes i altres secreccions. Ara molts de mitjans de comunicació no tenen emperons a dedicar-se descaradament a aquest tipus de periodisme. I, una societat amb sobreabundància de psicòlegs i educadors consent que la violència televisiva sigui un fet quotidià fins i tot per als infants.

I és trist perquè ni tan sols el coneixement quasi en viu i en directe de la tragèdia ens ajuda en la vida i en la convivència. La diferència bàsica entre la literatura tràgica i la majoria de les cròniques grogues que ajuden a pujar les xifres d'audiència d'alguns mitjans de comunicació és que les primeres, tot sent ficció, contribueixen a entendre la naturalesa humana i les condicions socials que l'envolten i a vegades la determinen, i les segones, tot basant-se en fets reals, són retalls sangnolents de vísceres que només serveixen per alimentar la morbositat social i, paradoxalment, la insolidaritat i la por al desgraciat.

Nova passa per evitar la urbanització d'Es Canons

El Govern balear, el Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament d'Artà han arribat, finalment, a un acord formal per impedir que es construeixi cap plaça turística a Es Canons d'Artà. Recentment representants de les tres institucions es reuniren a Artà per formalitzar l'estratègia que s'ha de seguir perquè aquest espai emblemàtic no sigui urbanitzat. Com se sap hi ha un projecte, les obres del qual varen ser paralitzades el 15 de novembre de l'any passat, que pretén construir sis mil noves places a una extensió de 146 hectàrees.

Bartomeu Reus, conseller de Medi Ambient; Francesc Quetglas, president de la Comissió Insular d'Urbanisme i Monserrat Santandreu, batle d'Artà, acordaren negociar amb l'empresa Cala Vella S.A. una solució al problema. L'empresa reclama prop de quatre mil milions d'indemnitzacions,

quantitat que és molt lluny de la que estan disposats a oferir els poders públics illencs per als quals Es Canons és un clar exemple d'urbanisme desfasat i contrari a qualsevol pretensió de desenvolupament sostenible.

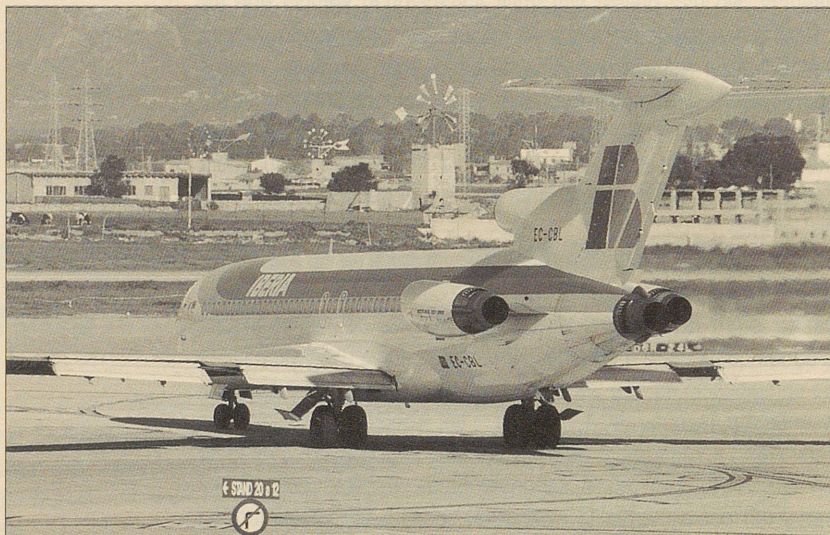
Si no s'arribàs a l'acord i l'empresa decidís recórrer a la via legal, el Govern balear s'ha manifestat disposat a pagar el cinquanta per cent de les indemnitzacions que determinin els tribunals, mentre que el Consell i l'Ajuntament se n'haurien de repartir la resta. Segons el catedràtic de dret administratiu, Avel·lí Blasco (veure entrevista a aquest número d'ONA) en aquest cas concret i vists els antecedents, la quantia de les indemnitzacions "ha de ser idèntica a les inversions reals fetes pels promotors" que no poden ser d'un import molt elevat.

Iberia posa en evidència una manca d'estratègia en el transport aeri de le Illes

A pesar d'haver tornat enrera -només fins al mes de març- la decisió de la companyia aèria estatal de suprimir els vols europeus des de Son Sant Joan va mobilitzat el sector turístic per mostrar al president d'Iberia la disconformitat per una mesura que perjudica els interessos de les Illes. Ara Iberia col·labora en el pla de desestacionalització de la Conselleria de Turisme.

ONA

L'anunciada supressió de les línies regulars entre Son Sant Joan i els aeroports de Londres, París i Frankfurt per part d'Iberia, que serà efectiva el mes de març de 1997, demostra -en opinió del sector turístic mallorquí- un progressiu i preocupant desarrelament de la companyia aèria de bandera de l'Estat espanyol respecte de la realitat geogràfica, social i, sobretot, econòmica de la nostra comunitat autònoma. El mateix conseller de Turisme, José María González Ortea, després d'entrevistar-se amb el president d'Iberia, Xabier de Irala, va afirmar que les línies tenien una importància

estratègica molt superior al nivell d'ocupació que registraven durant les temporades baixes. "Nosaltres -va dir- estam contra les subvencions a les línies deficitàries però hem de reconèixer que si volem un turisme d'alt poder adquisitiu i fora de temporada necessitem unes connexions regulars i directes amb els principals aeroports europeus". Segons el màxim responsable d'Iberia la companyia no es pot comprometre indefinidament però ara, de moment, col·labora amb la Conselleria dins del pla de desestacionalització que aquesta ha dissenyat.

Davant la direcció d'Iberia tant el conseller com els representants del sector turístic havien manifestat la contradicció que suposa suprimir els vols regulars quan el Govern balear treballa en un pla de desestacionalització que requerirà el suport de tothom. Com a mínim el sector creu que la companyia estatal hauria d'haver fet saber la seva renúncia amb prou antelació per permetre a altres companyies privades prendre'n el relleu. Ara, després de la protesta i de la intervenció tant del Govern balear com de la Secretaria d'Estat de Comerç i Turisme, Iberia ha fet cas a aquesta suggerència, però el mal ja estava fet: moltes agències ja havien suprimit aquestes línies de la seva programació, la qual cosa ha suposat una campanya de promoció de xoc que ha inclòs unes tarifes reduïdes especials amb les quals la companyia espera rebaixar el dèficit.

De fet, la decisió de suprimir les línies que s'ha ajornat, però que continua essent ferma, sembla que va a contracorrent dels aires federalitzants que bufen sobre el futur de la Unió Europea, és a dir, sobre les relacions interregionals que acabaran per imposar-se per damunt dels estats actuals. De fet, l'economia de les Illes Balears ja depèn, a hores d'ara, d'uns mercats emissors situats fora de les fronteres espanyoles, la qual cosa fa que de cada dia sigui més necessària una bona i fluïda, és a dir, directa, connexió entre Mallorca i les principals capitals europees. És en aquest sentit que la Conselleria de Turisme va demanar, fa escassos mesos, l'establiment d'una línia entre el nostre arxipèlag i Roma o Milà, per acostar a Itàlia els nous aires turístics que, cada cop més, es deslliguen del xàrter. Iberia no sols no va fer cas a aquesta demanda sinó que anuncià l'eliminació de les poques rutes regulars que mantenia. La raó exposada és la manca de rendibilitat causada per una baixa ocupació, una qüestió que molts d'usuaris habituals neguen en haver constatat ocupacions que sovint sotrepassaven el vuitanta per cent de les places disponibles.

IBERIA A CONTRACORRENT

Aquesta va ser, sens dubte, una de les pitjors notícies econòmiques de l'estiu, tant perquè afecta directament la línia de flotació de l'economia balear com -també- perquè demostra com la companyia no s'ha sabut adaptar a les exigències del nou mapa polític espanyol. Els fets demostren que Iberia continua representant el paper de companyia de bandera d'un estat unitari, però que ja no s'avé amb les necessitats d'una de les parts, com poden ser unes Illes Balears que per les seves característiques geogràfiques i per la seva especialització econòmica han de fomentar una estratègia de comunicacions pròpia. Iberia, o el seu grup, podria jugar perfectament aquest doble paper -la titularitat pública així ho fa pensar- però no sembla predisposada a fer-ho, sinó justament tot el contrari: davant la crisi interna no renunciarà a algunes línies domèstiques de baixa intensitat, per a les quals utilitza aparells sobredimensionats, ni tampoc a altres rutes internacionals que només obeeixen a raons polítiques o de prestigi i, a més a més, sempre centralitzades a Madrid o a Barcelona. Per contra, ja hagués abandonat les línies europees des de Palma de no ser per la intervenció conjunta del sector turístic balear que compta, mitjançant el conseller de Turisme, amb el suport directe del secretari d'Estat de Comerç i Turisme, Fernández Norriella.

És un gran contrasentit que només s'explica per una manca de visió regionalitzada, és a dir, l'absència de compromís a llarg termini de la companyia estatal amb el futur de les Balears. Un contrasentit perquè l'aeroport mallorquí no només és un dels deu més importants d'Europa -la nova terminal preveu un trànsit de cent cinquanta mil persones diàries, la meitat de la població de Palma- sinó que és l'eix econòmic sobre el qual se sustenten tots els plans de desenvolupament de les Illes. El fet que Iberia obviï aquesta realitat fa que el Govern balear s'hagi de plantejar altres estratègies o aliances amb altres companyies, ja siguin públiques o privades, per poder garantir el compliment dels seus projectes. Al respecte ja s'ha produït alguna reacció favorable: AECA, l'Associació de Companyies Aèries Privades ha informat que alguns dels seus associats estudiaven la possibilitat de cobrir les línies que deixa Iberia, en el cas que hi vegin rendibilitat.

EL CAS DE VIVA AIR

Tot d'una que es va conèixer la intenció d'Iberia hom pensava que la millor solució era que fos la filial Viva Air la substituïda. Això significava ressuscitar la vocació regular i regional d'una companyia que va ser obligada a limitar-se als vols xàrter pel sindicat de pilots Sepia. Aquest sindicat va ser, en definitiva, el que va forçar Iberia a fer-se'n càrrec de les línies de Viva Air que fins aleshores

eren perfectament rendibles. La vaga de pilots es demostra un cop més que va ser absolutament insolidària, desproporcionada i atemptatòria contra els interessos generals de la societat. En qualsevol cas, ara, un cop que semblava fracassada la gestió de la companyia mare per mantenir-ne la viabilitat econòmica, pareixia simultàniament obligat donar una segona oportunitat a la filial, que havia demostrat amb eficàcia i bon servei que una empresa pública pot ser rendible no només econòmicament sinó també socialment. Els sindicats, amb l'excepció de l'elitista Sepla, abonon aquesta solució, de la mateixa manera que AECA, l'Associació de Companyies Aèries Privades, havia demanat des del primer moment que Viva Air es mantengués com a companyia regular renunciant als vols xàrters i, sobretot, a les subvencions.

GARANTIES PER ALS VOLS REGULARS

Tot fa pensar que la decisió inicial d'Iberia es va prendre, tal com s'ha dit, a contracorrent, però tampoc no s'ha d'oblidar que si es compleixen els auguris d'un Illes Balears convertides amb la Califòrnia europea, i si les Balears saben moure tot el seu potencial de serveis avançats, les comunicacions entre Son Sant Joan i els principals aeroports europeus es mantendran tant si és amb Iberia com amb qualsevol altra companyia, es digui Lufthansa, Air-France, Air Europa, Spanair... o el que sigui. El problema és l'oportunitat del moment, un moment de transició en molts de sentits, que fa necessari un posicionament estratègic puntual de les Balears a tots els nuclis importants de comunicació. La nostra comunitat autònoma ha de donar garanties als usuaris europeus sobre el manteniment d'enllaços directes. El repte és, a partir d'ara, saber a través de qui es poden trobar aquestes garanties un cop que Iberia se n'hagi desentès d'aquesta qüestió.

- CONJUNTURA -

El balanç mediambiental s'introdueix a l'Evolució Econòmica

Més enllà de les dades sobre l'evolució econòmica -que un any més han presentat Sa Nostra i Banca Catalana- la novetat d'enguany és l'anunci fet per Miquel Alenyar d'introduir-hi un balanç mediambiental. Segons l'economista, a les Illes Balears més que a cap altra part del món el medi ambient és un factor de producció.

S.V.

Les Illes Balears tancaran 1996 amb un creixement del 2'7 per cent del seu producte interior brut, segons va fer conèixer Miquel Alenyar, en el decurs de la presentació de l'Evolució Econòmica de 1995". És un percentatge una mica inferior a l'inicialment previst -que era un 3 per cent- a causa de la ralentització, de la qual el mateix economista ja n'havia parlat en anteriors informes trimestrals. En qualsevol cas, però, aquesta és una bona dada econòmica perquè significa que l'economia balear continua creixent a un ritme moderat, si bé per damunt de la mitjana espanyola i europea, que és allò que en opinió dels economistes és menester per poder parlar de "sostenibilitat".

UNA EVOLUCIÓ CRÍTICA

Un any més s'ha repetit a Sa Nostra el ritual de presentació de l'Evolució Econòmica de les Balears que elaboren conjuntament la Caixa d'Estalvis de les Balears i Banca Catalana, un informe que dirigeix Miquel Alenyar i que, des de 1973, és la fita més important de les finances de les Illes amb el seu entorn social. Durant els darrers anys del franquisme i els primers de la transició va ser, fins i tot, una plataforma de debat que permetia als diferents

agents socials i partits polítics mostrar-se públicament. Llavors, "l'Evolució" era esperada no només perquè en aquella època gairebé no hi havia cap altre informe de conjuntura econòmica fiable sinó també perquè representava una opinió crítica sobre el panorama sociopolític de l'arxipèlag i les seves repercussions econòmiques. Enguany ha tornat a ser una "Evolució" crítica o, com a mínim, ha trencat una llança introduint el medi ambient com a "factor de producció" en el context d'un document econòmic.

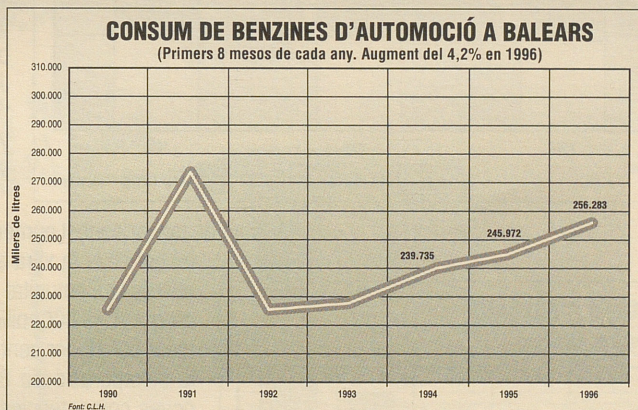
Miquel Alenyar va esperar al final del seu discurs, quan ja havia fet el repàs a tots els sectors productius, per anunciar que de cara a l'any que ve l'equip que elabora l'informe introduirà un balanç mediambiental, del qual n'oferí un avanç. Segons les dades que va facilitar aquest seria "manco desfavorable que altres anys". Hi ha factors positius que així ho fan pensar, entre els quals la constitució del Patronat del Parc Natural de Sa Dragonera, un inventari dels endemismes de la fauna mallorquina redactat per la Societat d'Història Natural, la reducció dels incendis forestals i la creació d'una Conselleria de Medi Ambient com a gest del Govern que vol mostrar la seva preocupació per l'entorn. Per contra -va dir- hi ha més factors negatius com l'incompliment de la Llei de golfes pel que fa a la utilització d'aigua dolça per regar

o la proliferació, més que mai, d'irregularitats urbanístiques en sòl rústic.

El més sorprenent de tot va ser, però, que el públic, majoritàriament empresarial, no va mostrar excessiva sorpresa perquè li parlassin de conservació de la fauna autòctona, fonamental per mantenir la biodiversitat, com d'un element a tenir present per a la producció econòmica a les Illes Balears. Aquesta declaració era impensable fa només molt pocs anys, quan el model econòmic heretat del "boom"

Alcanada.

EVOLUCIÓ ECONÒMICA (PRODUCTE INTERIOR BRUT)

	1995	1996
Sector Primari	-0'9	+4'5
Indústria	+2'5	+1'8
Construcció	+12'3	+5'0
Serveis	+4'2	+2'6
PIB pm	+4'5	+2'7

Font: Sa Nostra i Banca Catalana

Quant a les dades concretes per a enguany, Miquel Alenyar destaca que si bé l'economia de la comunitat autònoma experimenta un creixement positiu, aquest no és homogeni entre totes les illes, perquè tant a Menorca com a les Pitiüses s'ha de parlar d'un decreixement, encara que sigui conjuntural, a causa del descens dels turistes britànics. Per sectors destacà un sorprenent increment del PIB agrícola, gràcies sobretot a les bones condicions climatològiques, que per primera vegada en molts anys creix i ho fa amb un 4'5 per cent. El 1996 tots els sectors experimenten increments, encara que amb moderació respecte a l'any anterior. La Indústria ho fa només en un 1'8, mentre que la Construcció arriba al 5 per cent (encara que aquí, com en el Turisme, cal parlar d'un increment a Mallorca, d'una estabilització a Eivissa i d'un descens a Menorca). Finalment els Serveis creixen entorn d'un 2'6.

El director de l'Evolució va fer un extens repàs al turisme. De fet l'informe relatiu a 1995 ha vist ampliat aquest apartat de forma molt significativa passant d'un sol capítol en edicions anteriors a nou a la que s'acaba de presentar. Això permet entrar en detalls molt significatius, com l'avaluació dels índexs de qualitat que d'altra banda podien passar desapercebuts i que, de cara al futur, són tan o més importants que les dades absolutes del nombre de turistes i, fins i tot, de la despesa. En qualsevol cas, com a conclusió, cal parlar per a enguany d'una bona temporada turística que, pel que fa a Mallorca, ha incrementat encara més el nombre de turistes, en un 4 per cent, mentre que Menorca baixava

turístic era encara en expansió. El conseller d'Economia, Antoni Rami, que presidi l'acte, va prendre nota del missatge, va manifestar el compromís del Govern en un desenvolupament sostenible i, finalment, va animar els redactors de l'Evolució a fer el balanç mediambiental el més detallat possible.

DIVERGÈNCIA ENTRE LES ILLES

en un 5 i Eivissa en un 4 per cent. Les pernoctacions s'han incrementat en un 0'5 per cent, els preus en un 2'5, la despesa en un 3 i, finalment, els ingressos en un altre tres, la qual cosa fa que la xifra global pugui ser de 666.000 milions de pessetes.

DADES PROVISIONALS SOBRE TURISME 1996

Turistes	8.630.000	+ 2%
Estada mitjana	- 1'5 dies	
Pernoctacions total	+ 0'5 %	
Despesa	7.800 pta persona/dia	+3 %
Preus	+ 2'5 %	
Ingressos turístics	+ 3 %	
Total ingressos turístics	666.000 milions pta.	+ 20.000 milions
Mallorca	+30.000 "	
Menorca i Eivissa	-10.000 "	

Font: Avanç Evolució Econòmica 1996

EL CREIXEMENT, SEGONS LA CAEB

D'altra banda, les perspectives d'una economia que creix, encara que sigui de forma moderada i, per tant, satisfactòria per garantir els pròxims anys, també es reflecteixen en les dades recollides per la CAEB sobre els vuit primers mesos de 1996. En alguns casos, com el consum d'energia elèctrica, que ha crescut un 7'7 per cent, la moderació és discutible però en general s'ajusta a les perspectives anteriors: així, el consum de benzines d'automoció augmenta un 4'2, el nombre de treballadors d'alta a la Seguretat Social un 4'4, mentre que el d'aturats baixa un 18'2 per cent. Hi ha un increment de devers dos mil matriculacions de vehicles nous i, finalment, el nombre de passatgers per Son Sant Joan puja un 2'4.

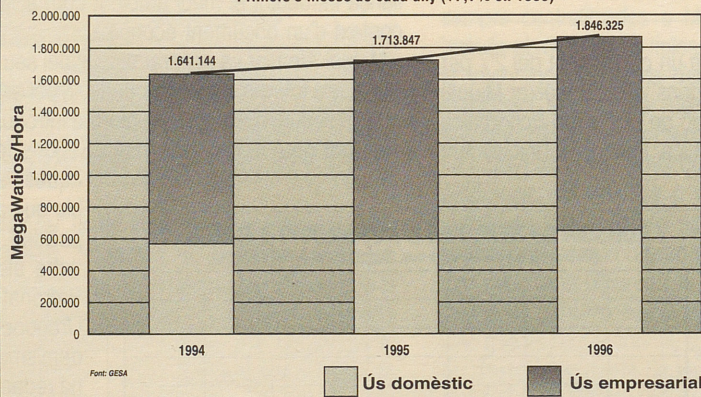
73.000 MILIONS DE PRESSUPOSTS

A l'hora de tancar aquest número d'ONA, el Govern balear havia fet conèixer la xifra absoluta dels pressuposts generals de la Comunitat Autònoma per a 1997, que serà de quasi 73.000 milions de pessetes, amb un increment del 29 per cent respecte a enguany a causa de la incorporació de 8.000 milions procedents de les noves competències transferides (sobretot Universitat i Insero) i a un increment del deute establert en 4.000 milions de pessetes.

Les dades concretes, conselleria a conselleria, s'hauran presentat als mitjans de comunicació després de l'entrada oficial dels pressuposts al Parlament balear. No obstant això, el conseller d'Economia va dir durant la presentació de "l'Evolució Econòmica" que la conselleria més ben dotada era la de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral.

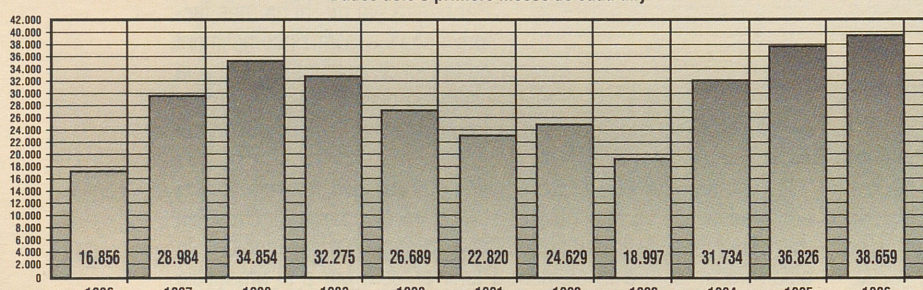
CONSUM D'ENERGIA ELÈCTRICA A BALEARS

Primers 8 mesos de cada any (+7,7% en 1996)

MATRICULACIÓ DE VEHICLES A BALEARS

Dades dels 8 primers mesos de cada any

Augment d'un 4,98% en els primers 8 mesos de 1996.